

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ»

Έδρα Θεσσαλονίκη - Έτος ιδρύσεως 1903

ΜΑΝΤΩΣ ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ 23 - Τ.Κ. 542 49, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΤΕΥΧΟΣ 53ο • Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2022

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Θεσ/νίκης 16
020050

ΕΛΤΑ
Hellenic Post

*Η Γέννηση του Χριστού, Ευαγγελιστάριο αυτοκράτορος Νικηφόρου Φωκά,
Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας Αγίου Όρους, 1120-1130 μ.Χ.*

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

Περιοδική έκδοση
του Παγχάλκιδικου Συλλόγου «**Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ**»
Έδρα Θεσσαλονίκη - Έτος ίδρύσεως 1903
Μαντώ Μαυρογένους 23, Τ.Κ. 542 49, Θεσ/νίκη
Τηλ. 2310/323.839, κιν. 6936/950.188, φαξ 2310/326.108
Ηλεκτρ. δ/ση: www.panchalkidikos.gr
E-mail Συλλόγου: ranchalkidikos@gmail.com
E-mail Προέδρου: ikotsanis@gmail.com

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2022
ISSN: 2585-3619

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΔΟΣΗΣ

Αυγολούπης Σταύρος, Καθηγητής Αστρονομίας του ΑΠΘ
Καραμίχος Ιωάννης, Φιλολόγος
Καρτσιώτης Μιχαήλ, τ. Εκπαιδευτικός, Επίτιμος
Πρόεδρος του Παγχάλκιδικου Συλλόγου
Οικονόμου Τριαντάφυλλος, τ. Εκπαιδευτικός,
δρ. Επιστήμης της Αγωγής (συντονιστής)
Παπάγγελος Ιωακείμ, δρ. Αρχαιολόγος
Παυλούδης Χρήστος, Υποναύαρχος Π.Ν. ε.α.
Τσαμουρτζή Μαρία, Αρχιτέκτων
Τσίκουλας Ιωάννης, Καθηγητής Ιατρικής του ΑΠΘ
Ιδιοκτήτης: Παγχάλκιδικός Σύλλογος "Ο Αριστοτέλης"
Εκδότης - Διευθυντής: Ιωάννης Τ. Κοτσάνης, Πρόεδρος
του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου

**Το περιοδικό εκδίδεται με χορηγίες συμπατριωτών,
φίλων και φορέων, και αποστέλλεται δωρεάν.**

Σελιδοποίηση, Εκτύπωση: GRAFIS
Νέα Ραιδεστός Θεσσαλονίκης, Τηλ. 2310/466.776

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
IBAN: GR 80 0171 2330 0062 3304 0032 572
A.Φ.Μ.: 090145977 Δ.Ο.Υ.: Ζ' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Χορηγός της έκδοσης του παρόντος 53^{ου} τεύχους
είναι ο **κ. Στυλιανός Βαλιάνος**.

Εικόνα εξώφυλλου: Η Γέννηση του Χριστού, Ευαγγελιστάριο
αυτοκράτορος Νικηφόρου Φωκά,
Ι.Μ. Μεγίστης Λάυρας Αγ. Όρους, 1120-1130 μ.Χ.
Εικόνα οπισθόφυλλου: Το Δ.Σ. με τον κ. Γεώργιο Βαγιωνά

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος **Κοτσάνης Ιωάννης** (Αρναία)
Αντιπρόεδρος **Οικονόμου Τριαντάφυλλος** (Νικήτη)
Γεν. Γραμματέας **Λυρτζής Αστέριος** (Ταξιάρχης)
Ταμίας **Παπαδόπουλος Αβραάμ** (Βραστά)
Ειδ. Γραμματέας **Μπούφτας Νικόλαος** (Αρναία)
Μέλος **Βαγγλής Αστέριος** (Πορταριά)
Μέλος **Κουτσιαντά-Ζαμπόκα Κοκόνη** (Αρναία)
Μέλος **Παυλούδης Χρήστος** (Ορμύλια)
Μέλος **Στρατής Απόστολος** (Κασσάνδρεια)
Εξελεγκτική Επιτροπή
Ταλέας Φώτιος (Νέα Ρόδα)
Μπουλάκη-Λυπηρίδη Μαρία (Πολύγυρος)
Λαθούρη-Πάργα Μαρία (Συκιά)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Καραμίχος Ιωάννης,
Η σημασία των Χριστουγέννων 1
- Σάρρης Ηλίας,
**Το μήνυμα έναρξης της εορταστικής περιόδου
των Χριστουγέννων στην Ελλάδα
από τον Ταξιάρχη Χαλκιδικής** 2
- Μπουλάκη-Λυπηρίδη Μαρία,
Η πρωτοχρονιά τ' Άη Βασιλίου 3
- Μυλωνά Ν. Γερακίνα,
Γλώσσα-Άθυτος: Ένα πάρε-δώσε δεκαετιών 5
- Χολέβας Κωνσταντίνος,
**Η συμβολή του Αγίου Χρυσόστομου Σμύρνης
στον Μακεδονικό Αγώνα** 7
- Ζωγραφάκης Ι. Γιώργος,
**1922. Μία από τις βασικές αιτίες
της Μικρασιατικής καταστροφής** 9
- Στρατής Απόστολος,
**Η Συνθήκη της Λωζάνης και οι παραβιάσεις
εκ μέρους της Τουρκίας, όσον αφορά τους Έλληνες
κατοίκους της Κωνσταντινούπολης** 11
- Κουτσός Μιχαήλ,
Η επιδίωξη της ανεξαρτησίας της Ποτίδαιας 15
- Λαζαρίδης Ν. Χαράλαμπος,
Μάθημα ζωής από... τα "τείχη" του Καβάφη 17
- Καθηγούμενος π. Συνέσιος,
**Η Ιερά Μονή Αγίου Αρσενίου του Καππαδόκου
στο Βατοπαίδι Χαλκιδικής** 20
- Αρβανίτης Ευάγγελος,
Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου Παλαιόχωρας 23
- Βαγγλής Στέργιος,
Λαϊκά παραμύθια της Χαλκιδικής 26
- Πούλιος Μαυροδής,
**Καθημερινές φράσεις
που προέρχονται από την αρχαιότητα** 34
- Μάντσιος Φ. Άγγελος,
Μικρές αληθινές ιστορίες 37
- Τσίκουλας Γιάννης,
Τι γύριψι η θειά η Κατιρίν(ι) απ' τσ' Μαρούδης 38
- Μακρογιάννης Τιμολέων,
**Ο καιρός στη Χαλκιδική
κατά τον περασμένο χρόνο (2021)** 40
- Αγιορείτικα νέα 42
- Εκδήλωση απόδοσης τιμής στον ιατρό και Βουλευτή
Δρ. Γεώργιο Βαγιωνά 44
- Η δράση του Συλλόγου μας 46
- Δράσεις άλλων φορέων 50
- Παρουσίαση του βιβλίου του κ. Κων/νου Χιούτη 52
- Νέα μνημειώδης έκδοση της Ε.Μ.Σ. 53
- Νέα μέλη του Συλλόγου μας 54
- Πένθη 54
- Οι χορηγοί μας 55
- Η χορηγία 56
- Πρόσκληση σύγκλησης Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση 57

Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις των συντακτών τους. Υπενθυμίζεται ότι αυτά δεν πρέπει να υπερβαίνουν τους 9.000 περίπου χαρακτήρες (χτυπήματα με τα κενά), κάτι που πρέπει να τηρείται πιστά. Όσα κείμενα δεν φέρουν υπογραφή, συντάσσονται από τον εκδότη.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Μέσα στο καταχείμωνο της ψυχής και του Δεκέμβρη, στην ομίχλη και τις ριπές του βοριά, ένα φως υπερκόσμιο που καλύπτει τη μίζερη και γκρίζα καθημερινότητά μας, έρχεται να ζεστάνει τούτες τις μέρες των Χριστουγέννων τις άδειες καρδιές μας. Δεν είναι το φως του ηλίου μήτε της φωτιάς. Είναι ο θεοφόρος Δίαυλος του ανέσπερου φωτός, ο προπομπός της έλευσης του Χριστού. Είναι το φως της θείκης παρουσίας στη γη που ανατροφοδοτεί και θερμαίνει τις ψυχές μας. Το μόνο φως που ενανθρωπίζει.

Ξεκομμένοι για λίγο από το πολύβουο άστυ, αποτραβηγμένοι στη μοναξιά μας, μακριά από την κοιλιόδουλη υπερκατανάλωση, τα ψεύτικα φώτα και την πασπαλισμένη με στρας πραγματικότητα θέτουμε την ανθρώπινη υπόστασή μας στην απλότητα του Θεού βρέφους, όπως μόνο τα μικρά παιδιά ξέρουν να εκφράζουν, χωρίς την κριτική βάσανο των μεγάλων, κάνοντας πράξη και ουσία το μήνυμα της αληθινής χαράς, όπως μας την μεταφέρει η γραφίδα του Ευαγγελιστή Λουκά. *“Ίδού ευαγγελίζομαι υμίν χαράν μεγάλη. ήτις έσται παντί τω λαώ, ότι ετεύχθη υμίν σήμερον Σωτήρ”*.

Αυτή τη νύχτα των θαυμάτων συντελούνται τα ακατόρθωτα: Στην ξάστερη, γεμάτη ποίηση βραδιά, ο Χριστός «επέφανεν εν σαρκί τοις εν σκότει και σκιά καθημένοις». Ο Άναρχος αρχίζει νέα αρχή. Ο υπεράνω ιστορίας μπαίνει στην ανθρώπινη ιστορία. Ο Πλάστης του Σύμπαντος παίρνει μορφή πλάσματος. Σ' έναν πλανήτη όπου οι εξωραϊσμοί και τα πανάκριβα μυρωδικά αδυνατούν να σκεπάσουν την αθλιότητά του, ο γεννημένος Χριστός προτάσσει ως μοναδικό όπλο την παιδική αθωότητα, ισχυρό αντίβαρο στις εμπόλεμες σήμερα ζώνες, όπου μωρά ανασύρονται μέσα από τα μανιασμένα κύματα, βρέφη βλέπουν το φως του ηλίου μέσα από τα χαλάσματα των σπιτιών και τα λαγούμια των οβίδων και γεννούν στις ψυχές μας την ελπίδα της Αναγέννησης του Ανθρώπου. Οι σύγχρονοι «μάγοι» της παγκόσμιας πολιτικής σκηνής, αντί για σμύρνα, χρυσό και λίβανο, μοιράζουν χωρίς φειδώ στην ανθρωπότητα την απληστία τους. Μόνο η γεφύρωση με τη θεία Γέννηση μπορεί να τους κάνει έστω και προσωρινά, να αναλογιστούν τις ευθύνες που τους βαραίνουν για την εξασφάλιση της παγκόσμιας ειρήνης. Μέσα στην παραζάλη της εθελουφλίας τους δεν συνειδητοποιούν τη μηδαμινότητα τους ούτε την ανάγκη να αντικαταστήσουν τη μόνιμη έπαρσή τους με την ταπεινοφροσύνη του Χριστού που συγκινεί βαθιά ακόμη και

τον αδιάφορο και με χαλαρή θρησκευτική συνείδηση άνθρωπο. Στα απαστράπτοντα παλάτια, τη χλιδή και την πολυτέλεια, ο Ισχυρός ανάμεσα στους ισχυρούς, ο Βασιλεύς των Βασιλέων αντιτάσσει στην πρώτη παγκόσμια εμφάνισή του τη συντροφιά των άκακων αρνίων και των ταπεινών βοσκών σε μια ασήμαντη πολίχνη της Ιουδαίας, στο σκοτάδι μιας παγερής νύχτας, στην φάτνη των αλόγων. Από τις πρώτες μέρες της ζωής του δοκιμάζει τις αντιξοότητες της φύσης και την καταδίωξη των αρχόντων.

Δίνει βήμα στους καταφρονημένους, μεγαλύνει τους άσημους και υψώνει τους ταπεινούς, διδάσκει τη μακροθυμία, την αγάπη, την ειρήνη, όχι μόνο με τους λόγους του αλλά και το παράδειγμά του: « Ος εάν θέλη γενέσθαι μέγας εν υμίν, έσται υμών, διάκονος και εάν θέλη γενέσθαι πρώτος, έσται πάντων δούλος»

Την Αλήθεια της αγάπης μας αποκαλύπτει το μυστήριο των Χριστουγέννων ενάντια στην πνευματική μας φτώχεια. Αυτό το ελάχιστο σπυρί της Αγάπης επιδιώκουμε να γετούμε τις άγιες αυτές μέρες που είναι η πραγματική πηγή κάθε επίγειας χαράς. Αγαπώ σημαίνει ζω. Η αγάπη μας κάνει καινούργιους ανθρώπους.

γίους ανθρώπους .

Δεν έχει καμία αξία η κατ' επίφασιν χαρά της Γέννησης, όταν αγνοούμε το περιεχόμενο της ευφρόσυνης όντως αυτής ημέρας. Ηθελημένη άγνοια η παρεξηγημένη ανάγνωση του μηνύματος, μας οδηγεί δυστυχώς σε επιδερμικούς μετόχους στο θεϊκό Μυστήριο της Γέννησης του Χριστού.

Το κλίμα είναι κατάλληλο να γυρίσουμε στην αθωότητα των παιδικών μας χρόνων, απαλλαγμένοι για λίγο από τα υπαρξιακά μας ερωτήματα και να δεχτούμε στα φυλλοκάρδια μας τον Αχώρητο και Άχρονο Χριστό, για να ζεστάνει με τη θείκη Του ανάσα τις μαργωμένες μας αισθήσεις.

Η φύση νικημένη από την Ταπεινότητα του Θεού βρέφους προσφέρει το πιο χλομό και φτωχικό λίκνο της, συμβαδίζοντας με την άσημη Έλευσή Του. Στο ύψιστο δοξολόγημα των Αγγέλων «Δόξα εν υψίστοις Θεώ και επί Γης Ειρήνη, εν ανθρώποις ευδοκία», ας δώσουμε το στίγμα της μικρότητάς μας ψάλλοντας «Ακατάληπτε Κύριε Δόξα Σοι», ας ισοροπήσουμε τα πολύτιμα δώρα των Μάγων με τη συνειδητή επιδίωξη της ταπεινότητας.

Χρόνια Πολλά!

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΑΜΙΧΟΣ

Φιλόλογος - Ποιητής

ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΤΗΣ ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΑΞΙΑΡΧΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

«Ω, έλατο! Ω, έλατο! Χριστούγεννα μας φέρνεις!»

ΗΛΙΑΣ ΣΑΡΡΗΣ

Φιλολόγος

Άναψε πάλι το πρώτο Χριστουγεννιάτικο δέντρο στην Ελλάδα. Φωταγωγήθηκε, μέσα σε πανηγυρική ατμόσφαιρα, το στολισμένο έλατο στην κεντρική πλατεία του Ταξιάρχη, στις 7 Νοεμβρίου, παραμονή της μεγάλης γιορτής του πολιούχου και προστάτη του χωριού, Αρχάγγελου Μιχαήλ.

Η δημοσιότητα και η προβολή που γνώρισε το γεγονός, όχι μόνο από τα περιφερειακά μέσα ενημέρωσης, αλλά και από τους τηλεοπτικούς σταθμούς πανελληνίας εμβέλειας, το καθιστά πλέον μια αφετηρία γενικής παραδοχής και σημείο αναφοράς, που ορίζει την έναρξη της εορταστικής περιόδου των Χριστουγέννων στην πατρίδα μας. Συγχρόνως, έδωσε το σύνθημα της προετοιμασίας για την κάθοδο των ελατοπαραγωγών στις μεγάλες πόλεις της χώρας, τέλος Νοέμβρη, για τη διάθεση των χριστουγεννιάτικων δέντρων στις ελληνικές οικογένειες.

Το άναμμα του πρώτου χριστουγεννιάτικου δέντρου στην Ελλάδα ήταν μια έμπνευση του αείμνηστου Προέδρου της Κοινότητας, Νίκου Σάρρη, και του Πρόεδρου του Συλλόγου των Απανταχού Ταξιαρχιωτών, Στέργιου Λυρτζή, και μια πρωτοβουλία, το 2011, υψηλού συμβολισμού, εν μέσω της οικονομικής κρίσης, πολύ πετυχημένη, όπως αποδεικνύεται από όσα ακολούθησαν. Έχει πλέον καθιερωθεί. Είναι θεσμός. Τα τρία τελευταία χρόνια, η εκδήλωση γίνεται με συνεργασία του Δήμου Πολυγύρου και της Κοινότητας Ταξιάρχη.

Στο ορεινό χωριό του Ταξιάρχη υπήρχε και πριν την καλλιέργεια του έλατου, η παράδοση να στολίζουν χριστουγεννιάτικα δέντρα, μικρά κωνοφόρα, πευκοειδή, κυρίως κέδρα, αλλά και πλατύφυλλα πουρνάρια, γνωστά ως «αρκουδοκούρναρα», στολισμένα με βαμβάκι, για να δείχνουν χιονισμένα. Δεν έλειπε, βέβαια, το αστέρι των μάγων, στην κορυφή, και στη βάση η χάρτινη φάτνη...

Όμως, η σταδιακή εγκατάλειψη παραδοσιακών καλ-

λιεργιών, όπως ήταν τα φασόλια και οι πατάτες, που κρίθηκαν, τη δεκαετία του '60, ασύμφορες και ξεπερασμένες από τις εξελίξεις στην οικονομία, οδήγησε σε αναζήτηση καινούργιων, πιο δυναμικών και προσοδοφόρων καλλιεργιών. Τότε άρχισε, δειλά-δειλά, η προώθηση στους αγρούς της καλλιέργειας της ελάτης για χριστουγεννιάτικα δέντρα.

Γρήγορα, αυτή πήρε μεγάλες διαστάσεις και έφτασε να καλύπτει πάνω από το 70% των αναγκών της χώρας. Πριν από την οικονομική κρίση, η αγορά διέθετε πάνω από 50.000 χριστουγεννιάτικα δέντρα ελάτης Ταξιάρχη - Χολομώντα.

Χριστούγεννα, η γιορτή της ειρήνης, της χαράς, της ελπίδας. Είναι η πολυαγαπημένη γιορτή των παιδιών, που δίνουν τον απαραίτητο πανηγυρικό τόνο με τα κάλαντα, περιμένοντας να βρουν την Πρωτοχρονιά, κάτω από το δέντρο, τα δώρα του Άι Βασιλή.

Ιδιαίτερη ήταν η συμβολή, στη γιορτινή ατμόσφαιρα, του χριστουγεννιάτικου δέντρου και η **θαλαπυρρή, που χάριζε, την περίοδο του**

εγκλεισμού, της καραντίνας και των απαγορεύσεων, λόγω της πανδημίας του κορονοϊού, **τα Χριστούγεννα του 2020 και 2021.** Οι πωλήσεις των ελάτων αυξήθηκαν σημαντικά. Οι ελατοπαραγωγοί είδαν το προϊόν τους, που είχε υποστεί τις συνέπειες της οικονομικής κρίσης, να επανέρχεται δυναμικά και να ικανοποιεί καινούργιες ανάγκες της ελληνικής οικογένειας. Ήταν μια διέξοδος από το σκηνικό της στεναχώριας και της απαισιοδοξίας, από το μαύρισμα της ψυχής, που κυριαρχούσε παντού. Το χριστουγεννιάτικο δέντρο βρέθηκε στο κέντρο του ενδιαφέροντος και των λειτουργιών όλης της οικογένειας. Η φύση, που στερούνταν, βρέθηκε κοντά τους, με τη ζωντανή παρουσία του έλατου. Στο στόλισμά του συμμετείχαν όλοι, μικροί και μεγάλοι. Συγχρόνως, στα σπίτια αντηχούσαν χριστουγεννιάτικα τραγούδια, που ζέσταιναν την παγωμένη ατμόσφαιρα και δημιουργούσαν γιορτινό κλίμα.

«Ω, έλατο! Ω, έλατο! Χρυσές ελπίδες φέρνεις!»

Η ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ Τ' ΑΗ ΒΑΣΙΛΙΟΥ

ΜΑΡΙΑ ΜΠΟΥΛΑΚΗ - ΛΥΠΗΡΙΔΗ

Είχαν περάσει οι Άγιες ημέρες των Χριστουγέννων. Είχαμε πάει στη λαμπροστολισμένη εκκλησία, με χαρά και αγαλλίαση. Όλοι μαζί. Μονάχοι και πονεμένοι, τις ημέρες αυτές, βρήκαν συμπάρασταση κι ένα χέρι απλωμένο αδελφικά. Όλα πέρασαν, σαν μια συγκινητική συνήθεια. Με τον χειμώνα, τα χιόνια, το δέντρο, το τζάκι, τις επισκέψεις και τις «γυρουνοκατανύξεις». Δεχτήκανε τις επισκέψεις, ο Χρήστος, ο Μανώλης, η Μαρία. Στον Πολύγυρο οι Μαρίες γιόρταζαν στις 26/12. Είναι η γιορτή της «Μεγάλης Απόδοσης», η Σύναξη της Υπεραγίας Θεοτόκου, ημέρα της απονομής των συγχαρητηρίων, προς την Αγία Μητέρα. Είναι η αρχαιότερη των Θεομητορικών εορτών.

«Αμάν πια! Μια "ζαλάδα" είναι κι αυτές οι γιορτές! Να περάσουν, να ησυχάσουμε!» είπε η μάνα μου, κι έβαλε ακόμα ένα κούτσουρο στη φωτιά, «να γέν' μπαπατούρα», μεγάλη φλόγα και κάρβουνα, και άπλωσε μπροστά, ένα κομμάτι «τσολιά» κουρελού, για να προστατέψει τη φλοκάτη, που στρώθηκε για τις γιορτές, καθάριστη και ξαναστρώθηκε για τ' Άι Βασίλιου. Έπρεπε να προστατευτεί, γιατί, εδώ μπροστά στ' αναμμένο τζάκι, θα γίνονταν όλες οι προετοιμασίες.

Ήταν παραμονή της Πρωτοχρονιάς. Η μάνα μου, καλά «προμηθημέν» από τη γιαγιά μου, διατηρούσε όλα τα έθιμα, που χαρακτήριζαν την Πολυγυρινή οικογένεια. Εξάλλου, η γιαγιά ζούσε ακόμα κι ανακατεύονταν, σαν παρατηρητής, γι' αυτό τράβηξε το σκαμνάκι πιο κοντά και πήρε τη θέση της βοηθού. Στο τζάκι σπάθιζαν οι φλόγες και τις κοκκίνιζαν τα πρόσωπα. Ήταν «ανασκουμπωμένες», ν' ανεπιάνουν τη μαγιά και, στη συνέχεια, να ζυμώνουν το ζυμάρι για τα «κλήκια». Τα κλήκια ήταν ένα από τα δώρα, για τα παιδιά που θα έψαλλαν τα κάλαντα. Τα «ζαχαροκούλουρα» δεν ήταν ακόμη πολύ γνωστά.

Οι διηγήσεις μου αναφέρονται στην προ του 1950 δεκαετία και, φυσικά, στην εποχή της γιαγιάς. Πάνω στο αλευρωμένο πλαστήρι, καλοέπλαθαν το ζυμάρι και το έδιναν τα σχήματα που ήξεραν. Κρικέλλες, πουλιά, γκιούμνια. Τον κόσμο που ήξεραν, τον εμψύχωναν με το ζυμάρι. Τα τηγάνιζαν σ' ένα ταψί, γεμάτο φρέσκο λάδι, από την πλούσια σοδειά των Πολυγυρινών. Ακολουθούσε η διαδικασία της Βασιλόπιτας «του πτιάρ'», όπως το έλεγαν. Το έπλαθαν στρογγυλό, έβαζαν μέσα τον τυχερό «παρά», ένα ασημένιο «γρουσούδ'», τούρκικο νόμισμα, που το κρατούσε η γιαγιά μου ενθύμιο. Πια λίρα; Ούτε λόγος! Το στόλιζαν με αμύγδαλα και το τηγάνιζαν. Εμείς, τα παιδιά, γυρίζαμε γύρω απ' το τραπέζι, παίρναμε τις μυρωδιές και «γλυκορουθονίζαμε», σαν τη γάτα που ήταν ξαπλωμένη στο παρα-

γώνι και ραχάτευε.

Από καιρό η γιαγιά μας είχε μάθει τρυφερά κάλαντα για «κουρ'τσούδια».

«Σήκου, κυρά μου, κ' άνοιξει / την πόρτα σ' την καρένια

έχου δυό λόγια να συ πω / γλυκά και ζαχαρένια.

*Του καλαθάκι μ' θέλ' αυγά / κι η τσέπη μου καρύδια
κι του χρυσό μαντήλι μου / πιντ' έξι μιταλίκια.»**

Δεν είχαμε μεγάλες απαιτήσεις. Ούτε κινητό τηλέφωνο, ούτε ηλεκτρονικό υπολογιστή. Λίγες δραχμούλες θέλαμε, ν' αγοράσουμε καμιά κουκλίτσα, λίγες καραμέλες, φλόκες, αραπάκια και μαστίχες, τσικλόφουσκες («μπαζούκας», έτσι τις λέγαμε).

Απ' την παραμονή κάναμε τις παρέες. Σε ποια σπίτια «θα τα λέγαμε», για να μας δώσουν «ζαχαρένια» κουλούρια, που ήταν σπάνια. Είχαμε την εμπειρία των προηγούμενων χρόνων, πού μας «καλοκάρδισαν» και σε ποια σπίτια δεν μας άνοιγαν και τους τα ψάλλαμε... απ' την ανάποδη. *«Σ' αυτό το σπίτι που ήρταμι / γιμάτου καλιακούδια / τα μ'σά γιννούν, τα μ'σά κλουσούν / τα μ'σά σας βγαζ'ν τα μάτια».*

Ντροπή μας, βέβαια, αλλά ήταν μορφή διαμαρτυρίας. Όμως, "χρώμα" στους χιονισμένους, μισοφώτιστους δρόμους έδιναν τα μεγαλύτερα αγόρια. Ακόμη και τα τσομπανόπουλα κατέβαιναν να κάνουν «τ' αντέτ'», να ψάλουν τα κάλαντα «αχάραγα», για το καλό του χρόνου.

Την ώρα που έσβηνε το πιο φωτεινό αστέρι του νέου χρόνου και η νύχτα έβγαζε το μελανό της μανδύα, άρχιζε να χαράζει, και η ανατολή «γλυκαινε» την πλάση. Τόσο πρωί, ένα βουητό ακούγονταν στους δρόμους. Χαρούμενες φωνές και χτυπήματα στις πόρτες. Ομάδες αγοριών κρατούσαν μεγάλα δεκανίκια «τζουμάκις» και χτυπούσαν τις πόρτες, ψάλλοντας τα κάλαντα, ν' ανοίξουν να τους κάνουν «ποδαρικό». Στον ώμο είχαν κρεμασμένο «τον τρουβά», μέσα θα έβαζαν τα καλούδια, που τους έδιναν –καρύδια, ξυλοκέρατα, κάστανα, τα κλήκια– τα οποία περνούσαν στις τζουμάκες.

Αδρές φωνές έψαλλαν: *«Θειά καλή μ', καλημέρα / δόμ', θειά, του κλήκ' / να μη σι φάν' οι λύκ'.»* ή *«Σ' αυτό του σπιτί που 'ρταμι, πέτρα να μην ραγίσει κι ου νοικουκύρης του σπιτιού χίλια χρόνια να ζήσει και να μας καλοκαρδίσει.»*

Άνοιγαν οι πόρτες, και εμφανίζονταν χαρούμενες νοικοκυρές, τους περνούσαν μέσα, τους κερνούσαν, τους ζέσταιναν και δέχονταν τις ευχές τους, που ήταν ανάλογες με την κατάσταση της οικογένειας. «Να χ'λιάστι τα γίδια, καλή σουδειά!», αν υπήρχαν κο-

ρίτσια στα σπίτια «άντι, κι μι γαμπρούς, κι να θ'μηθή-
τι κι μας». Τους καλοκάρδιζαν με ό,τι «καλούδι» είχαν
και με παράδες. Ήταν όλα τα σπίτια ζεστά, στολισμέ-
να και στρωμένα με την ποικιλία της λαϊκής τέχνης και
παράδοσης.

Από το ύψωμα «Πουρνάρες», την ίδια ώρα, άλλη
μια ομάδα παιδιών, πρόσκοποι και οδηγοί, έψαλλαν το
«εωθινό», και προσπαθούσαν, με τις χαρούμενες φωνές
τους, να τους ξυπνήσουν όλους, για να τους πε-
ράσουν το μήνυμα: «καινούργιος χρόνος πάλι ξημερώνει /
και σβήνεται και χάνεται ο παλιός / μαζί του θα
σβηστούνε και όλοι οι πόνοι / το δάκρυ μας, η λύπη,
ο στεναγμός...», «ο νέος χρόνος που έρχεται / ας είναι
ευτυχισμένος και με τη χάρη του Θεού / ας είναι ευλο-
γημένος».

Έτσι, από σπίτι, σε σπίτι, από συγγενή σε φίλο, έρ-
χονταν μεσημέρι. Με τα πόδια μούσκεμα, γιατί συνή-
θως είχε «λαπαβίτσα», λιωμένο χιόνι, με μύτες μελανές,
γυρίζαμε στο σπίτι και κάναμε «πιλάντζο», απολογισ-
μό. Τόσα κλήκια, τόσα ζαχαρένια κουλούρια και λίγες
δραχμούλες, ίσα - ίσα για καμιά μπαλίτσα ή ένα ζευ-
γάρι σοσόνια λαστιχένια, που τα επιθυμούσα. Όμως,
μας περίμενε ζεστό δωμάτιο, γιορτινό τραπέζι, σού-
πα «τσιρβάς» από κόκορα της αυλής και «πηχτή» από
«του γρουνουπάτς», που ήταν συνήθεια να κατανα-
λώνεται ανήμερα. Στη μέση του τραπέζιού ήταν «του
π'τιάρ», η βασιλόπιτα.

Γύρω απ' το τραπέζι στεκόταν όρθια όλη η οικογέ-
νεια. Ο πατέρας, με το μεγάλο τραπεζομάχαιο, χά-
ραζε το σημείο του Σταυρού και ονομάτιζε τα κομ-
μάτια. Τι χαρά έπαιρνε η γιαγιά, όταν πετύχαινε τον
«παρά». «Άντι, έλεγε, να δώσ' η Θιός να είμαστι μαζί
κι τ' χρόν'!».

Μερικές μέρες δεν τελειώνουν το βράδυ, αλλά της

άλλης ημέρας το βράδυ. Την παρέτειναν οι χαρτοπαί-
κτες. Όταν ξεπρόβαλαν από τα σπίτια όπου έπαιζαν,
άλλος γελούσε, γιατί κέρδισε, κι άλλος παραπατούσε
από το ξενύχτι και τη «χασούρα». «Καλά κάναμε εμείς,
που παίξαμε «πάρ' τα όλα» με αμύγδαλα.

Κάπως έτσι περνούσε η Πρωτοχρονιά και προχω-
ρούσαμε για την άλλη μεγάλη γιορτή, τα Θεοφάνεια.
Τα Φώτα, που αγιάζονταν τα νερά, και τα λουκάνικα.
«Ούτι θα λουστεις, άμα δεν αγιαστούν νιρά, γιατί θα σι
πέσ'ν' τα μαλιά κι θα βγάλ'ς πιτυρίδα, ούτι λουκάν'κου
θα φας, άμα δε πιράσ' η παπάς να τ' αγιάσ', γιατί θα τα
κατουρίσ'ν οι καλ'κάτζαρ', κι θα βρουμίσ'ν!».

Έτσι, παραμονή το βράδυ, ο παππούς έφερνε ένα
φουντωτό κλαδί κέδρου «στάβλιζι τ' φουτιά, να β' τώσ'
καλά», άναβε το κλαδί και το έβαζε μέσα στην καπνο-
δόχο, λέγοντας: «Ιδώ πουλλά πιδούδια, ιδώ πουλλά
κατσ'κούδια κι καλούδια, να φύγ'ν τα καλ'κατζαρού-
δια», και φούντωνε το τζάκι.

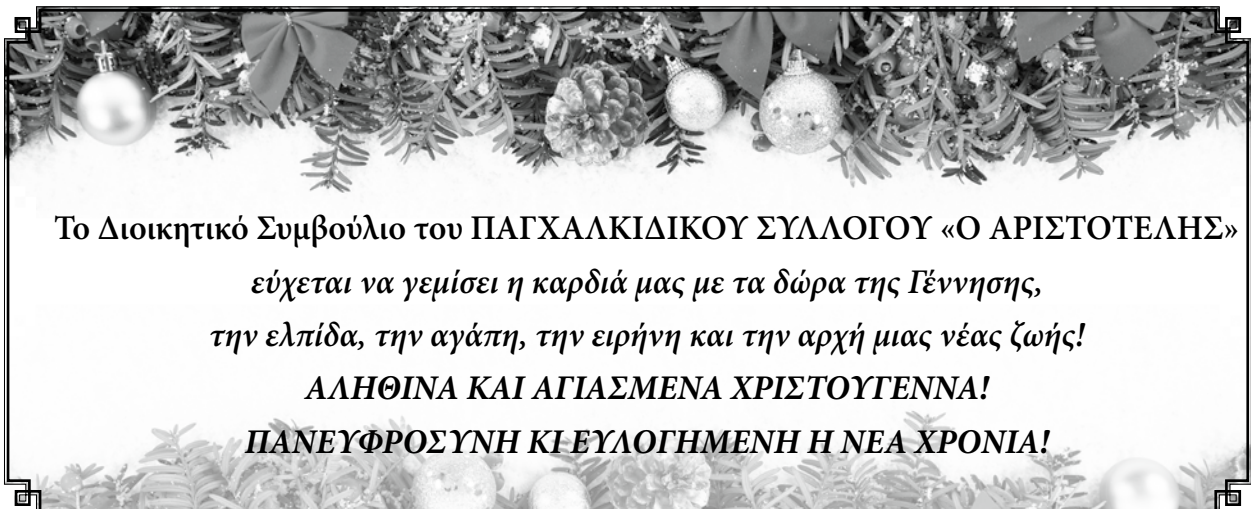
Με το φούντωμα της φλόγας, καθάριζε το τζάκι
από την «τσίκνα» των κρεάτων, που ψήθηκαν αυτές
τις μέρες, καίγονταν και οι ενοχλητικοί καλικάντζαροι,
που κυκλοφορούσαν αυτές τις μέρες ανάμεσά τους,
τους σκαντάλιζαν και τους εξωθούσαν στη μέθη, στην
κραιπάλη και σε κάθε είδους «ασουγάδα».

Με το που φούντωναν τα τζάκια, πολλές σκεπές
έπαιρναν φωτιά.

Πόρταζε κι ο Γιάννης και ύστερα ξανάρχιζαν την
καθημερινή, συνηθισμένη ζωή τους. Όμως, δεν γύρι-
ζαν ίδιοι, είχαν νηστέψει και εξομολογηθεί. Είχαν προ-
σκυνήσει «τη σαρκωμένη θεϊκή αγάπη». Είχαν γεμίσει
τη ζωή τους με δοξολογία, ευχές κι ελπίδα για τον και-
νούργιο χρόνο.

Ακουμπούσαν στον Θεό και πορεύονταν χαρούμε-
νοι.

* Μικρή υποδιαίρεση τουρκικού νομίσματος.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ»

**εύχεται να γεμίσει η καρδιά μας με τα δώρα της Γέννησης,
την ελπίδα, την αγάπη, την ειρήνη και την αρχή μιας νέας ζωής!**

ΑΛΗΘΙΝΑ ΚΑΙ ΑΓΙΑΣΜΕΝΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ!

ΠΑΝΕΥΦΡΟΣΥΝΗ ΚΙ ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΗ Η ΝΕΑ ΧΡΟΝΙΑ!

ΓΛΩΣΣΑ – ΑΘΥΤΟΣ: ΕΝΑ ΠΑΡΕ-ΔΩΣΕ ΔΕΚΑΕΤΙΩΝ

(Μικρό αντίδωρο στον πατέρα μου, Νικόλαο Γ. Μυλωνά)

ΓΕΡΑΚΙΝΑ Ν. ΜΥΛΩΝΑ

Φιλολόγος

Είναι γνωστά τα γεγονότα, που ακολούθησαν τον Χαλασμό της Κασσάνδρας από τα στρατεύματα του Αμπού Λουμπούτ, τον Νοέμβριο του 1821. Οι Κασσανδρινοί, στην προσπάθειά τους να σωθούν, έφευγαν πανικόβλητοι και σαστισμένοι, με ό,τι καίκι έβρισκαν μπροστά τους, με προορισμό κυρίως τα νησιά των Βορείων Σποράδων. Με την αμνηστία του 1830, επανήλθαν στον τόπο τους, ευγνωμονώντας τη γη που τους φιλοξένησε και τους έσωσε.

Στις 26 Δεκεμβρίου του 1887, ο Σκιαθίτης «άγιος» των Ελληνικών Γραμμάτων, Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, δημοσίευσε το χριστουγεννιάτικο διήγημά του “Το Χριστόψωμο”, όπου αναφέρει: «Εις τί έπταιεν η ατυχής νέα Διαλεχτή, ούτως ωνομάζετο, θυγάτηρ του Κασσανδρέως μπαρμπα-Μανώλη, μεταναστεύσαντος κατά την Ελληνικήν Επανάστασιν εις μίαν των νήσων του Αιγαίου;».

Η αναφορά του Παπαδιαμάντη σε Κασσανδρινό μετανάστη στη Σκιάθο μπορεί να εκληφθεί ως μία επιβεβαίωση μόνιμης εγκατάστασης Κασσανδρινών στο νησί.

Η επικοινωνία ανάμεσα στην Κασσάνδρα και στις Βόρειες Σποράδες διαρκεί πολλές δεκαετίες και αφορά άμεσα τη γενέτειρά μου, την Άθυτο, και συγκεκριμένα και την οικογένειά μου. Περίπου γύρω στο 1880, ένας πρόγονός μου, ο Ιωάννης Βαρβαρέζος, ξυλουργός στο επάγγελμα, ήρθε από τη Γλώσσα της Σκοπέλου και, αφού εργάστηκε για μικρό διάστημα στο Άγιον Όρος, εγκαταστάθηκε μόνιμα στην Άθυτο, δημιουργώντας την οικογένειά του. Παντρεύτηκε την Αθυτιώτισσα μαμή Μαρούδα Γιοβάνη και απέκτησε τέσσερα παιδιά. Το μεγαλύτερο από αυτά ήταν η προγιαγιά μου, Κλεοπάτρα, η μητέρα της γιαγιάς μου, της Γερακίνας Αθανασιάδου-Μυλωνά.

Μία από τις αγαπημένες μας ιστορίες, που έλεγε η γιαγιά, όταν ήμασταν μικρά παιδιά, ήταν ένα ταξίδι, που έκανε με τη γιαγιά της, τη Μαρούδα, στη Γλώσσα, πιθανότατα το 1918. Μας έλεγε πως πρέπει να ήταν έντεκα δώδεκα χρονών, και είχε πέσει μεγάλη επιδημία στο χωριό. «Αρρώστια», την έλεγε, και αναφερόταν στη γνωστή ισπανική γρίπη του 1918. Για να αποφύγουν την αρρώστια, ταξίδεψαν –χειμώνα καιρό– με

το καϊκι του Νικολέα για το νησί, όπου είχαν συγγενείς τους Βαρβαρέζους. Ήταν ένα ταξίδι πολύωρο, με θαλασσοταραχή, κρύο και φόβο, κυρίως για γυναικόπαιδα, που δεν ήξεραν από θάλασσα. Η αφήγησή της εστίαζε στον πηγαϊμό προς τη Γλώσσα και στη ζεστή φιλοξενία, που δέχτηκαν από τους Κουρουμπλήδες, συγγενείς του νησιού. «Κουρουμπλήδες» τους έλεγαν, επειδή καλλιεργούσαν εκτενώς τα ξινά μαύρα δαμάσκηνα (= κουρόμπλα στην ντοπιολαλιά τους), τα

οποία τα έλιαζαν και τα εμπορεύονταν. Επέστρεψαν, όταν καταλάγιασε η γρίπη και αφού στο μεταξύ αρρώστησαν και πέθαναν αρκετοί Αθυτιώτες, μεταξύ των οποίων και ο παππούς μου, Γιωργάκης Μυλωνάς, ο οποίος στάθηκε τυχερός και ανάρρωσε.

Σύμφωνα με αφηγήσεις του παππού μου, κατέφυγαν, το 1917, στη Γλώσσα, για να αποφύγουν τη στράτευση, με τα γεγονότα της Εθνικής Άμυνας,

οι Αθυτιώτες: Αυξέντιος Μάνιος, Ξενοφών Γιοβάνης, Τζώρτζος Γρηγορίου, Ρήγας Γρηγορίου και Καραγιαννίος Αριστείδης. Οι Αθυτιώτες, στην πλειοψηφία τους, ήταν βασιλόφρονες, και το θέμα ήταν ιδεολογικό.

Ο Αυξέντιος Μάνιος παντρεύτηκε στη Γλώσσα και έκανε εκεί την οικογένειά του. Απόγονοι αυτού εγκαταστάθηκαν αργότερα στην Άθυτο, διατηρώντας μέχρι και σήμερα την επαφή τους με τη Γλώσσα. Επίσης, ο Ρήγας Γρηγορίου, αν και επέστρεψε, παντρεύτηκε γυναίκα από τη Γλώσσα, τη Βικτώρια. Αργότερα, ο Πάννης Γρηγορίου παντρεύτηκε με προξενίο τη Μαγδαληνή, επίσης από τη Γλώσσα.

Στη διάρκεια του πρώτου μισού του εικοστού αιώνα, Κουρουμπλήδες από τη Γλώσσα πηγαينوέρχονταν στην Άθυτο, κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες. Έρχονταν με τις οικογένειές τους, ανταλλάσσοντας με σιτάρι τα δικά τους προϊόντα, λάδι, λιαστά ξινά δαμάσκηνα, αμύγδαλα –είναι γνωστά τα αμυγδαλωτά της Γλώσσας.

Πarenθητικά, θα ήθελα εδώ να αναφέρω, με συντομία, ότι στην Αθυτιώτικη, εξαιρετική κουζίνα χρησιμοποιούμε τα ξινά ξηρά δαμάσκηνα σε φαγητά, όπως: στο πασχαλινό αρνάκι ή κατσίκι με ρύζι, στον μπακαλιάρo με κρεμμύδια, του Ευαγγελισμού,

Σκιάθος

στη γέμιση της χριστουγεννιάτικης κότας, στο χοιρινό συκώτι γιαχνί με κρεμμύδια, στο χοιρινό με πατάτες και σε άλλα φαγητά, στα οποία δίνουν μια γλυκώδη υπέροχη γεύση.

Οι Γλωσσιώτικες οικογένειες, που έρχονταν από το νησί, νοίκιαζαν σε σπίτια, στην Άθυτο, και δούλευαν στα Αθυτιώτικα χωράφια, κατά τη διάρκεια του θερισμού και του αλωνισμού. Στο σημείο αυτό μου έρχεται στο νου η φτωχή «Σταχομαζώχτρα» του Παπαδιαμάντη, η θειά Αχτίτσα, η «συλλέγουσα τους αστάχως, τους πίπτοντας από των δραγμάτων των θεριστών, από των φορτωμάτων και κάρρων», για να ζήσει τα δύο ορφανά της κόρης της. Από τις αφηγήσεις του πατέρα μου δεν φαίνεται, ευτυχώς, συνάφεια ανάμεσα στη δύσμοιρη θεια Αχτίτσα, στην οποία «οι χωρικοί

της Ευβοίας και τα χωριατόπουλα έρριπτον κατά πρόσωπον... το σκώμμα: “Να! Οι φ’στάνες! Μας ήρθαν πάλιν οι φ’στάνες”» και στους κουρουμπλήδες.

Από την οικογένεια Βαρβαρέζου –ο Κώστας και ο Χρήστος– έρχονταν, για δεκαετίες, στην Άθυτο και οι σχέσεις τους με την οικογένεια της γιαγιάς ήταν αδελφικές. Έχω στο σπίτι μου ακόμη ένα μικρό πήλινο κανατάκι, παιδικό άθυρμα, που έφεραν δώρο οι συγγενείς από τη Γλώσσα στον πατέρα μου, όταν γεννήθηκε, το 1930, 3 Ιανουαρίου.

Άνθρωποι απλοί, καλόκαρδοι, φιλόξενοι, γελαστοί –απλοϊκοί για τους Αθυτιώτες!–εκτιμούσαν τη συγγένεια και τη φιλία. Για πολλά χρόνια, έρχονταν στο χωριό και δούλευαν, βγάζοντας με κόπο το ψωμί τους στα εύφορα σιταροχώρα της Αθύτου.

ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΜΝΗΜΕΙΟΥ ΠΕΣΟΝΤΩΝ ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΝΙΚΟΛΑΟ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

ΡΕΠΟΡΤΑΖ: ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΓΓ. ΣΜΑΓΑΣ

Στις 23 Οκτωβρίου 2022, έγιναν στον Άγιο Νικόλαο Χαλκιδικής τα αποκαλυπτήρια του μνημείου των πεσόντων Αγιονικολατών, στους ιερούς αγώνες του Έθνους. Πρόκειται για τρεις μαρμαρόπλακες, πάνω στις οποίες απαθανάτιστηκαν εγχάρακτα τα ονόματα πενήντα συνολικά κατοίκων του χωριού, που προσέφεραν την ανθισμένη τους νιότη θυσία στον βωμό της πατρίδας. Τα μάρμαρα αυτά έχουν αναρτηθεί στον νότιο τοίχο της εκκλησίας της Αγίας Παρασκευής.

Όχι ότι μέχρι σήμερα κυριαρχούσε η αγνωμοσύνη των ζωντανών απέναντι στους ηρωικούς νεκρούς αυτού του τόπου, γιατί πάντα υπήρχε μια αναθηματική στήλη με την εγχάρακτη αναφορά: «Η ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΑΠΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΥΠΕΡ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΠΕΣΟΝΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ ΤΗΣ». Ήταν ένα είδος κενοταφίου, μια ανώνυμη αναφορά, που συντηρούσε τη συλλογική ιστορική μνήμη και υπενθύμιζε τη συνεισφορά του Αγίου Νικολάου, σε αίμα, στον "μύλο" της λευτεριάς.

Τα δυο τελευταία χρόνια, την όλη μνημειακή σύνθεση συμπλήρωνε το μνήμα του τελευταίου πεσόντος, λοχία Παυλούδη Παύλου του Γεωργίου, ο οποίος αγωνίστηκε ηρωικά και θυσιάστηκε, στις 16 Αυγούστου 1974, στην Κύπρο. Το συγκεκριμένο δεν αποτελεί κενοτάφιο, επειδή εντός του εμπεριέ-

χονται τα οστά του τελευταίου ήρωα Αγιονικολάτη, που είχε να είναι ο στερνός, και στην πατρίδα μας να ενθρονιστεί για πάντα η ειρήνη!

Οι δημοτικοί και κοινοτικοί παράγοντες του τόπου, έχοντας ενστερνιστεί την πεποίθηση, ότι τον οριστικό θάνατο επιφέρει η λήθη των ζωντανών, όταν παύει να κυλά το δάκρυ της μνημοσύνης, αποφάσισαν να συντηρούν τη μνήμη των επερχόμενων γενεών, αναγράφοντας τα ονόματα των πεσόντων, από το 1917, που υπάρχουν στοιχεία μέχρι και σήμερα, σε λευκές μαρμαρόπλακες, για να υπενθυμίζουν στους ζωντανούς το χρέος τους και την οφειλόμενη ευγνωμοσύνη προς τους υπερασπιστές της λευτεριάς.

Στην εκδήλωση παραβρέθηκαν χωριανοί, φίλοι και συγγενείς των νεκρών, εκπρόσωποι αστυνομικών-λιμενικών Αρχών και άλλων Υπηρεσιών, εκπαιδευτικοί, περιφερειακοί, δημοτικοί και κοινοτικοί σύμβουλοι, καθώς και ο τέως αρχηγός της Εθνικής Φρουράς Κύπρου. Εψάλη επιμνημόσυνη δέηση και ακολούθησε κατάθεση στεφάνων. Απήθυναν χαιρετισμό ο αντιδήμαρχος Σιθωνίας, Γεώργιος Δαλδογιάννης, και ο πρόεδρος του Δημοτικού Διαμερίσματος Αγίου Νικολάου, Αγαπητός Παρδάλης. Ομιλητής ήταν ο υπογράφων το ρεπορτάζ.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΣΜΥΡΝΗΣ ΣΤΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΑΓΩΝΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΟΛΕΒΑΣ

Πολιτικός Επιστήμων

Υπάρχουν ορισμένοι άνθρωποι που είναι αποφασισμένοι να αγωνίζονται, να θυσιάζονται, να προσφέρουν. Άνθρωποι, σαν τον Άγιο Εθνομάρτυρα Χρυσόστομο Καλαφάτη, που μαρτύρησε για την Πίστη και την Πατρίδα, στη Σμύρνη, στις 28 Αυγούστου 1922. Το πέρασμά του από τη Μητρόπολη Δράμας (22-7-1902 έως 10-6-1909 και τύποις μέχρι 10-3-1910) συνδέθηκε με το αποκορύφωμα του Μακεδονικού Αγώνος.

Ο Χρυσόστομος, ως Μητροπολίτης Δράμας, Ζιχνών και Φιλίππων (και Τοποτηρητής Νευροκοπίου) επετέλεσε στο ακέραιο το εκκλησιαστικό και εθνικό του καθήκον και, μαζί με άλλους κληρικούς και Μακεδονομάχους, έσωσε την Ελληνικότητα της Μακεδονίας από διπλό κίνδυνο.

Η Μακεδονία τότε βρισκόταν υπό Τουρκικό ζυγό, αλλά ο Βουλγαρικός εθνικισμός και ο Πανσλαβισμός σχεδίαζαν να διαδεχθούν τους Οθωμανούς και να την ενσωματώσουν στη «Μεγάλη Βουλγαρία». Ο αγώνας ξεκίνησε ως εκκλησιαστικός, με το Σχίσμα του 1870 και την Βουλγαρική Εξαρχία, και γρήγορα έλαβε εθνικές, στρατιωτικές και πολιτικές προεκτάσεις.

Ο Ελληνισμός είχε ως πνευματικό προστάτη το Οικουμενικό Πατριαρχείο, ως πολιτικό βραχίονα την οργάνωση του Ίωνος Δραγουμή και του Λάμπρου Κορομηλά και ως ένοπλη έκφραση τα μακεδονικά αντάρτικα σώματα, αποτελούμενα από εντοπίους Έλληνες της Μακεδονίας και από στρατιωτικούς και εθελοντές, που ήλθαν από την Νότιο Ελλάδα και την Κρήτη.

Στις 23-5-1902, όταν εξελέγη από την Σύνοδο του Οικουμενικού Πατριαρχείου, ως Μητροπολίτης Δράμας, ο Χρυσόστομος απεχαιρέτησε τον Πατριάρχη Ιωακείμ Γ' με τα εξής προφητικά λόγια: « Έν όλη τη καρδία και εν όλη τη διανοία θα υπηρετήσω την Εκκλησίαν και το Γένος, και η Μίτρα, την οποίαν αι άγιοι χείρες σου εναπέθεσαν έπι της κεφαλής μου, εάν πέρωται να απολήση ποτέ την λαμπηδόνα των λίθων της, θα μεταβληθή εις ακάνθινον στέφανον μάρτυρος ιεράρχου.»

Η εθνική δράση του στη Δράμα είχε συντονιστικό και πνευματικό περιεχόμενο. Ίδρυσε Μητροπολιτικό Ναό, Μητροπολιτικό Μέγαρο, Νοσοκομείο, Σχολή

Αρρένων, Σχολή Θηλέων, Γυμναστήριο, Μουσικό Όμιλο και 34 σχολεία, για να μορφώνονται τα ελληνόπουλα. Η Εκκλησία, το Σχολείο και τα Μουσικοφιλολογικά σωματεία ήσαν, την εποχή εκείνη, οι στυλοβάτες της αμύνης του Ελληνισμού κατά των τουρκικών και βουλγαρικών προπαγανδών και διεφύλαξαν την εθνική συνείδηση.

Παράλληλα, ο Χρυσόστομος, με τα κηρύγματά του, καλούσε τους Έλληνες να αγωνίζονται, με κάθε τρόπο, κατά των ενόπλων Βουλγάρων κομιτατζήδων. Στην προσπάθειά του αυτή είχε ως στενό συνεργάτη τον Ιεροδιάκονο της Μητροπόλεως, Θεμιστοκλή Χατζησταύρου, ο οποίος, με το όνομα «Χρυσόστομος», υπηρέτησε σε επισκοπικές θέσεις της Μικράς Ασίας και αργότερα εξελέγη (το 1962) Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος.

Ο Μακαριστός Χρυσόστομος Χατζησταύρου εκοιμήθη, το 1968, και διηγείτο με συγκίνηση

την αγωνιστική δράση του, δίπλα στον Εθνοϊερομάρτυρα Χρυσόστομο Καλαφάτη. Επίσης, ο Μητροπολίτης Χρυσόστομος συνεργάστηκε με τη Δημογεροντία της Δράμας, η οποία απετελείτο από τους Κωνσταντίνο Δαβέλλα, Δημοσθένη Χατζηκυριάκο, Πέτρο Κωνσταντινίδη, Αθανάσιο Πέτσο, Μερκούριο Κωνσταντινίδη, Βασίλειο Γρηγοριάδη, Δημήτριο Κωνσταντίνου, Αθανάσιο Βαγιανά, Δημήτριο Ανθόπουλο, Βλάχο Αναγνωστόπουλο, Νικόλαο Χαριτάκη, Μιχαήλ Φέσσα και Αθανάσιο Παπαλούδα.

Στην περιφέρεια Δράμας έντονη εθνική αγωνιστική δράση ανέπτυξε και η οικογένεια Κομπόκη, η οποία, σε όλη την διάρκεια του Μακεδονικού Αγώνος, είχε οκτώ θύματα.

Ογκώδης είναι η αλληλογραφία του Χρυσόστομου με τον Οικουμενικό Πατριάρχη, τις Προξενικές Αρχές και την επίσημη Ελλάδα σχετικά με τα δεινά του Ελληνισμού, εξ αιτίας της δράσεως των κομιτατζήδων. Σε μία επιστολή του προς το Πατριαρχείο τονίζει ότι η Μακεδονία ήταν και είναι χώρα καθαρώς Ελληνική, αλλά η Βουλγαρική εθνικιστική προσπάθεια αγωνίζεται να αλλοιώσει την Ιστορία και την Εθνογραφία.

Σε άλλη δραματική αναφορά του προς τον Πατριάρχη Ιωακείμ Γ' (Βλαχόφωνο Έλληνα από τη Μακεδο-

Ο Άγιος Χρυσόστομος Σμύρνης

νία) ο Χρυσόστομος θρηνεί για τις σφαγές: «Επέπρωτο άρα οι ποιμένες του ορθοδόξου λαού ουδέν άλλο να έχωμεν ενταύθα καθήκον ει μη να θρηνώμεν καθ' εκάστην τα... ασπείροντα θύματα και να θάπτωμεν τους κατά πάσαν ώραν δολοφονουμένους»!

Τα όρια της Μητροπολιτικής του περιφέρειας ήταν εκτεταμένα. Από το Νέστο ως τον Στρυμώνα, από το Νευροκόπι ως το Αιγαίο. Όταν προκαλούσε την οργή των Τούρκων και των Βουλγάρων, άλλαζε προσωρινώς έδρα, και από την Δράμα μετεφέρετο στην Αλιστράτη, κωμόπολη σήμερα του Νομού Σερρών. Εκεί συνεργάσθηκε με τους ντόπιους Μακεδονομάχους, Δούκα και Κούτλε. Στην Πρώτη Σερρών σώζεται ο Σταυρός ευλογίας, με τον οποίο ο Άγιος Χρυσόστομος ευλογούσε τους πιστούς.

Για να τονώσει το φρόνημα του ποιμνίου του, πραγματοποιούσε συχνά περιοδείες στα χωριά, γεγονός το οποίο ενοχλούσε την Τουρκική Διοίκηση. Σε μια έκθεσή του προς τον Έλληνα Πρόξενο των Σερρών, Σαχτούρη, ο Οθωμανός Γενικός Επιθεωρητής της περιοχής έγραφε: «Ο Μητροπολίτης Δράμας ξέφυγε από κάθε χαλινό, ύψωσε την Ελληνική σημαία της Επανάστασεως και της καταλύσεως του καθεστώτος και περιερχόμενος την περιφέρεια εξεγείρει τους πληθυσμούς, συνεννοείται με τους Έλληνες αντάρτες και τους ωθεί όχι μόνον εναντίον των Βουλγάρων, αλλά και εναντίον των Οθωμανών».

Όλα αυτά προκάλεσαν την μήνιν των Τούρκων, οι

οποίοι πίεζαν το Πατριαρχείο να τον ανακαλέσει ή να τον μεταθέσει. Τελικά, στις 25-8-1907, η Οθωμανική Διοίκηση τον διέταξε να φύγει από τη Δράμα και να μεταβεί στη Θεσσαλονίκη. Ο Χρυσόστομος αρνήθηκε, λέγοντας: «Διαταγάς λαμβάνω μόνον από τον Οικουμενικόν Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως».

Οι Τούρκοι τον εξεδίωξαν βιαίως. Στις 17-8-1908, με την υπογραφή του Τουρκικού Συντάγματος των μεταρρυθμίσεων, ο Χρυσόστομος επέστρεψε στη Δράμα, αλλά του απηγορεύθη να περιοδεύσει στα χωριά. Στις 10-6-1909, υποχρεώθηκε πάλι βιαίως να εγκαταλείψει τη Δράμα, και μετέβη στη γενέτειρά του, την Τρίγλια της Μικράς Ασίας, όπου του ανεκοινώθη η εκλογή του στη Μητρόπολη Σμύρνης. Είχε ήδη, προ πολλού, προετοιμασθεί για το μαρτύριο. Για την εκδίωξή του από τη Δράμα, το 1907, και για την αγέρωχη πατριωτική στάση του Μητροπολίτου, ο ποιητής Γεώργιος Σουρής έγραψε στην Αθηναϊκή εφημερίδα «Ο Ρωμηός», της 8-9-1907, ένα μεγάλο ποίημα, που άρχιζε ως εξής:

«Στέφανος και για τον Δράμας

Τον παπά τον ηρώα μας

Άφοβος, ανδρειωμένος.

Για την Πίστι, για το Γένος.

Δείχνει στήθος μαχητού.

Μπρος στις λόγχες του στρατού»

Η Μακεδονία ευγνωμονεί τον Άγιο Εθνομάρτυρα Χρυσόστομο Καλαφάτη.

ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΗΣ 28Η ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940

Με ιδιαίτερη λαμπρότητα, γιορτάστηκε φέτος η Επέτειος της 28η Οκτωβρίου 1940 στη Χαλκιδική. Στους Ιερούς Ναούς τελέστηκαν Δοξολογίες, εκφωνήσεις πανηγυρικών, καταθέσεις στεφάνων. Κανονικά τελέστηκαν οι μαθητικές παρελάσεις σε κωμοπόλεις και χωριά. Τον Παγκαλκιδικό Σύλλογο εκπροσώπησε στην ιδιαίτερη πατρίδα του, την Αρναία, ο πρόεδρος Ιωάννης Κοτσάνης.

Δεν ξεχνούμε ότι η 28η Οκτωβρίου 1940 είναι για τον Ελληνισμό, ημέρα μνήμης και εθνικής υπερηφάνειας. Το έπος του 40 είναι πρότυπο ομοψυχίας και αποτελεί ζωντανή πηγή εθνικής αυτοπεποίθησης και υπερηφάνειας. Υποκλινόμεθα μπροστά στις θυσίες και στο αίμα των ηρώων, που έπεσαν υπέρ πίστεως και πατρίδας. Απ' αυτή την ηρωική πράξη των πατεράδων και παππούδων μας, ας αντλήσουμε όλοι μας δύναμη, αυτοπεποίθηση και αισιοδοξία.

1922

ΜΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΙΤΙΕΣ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ Ι. ΖΩΓΡΑΦΑΚΗΣ

τ. Εκπαιδευτικός - Συγγραφέας

Συμπληρώσαμε φέτος εκατό χρόνια από τη μεγαλύτερη περιπέτεια της νεότερης Ελλάδας, τη γνωστή ως Μικρασιατική Καταστροφή. Τον Αύγουστο του 1922, η στρατιά της Μικρασιατικής Εκστρατείας, που είχε μπει στη Σμύρνη, τον Μάη του 1919, κατέρρευσε στο τεράστιο μέτωπο, που είχε αναπτύξει βαθιά στο έδαφος της Μικρασίας, και παρασύρθηκε σε άτακτη υποχώρηση φυγής προς τη θάλασσα, παρασύροντας μαζί της και μεγάλο μέρος του ελληνικού πληθυσμού, από τις εκεί πατρογονικές του εστίες του.

Όμως, πώς έφτασε ο επί δεκαετία αήττητος ελληνικός στρατός να καταρρεύσει; Πώς έφτασε η νικηφόρα παρουσία του στη Σμύρνη, στην Ιωνία και στις άλλες περιοχές της Μικρασίας να γνωρίσει την καταστροφή; Ασφαλώς, έχουν γραφεί πολλά, στα εκατό χρόνια που πέρασαν, όμως θα ήθελα, με την ευκαιρία της εκατονταετίας, να εκθέσω την άποψη πολλών, αλλά και εμού, σχετικά με την κύρια αιτία αυτής της δραματικής εξέλιξης.

Βρισκόμαστε στο τέλος του Α' Παγκόσμιου Πολέμου και στις συσκέψεις νικητών και ηττημένων, στο Παρίσι, για την τύχη κυρίως της ως τότε Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, που ήταν στην πλευρά των ηττημένων. Οι σύμμαχοι, που συνέπραξαν με την ονομασία «Αντάντ», είχαν πλέον αποφασίσει να διαλύσουν αυτήν την αμαρτωλή αυτοκρατορία, που, επί αιώνες, καταπίεζε πλήθος λαούς, και την οποία οι δυτικοί, κυρίως «μεγάλοι» – Άγγλοι, Γάλλοι, Αμερικάνοι, Ιταλοί κ.λπ., ανέχονταν, όσο εξυπηρετούνταν τα συμφέροντά τους. Τώρα, πλέον, ήταν αποφασισμένοι να τη φέρουν στα μέτρα της. Το εγχείρημα ήταν δύσκολο, καθόσον οι Τούρκοι – αφεντικά, επί αιώνες, τεράστιων περιοχών – είχαν πληθυσμούς που ζούσαν στα κατακτημένα μέρη. Αυτό που ενδιέφερε την Ελλάδα ήταν το γεγονός ότι στη Θράκη, αλλά και στα ενδότερα, αλλά κυρίως στα παράλια της Μικρασίας, ζούσαν, από αιώνων, συμπαγείς ελληνικοί πληθυσμοί. Αυτοί οι πληθυσμοί είχαν δεχθεί μεγάλο διωγμό, από το 1914, όταν η Τουρκία μπήκε στον πόλεμο. Τώρα, στα 1920, στα συνέδρια της ειρήνης, η Ελλάδα ζητούσε δικαίωση στα μεγάλα και δίκαια αιτήματά της.

Η καταστροφή της Σμύρνης

Βέβαια, κατ' εντολήν των συμμάχων, είχε μπει στη Σμύρνη ο ελληνικός στρατός, με την εύλογη δικαιολογία της προστασίας των ελληνικών πληθυσμών. Έτσι, προχώρησε προς το εσωτερικό, ενώ οι εκτός κυβέρνησης Τούρκοι, με επικεφαλής τον Μουσταφά Κεμάλ, οργάνωναν αντίσταση, κυρίως εναντίον της Συνθήκης των Σεβρών (Ιούλιος 1920), την οποία ο τότε κυβερνήτης της Ελλάδας Ελ. Βενιζέλος είχε πετύχει με τους Συμμάχους στις Σέβρες του Παρισιού.

Όμως, ενώ φαίνεται να ανοίγεται μια λαμπρή περίοδος για την Ελλάδα, αρχίζει η αναστροφή των γεγονότων: Ενώ ο Βενιζέλος, με τη σπουδαία Συνθήκη των Σεβρών στη μασχάλη, ξεκινά από το Παρίσι για την Ελλάδα, περιμένοντας υποδοχή ανάλογη της σημασίας της Συνθήκης, δέχεται, κατ' αρχήν, δο-

λοφονική επίθεση από δύο απότακτους Έλληνες αξιωματικούς, στον σταθμό του τρένου στο Παρίσι (30 Ιουλίου 1920) και σώζεται μικροτραυματισμένος, χάρη στην αστοχία τους. Όταν, τελικά, φτάνει στην Αθήνα (7 Αυγούστου 1920), αποθεώνεται μεν από τη Βουλή των Ελλήνων και από τον λαό, στο Παναθηναϊκό Στάδιο, όμως στις εκλογές, που αποφασίζει να κάνει, χωρίς να είναι υποχρεωμένος (οι τελευταίες εκλογές είχαν γίνει το 1915), τις οποίες ο ίδιος, αλλά και κάθε λογικός παρατηρητής, θεωρούσε ότι θα κέρδιζε θριαμβευτικά, ηττάται, χωρίς μάλιστα ούτε βουλευτής να εκλεγεί ο ίδιος! Έτσι, απογοητευμένος φεύγει για το Παρίσι.

Εδώ γεννάται το ερώτημα: Πώς έγινε και χάθηκαν αυτές οι εκλογές; Πώς ο ελληνικός λαός, αντί να ανταμείψει τον Βενιζέλο με άνετη επανεκλογή, τον έστειλε στο σκοτάδι της ήττας; Υπήρξαν διάφορες αιτίες: Η δεκαετής εμπόλεμη κατάσταση στη χώρα (από το 1912), με σχεδόν οικονομική χρεοκοπία και χιλιάδες θύματα στον πόλεμο, είχε κουράσει τον κόσμο, που ζητούσε ένα τέλος στην πολεμική περιπέτεια, πράγμα που του υποσχόταν η Ηνωμένη Αντιπολίτευση – από τη μια, ο Βενιζέλος στις εκλογές, από την άλλη όλοι οι άλλοι. Επίσης, οι ως τότε επιτυχίες του ελληνικού στρατού, τις οποίες το Κόμμα, στις εκλογές, είχε τυπώσει σε 100 χιλιάδες μικροχάρτες, έγινε προσπάθεια από την Αντιπολίτευση

ση να μειωθούν σε αξία ή και να θεωρηθούν αποτυχίες. Χαρακτηριστική η περίπτωση ενός Πελοποννήσιου υποψήφιου βουλευτή της Αντιπολίτευσης, που, σε προεκλογική του ομιλία, έσκισε επιδεικτικά τον χάρτη, αναφωνώντας: «Δεν τα θέλουμε, δεν τα θέλουμε!».

Ακόμα, οι αλλογενείς πληθυσμοί των νέων χωρών (Τούρκοι, Βούλγαροι κ.λπ.) ψήφισαν ομαδικά κατά του Βενιζέλου, αφού αυτός έφερε την Ελλάδα σε αυτές τις περιοχές. Υπήρξε επίσης ένα τυχαίο, πλην αποφασιστικής σημασίας, γεγονός, που έπαιξε τελικά σπουδαίο ρόλο στο αποτέλεσμα των εκλογών: Μια βδομάδα πριν τις εκλογές, πέθανε –από δάγκωμα μαϊμούς!– ο φιλοβενιζελικός βασιλιάς της Ελλάδας, Αλέξανδρος, πράγμα που έδωσε το σύνθημα στην Αντιπολίτευση: «Ψηφίστε μας να φέρουμε πίσω τον εξόριστο βασιλιά Κωνσταντίνο, τον στρατηλάτη!». Και αυτό πραγματικά έκαναν οι νικητές των εκλογών: Με ψευδοδημοψήφισμα (99% υπέρ της επιστροφής, 1% κατά) έφεραν πίσω τον, άρρωστο πλέον, Κωνσταντίνο και τον παρυσίασαν πάλι ως στρατηλάτη (6 Δεκεμβρίου). Τέτοια βιασύνη!

Έτσι, λοιπόν, ενώ ο στρατός βρίσκεται ακόμη σε ισχυρές θέσεις στα μέτωπα, αλλάζουν όλα: Ο αρχιστράτηγος Λεων. Παρασκευόπουλος, κατά γενική ομολογία εξαιρετικός στρατιωτικός, αντικαθίσταται από τον μετριότατο Αναστ. Παπούλα (8 Νοεμβρίου, μια βδομάδα μετά τις εκλογές!). Και δεν έφτανε αυτό: Μαζί αποστράτευσαν χιλιάδες αξιωματικούς, ικανότατους και έμπειρους, και τους αντικατέστησαν με αξιωματικούς απότακτους από το 1915 και εξής (η κυβέρνηση, που αναλάμβανε, έδιωχνε πολλούς αξιωματικούς με δικούς της). Και αυτούς που επανέφεραν, τους έφεραν αποδίδοντάς τους τους βαθμούς τους. Έτσι, ένας λοχαγός του 1915 επανερχόταν ως ταγματάρχης ή και παραπάνω, το 1920, αναλαμβάνοντας τη διοίκηση μεγάλης μονάδας, σε καιρό πολεμικής εκστρατείας μάλιστα! Έτσι, εξαρθρώθηκε στην κυριολεξία το στράτευμα, σε τέτοιες κρίσιμες στιγμές. Το χειρότερο; Ενώ ο

στρατός είχε, πλέον, κουραστεί, και θα έπρεπε να εξεταστεί ρεαλιστικά το ως πού θα φτάσει η εκστρατεία, φέρνουν τον Κων/νο στο μέτωπο, και σε σύσκεψη κορυφής αποφασίζουν να προχωρήσει η εκστρατεία ως την Άγκυρα ή ώσπου να συναντήσουν τον Κεμάλ και να τον συντρίψουν.

Εν τω μεταξύ, όμως, τα πράγματα, σε σχέση με τους συμμάχους, έχουν αλλάξει: Οι σύμμαχοι, με τον Βενιζέλο ήξεραν την Ελλάδα μέλος τους και τον Κωνσταντίνο εχθρό, λόγω της στάσης του στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, και τον είχαν εξορίσει, δηλώνοντας ότι δεν θα ανεχθούν την επιστροφή του στην Ελλάδα, χωρίς τη δική τους έγκριση. Όμως, εκείνοι έσπευσαν, με προκλητικό μάλιστα τρόπο και με τυμπανοκρουσίες και υποδοχές, να τον επαναφέρουν. Κυριάρχησε, μάλιστα, ένα αίσθημα πολιτικής αντεκδίκησης προς τον Βενιζέλο, θέλοντας να αποδείξουν ότι «μπορούμε και εμείς, και μάλιστα καλύτερα από τον Βενιζέλο!»

Έτσι, τα πράγματα στη Μικρασία, με την εκστρατεία και τις πορείες στο αφιλόξενο Εσωτερικό, χωρίς ουσιαστικό αποτέλεσμα στις πολύνεκρες μάχες του Σαγγάριου και στις εξοντωτικές πορείες στην Αλμυρά Έρημο κ.α. και με τον Κεμάλ όλο και σε πλέον ισχυρές θέσεις και με νέα όπλα –τα πιο πολλά από τα οποία ήταν... γαλλικά!– φτάσαμε, τελικά, στον Αύγουστο του 1922, όταν ο ελληνικός στρατός έσπασε το μέτωπό του και κατέρρευσε!

Ύστερα από τα παραπάνω, που, όσο γινόταν, περιορισμένα ανέφερα, ποιος θα απαντήσει πόσο οι εκλογές του Νοέμβρη του 1920 επηρέασαν την καταστροφή; Η δική μου γνώμη είναι ότι, αν ψηφίζοταν ο Βενιζέλος, δεν θα φθάναμε στην Καταστροφή. Οι σύμμαχοι, κατ' εντολήν των οποίων πήγαμε στη Σμύρνη, θα βοηθούσαν την Ελλάδα να επιβάλει τη Συνθήκη των Σεβρών, με περιορισμένα βέβαια τα όρια της ελληνικής ή της αυτόνομης επικράτειας, που θα δημιουργούνταν εκεί. Αυτό θα ήταν ένας θρίαμβος. Όμως, αντί του θριάμβου, φτάσαμε στην εθνική Καταστροφή!

Η ΑΡΝΑΙΑ ΓΙΟΡΤΑΣΕ ΤΑ «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ» ΤΗΣ

Η Αρναία ελευθερώθηκε την 1 Νοεμβρίου 1912, ημέρα των Αγ. Αναργύρων. Την επέτειο εορτάζει η αρχοντική κωμόπολη κάθε χρόνο, με εκδηλώσεις τιμής και μνήμης. Την Τρίτη 1/11/2022, η ημέρα ξεκίνησε με τους ήχους της φιλαρμονικής. Μετά τη Θ. Λειτουργία, στην οποία χοροστάτησε ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης κ. Θεόκλητος, τελέστηκε Δοξολογία. Τον πανηγυρικό της ημέρας εκφώνησε η φιλόλογος καθηγήτρια κ. Ειρήνη Γιαννούση. Η ομιλήτρια παρουσίασε το ιστορικό πλαίσιο της απελευθέρωσης της Μακεδονίας και της Χαλκιδικής, το 1912, και ενέταξε σε αυτό με λεπτομέρειες την απελευθέρωση της Αρναίας. Με μια υπέροχη δομή του λόγου της, συνδύασε την εορτή των Αγ. Αναργύρων με τη λαμπρή ημέρα των ελευθεριών της κωμοπόλεως, αλλά και την ανέγερση του Ι.Ν. των Αγ. Αναργύρων από τις γυναίκες της Αρναίας, το 1919. Ακολούθησε περιφορά της εικόνας των Αγ. Αναργύρων. Αμέσως μετά, στο περικαλλές μνημείο, στην είσοδο της κωμοπόλεως, εψάλη επιμνημόσυνη δέηση και έγινε κατάθεση στεφάνων.

Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΩΖΑΝΝΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗΣ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΣΤΡΑΤΗΣ

Αξιωματικός Π.Ν. ε.α. - Οικονομολόγος

Κατά το προηγούμενο τεύχος, αναφερθήκαμε στο άρθρο «*Οι συνθήκες που διαμόρφωσαν την Εθνική ολοκλήρωση και, στη συνέχεια, έγιναν στάχτη στις ακτές της Ιωνίας και της Αιολίδας, καταλήγοντας στην υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάνης*».

Σήμερα θα συνεχίσουμε με τις πρόνοιες της Συνθήκης της Λωζάνης, αλλά θα επικεντρωθούμε περισσότερο στις παραβιάσεις της Συνθήκης εκ μέρους της Τουρκίας, κυρίως όσον αφορά τους Έλληνες της Κωνσταντινούπολης.

Το πλήρες κείμενο της Συνθήκης της Λωζάνης, που αναφέρεται ως «**ΣΥΝΘΗΚΗ ΕΙΡΗΝΗΣ**» και έχει υπογραφεί την 24η Ιουλίου 1923, μεταξύ της Βρετανικής Αυτοκρατορίας, της Γαλλίας, της Ιταλίας, της Ιαπωνίας, της Ελλάδας, της Ρουμανίας, του Σέρβο-Κροατικού-Σλοβενικού κράτους, αφ' ενός, και της Τουρκίας, αφ' ετέρου, είναι ένα κείμενο 83 σελίδων, με πληθώρα χαρτών και παραρτημάτων, όπου ρυθμίζει πάρα πολλά θέματα των συμβαλλόμενων δυνάμεων.

Τη Συνθήκη διαπραγματεύτηκαν, ως εξουσιοδοτημένοι αντιπρόσωποι της Ελλάδας, ο Ελευθέριος Βενιζέλος (ζούσε αυτοεξόριστος στο Παρίσι, μετά τις εκλογές του 1920) και ο πληρεξούσιος Υπουργός στο Λονδίνο Δημήτριος Κακλαμάνος, ενώ την Τουρκία αντιπροσώπευαν οι Ismet Pacha (Υπουργός των Εξωτερικών), Δόκτωρ Riza Nour Bey (Υπουργός της Υγιεινής και της Κοινωνικής Περιθαλψής - Βουλευτής Σινώπης) και Hassan Bey (πρώην Υπουργός - Βουλευτής Τραπεζούντας).

Τι ακριβώς προέβλεπε αυτή η ιστορική Συνθήκη και πόσο βάνανσα την έχει παραβιάσει η Τουρκία;

Τα κυριότερα θέματα που άπτονται των ελληνοτουρκικών ζητημάτων είναι:

1. Καθορισμός των συνόρων στον Έβρο, καθώς και των θαλασσιών ορίων, τα οποία περιλαμβάνουν νήσους και νησίδες που βρίσκονται σε μικρότερη από-

σταση των 3 ν.μ. από την ακτή (Άρθρο 2, εδάφιο 2, Άρθρα 5 και 6).

2. Επικύρωση των Συνθηκών του Λονδίνου (17-30 Μαΐου 1913) και των Αθηνών (1-14 Νοεμβρίου 1913), σύμφωνα με τις οποίες αποφασίστηκε η κυριαρχία της Ελλάδας επί των νήσων της

Ανατολικής Μεσογείου (εκτός των Ίμβρου, Τενέδου και Λαγουσών νήσων) και ιδιαίτερα των Λήμνου, Σαμοθράκης, Μυτιλήνης, Χίου, Σάμου και Ικαρίας (Άρθρο 12).

3. Καθορισμός των υποχρεώσεων της Ελληνικής κυβέρνησης, για μη εγκατάσταση ναυτικής βάσης ή ανέγερσης οχυρωματικών έργων στα νησιά Μυτιλήνη, Χίο, Σάμο και Ικαρία (Άρθρο 13).

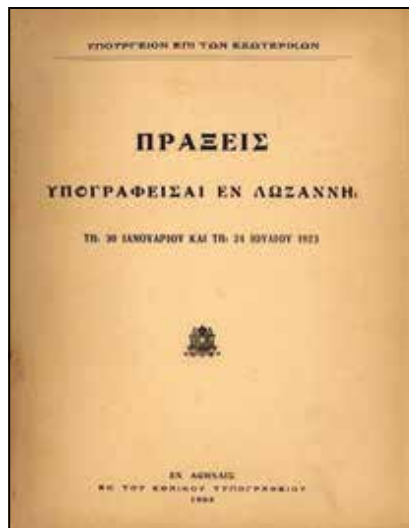
4. Παραμονή των νήσων Ίμβρου και Τενέδου στην Τουρκική κυριαρχία, με την υποχρέωση παροχής εγγυήσεων στο μη μουσουλμανικό ιθαγενή πληθυσμό, σχετικά με την τοπική διοίκηση και την προστασία των προσώπων και των περι-

ουσιών. Οι κάτοικοι των νήσων αυτών δεν θα συμπεριληφθούν στις συμφωνίες ανταλλαγής Ελληνικών και Τουρκικών πληθυσμών (Άρθρο 14).

5. Εξαναγκασμός για παραίτηση της Τουρκίας υπέρ της Ιταλίας παντός δικαιώματος και τίτλου των νήσων Αστυπάλαιας, Ρόδου, Χάλκης, Καρπάθου, Κάσου, Τήλου, Νισύρου, Καλύμνου, Λέρου, Πάτμου, Λειψούς, Σύμης, Κω και των νησίδων που εξαρτώνται από αυτές, καθώς και του Καστελόριζου (Άρθρο 15).

6. Υποχρέωση απόκτησης της Βρετανικής ιθαγένειας από τους Τούρκους υπηκόους της Κύπρου. Σε περίπτωση επιλογής απ' αυτούς άσκησης του δικαιώματος διατήρησης της Τουρκικής ιθαγένειας, τότε θα πρέπει να εγκαταλείψουν την Κύπρο, εντός 12 μηνών (Άρθρο 21).

7. Υποχρέωση της Τουρκίας για παροχή προστασίας της ζωής και της ελευθερίας των μη μουσουλμανικών μειονοτήτων (όπως και για όλους τους Τούρκους κατοίκους), της ελευθερίας άσκησης των θρησκευτι-

Συνθήκη της Λωζάνης

κών τους αναγκών, της χρήσης χωρίς περιορισμό της γλώσσας τους, καθώς και τους δικαιώματος σύστασης, διεύθυνσης και εποπτείας παντός είδους φιλανθρωπικών, θρησκευτικών και κοινωφελών ιδρυμάτων, σχολείων και λοιπών εκπαιδευτηρίων. Επίσης, η Τουρκική κυβέρνηση υποχρεούται να παρέχει κάθε προστασία στις εκκλησίες, στις συναγωγές, στα νεκροταφεία των μη μουσουλμανικών μειονοτήτων, καθώς και τη διευκόλυνση αυτών για ίδρυση νέων θρησκευτικών και φιλανθρωπικών καθιδρυμάτων. Τα αναγνωρισθέντα δικαιώματα για τις μη μουσουλμανικές μειονότητες στην Τουρκία ισχύουν και για τις μουσουλμανικές μειονότητες στην Ελλάδα (Άρθρα 37-45).

8. Ρύθμιση θεμάτων περιουσιών, δικαιωμάτων και συμφερόντων των ευρισκομένων στην Τουρκία φυσικών προσώπων, εταιρειών, συνεταιρισμών και ιδρυμάτων, τα οποία αποδίδονται αμέσως στους δικαιούχους (Άρθρα 64-100).

9. Ρύθμιση θεμάτων άμεσης επαναφοράς στην πατρίδα τους των αιχμαλώτων πολέμου και των πολιτικών κρατουμένων, σύμφωνα με την υπογραφείσα Συμφωνία μεταξύ Ελλάδας - Τουρκίας (30 Ιανουαρίου 1923). Επίσης, υποχρεώνονται τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη για την προφύλαξη και συντήρηση των νεκροταφείων/τάφων, κοιμητηρίων και αναμνηστικών μνημείων που βρίσκονται στα εδάφη τους (Άρθρα 119-143).

10. Ουδετεροποίηση των «Στενών» και των γειτνιαζουσών ζωνών, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται η Σαμοθράκη, η Λήμνος, η Ίμβρος, η Τένεδος και οι Λαγούσες νήσοι (Άρθρο 4 της Σύμβασης για το καθεστώς των Στενών). Σε περίπτωση, όμως, που κινδυνεύσει η ελευθερία και η ασφάλεια των Στενών και των ουδετεροποιημένων ζωνών από πολεμικές πράξεις, τότε δίδεται το δικαίωμα λήψης όλων των αναγκαίων μέτρων, μέχρις ότου παρέλθει ο κίνδυνος, οπότε και επανέρχεται το αρχικό καθεστώς της ουδετεροποίησης (Άρθρο 18 της Σύμβασης για το καθεστώς των Στενών).

11. Καθορισμός των Συνόρων Βουλγαρίας - Ελλάδας - Τουρκίας, καθώς και των ουδετεροποιημένων ζωνών εκατέρωθεν αυτών στη Θράκη (Άρθρα 1-5 της Σύμβασης περί της μεθορίου της Θράκης).

12. Καθορισμός της υποχρεωτικής ανταλλαγής των Τούρκων υπηκόων, ελληνικού ορθόδοξου θρησκευόμενου, των εγκατεστημένων στην Τουρκία και των Ελλήνων υπηκόων, μουσουλμανικού θρησκευόμενου, των εγκατεστημένων στην Ελλάδα. Στην ανταλλαγή αυτή δεν συμπεριλαμβάνονται οι Έλληνες της Κωνσταντινουπόλεως και οι μουσουλμάνοι κάτοικοι της Δυτικής Θράκης (Ελληνοτουρκική Σύμβαση

της 30ης Ιανουαρίου 1923).

Το τελευταίο διάστημα σχεδόν σε καθημερινή βάση, έχουμε συνεχείς αναφορές των Τουρκικών αρχών, περί παραβίασης των υπογραφέντων στη Συνθήκη της Λωζάννης, εκ μέρους της Ελλάδος, με έμφαση στον εξοπλισμό των Ελληνικών νησιών (Άρθρο 13). Η Ελλάδα αντιπαραθέτει το ισχυρό επιχείρημα του δικαιώματος «νόμιμης άμυνας» Κράτους-Μέλους του ΟΗΕ, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 51 του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ, οι οποίες καθιερώνουν το δικαίωμα της «νόμιμης άμυνας» Κράτους-Μέλους του ΟΗΕ, σε περίπτωση «επικείμενης απειλής», πολύ δε περισσότερο σε περίπτωση «απειλής χρήσης βίας». Η Ελλάδα έχει υποχρέωση στην άμυνα των νησιών, αφού αυτό αφορά την προστασία της Ελληνικής Επικράτειας και των κυριαρχικών της δικαιωμάτων.

Όμως, δεν άκουσα ν' αναφέρονται οι Ελληνικές αρχές στις αναρίθμητες παραβιάσεις της Συνθήκης από μέρους της Τουρκίας. Φυσικά, η εξωτερική πολιτική ενός κράτους είναι εξόχως υπεύθυνη πράξη και δεν γίνεται στον δημόσιο λόγο. Εγώ, απλώς, θ' αναφερθώ παρακάτω στις βεβαιωμένες και συστηματικές πράξεις των Τουρκικών Αρχών εναντίον των Ελλήνων

κατοίκων της Κωνσταντινούπολης, οι οποίες, αργά και μεθοδικά, οδήγησαν τους Έλληνες κατοίκους της Κωνσταντινούπολης, να συρρικνωθούν δραματικά και να εγκαταλείψουν τον τόπο τους.

Επικεντρώνομαι εδώ στο Παράρτημα «Περί ανταλλαγής των ελληνικών και τουρκικών πληθυσμών», που υπογράφηκε στις 30 Ιανουαρίου 1923 και ενσωματώθηκε στην παραπάνω Συνθήκη (σελίδες 65-71), και περιγράφει σε 19 άρθρα τις υποχρεώσεις των δύο κρατών, αλλά και τις εξαιρέσεις από την ανταλλαγή. Το άρθρο 2 του Παραρτήματος αναφέρεται ρητά στις εξαιρέσεις. Το παραθέτω.

ΠΕΡΙ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΙΚΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΩΝ

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ ΥΠΟΓΡΑΦΕΝ ΤΗ 30 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1923

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΘΝΟΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΚΑΙ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ συμφώνησαν επί των ακολούθων όρων.

Άρθρον 1.

Από της 1ης Μαΐου 1923, θέλει διενεργηθεί η υποχρεωτική ανταλλαγή των Τούρκων υπηκόων, ελληνικού ορθόδοξου θρησκευόμενου, των εγκατεστημένων επί των τουρκικών εδαφών, και των Ελλήνων υπηκόων, μουσουλμανικού θρησκευόμενου, των εγκατεστη-

Τα σύνορα της Τουρκίας, όπως ορίζονται στη Συνθήκη

μένων επί των ελληνικών εδαφών. Τα πρόσωπα ταύτα δεν θα δύνανται να έλθωσιν ίνα εγκατασταθώσιν εκ νέου εν Τουρκία ή αντιστοίχως εν Ελλάδι, άνευ της αδείας της Τουρκικής

Κυβερνήσεως ή αντιστοίχως της Ελληνικής Κυβερνήσεως.

Άρθρον 2.

Δεν θα περιληφθώσιν εις την εν τω πρώτω άρθρω προβλεπομένην ανταλλαγήν:

- α) οι Έλληνες κάτοικοι της Κωνσταντινουπόλεως•
- β) οι Μουσουλμάνοι κάτοικοι της Δυτικής Θράκης.

Θέλουσι θεωρηθεί, ως Έλληνες κάτοικοι της Κωνσταντινουπόλεως, πάντες οι Έλληνες οι εγκατεστημένοι ήδη προς της 30ης Οκτωβρίου 1918, εν τη περιφερεία της Νομαρχίας Κωνσταντινουπόλεως, ως αυτή καθορίζεται δια του νόμου του 1912. Θέλουσι θεωρηθεί ως μουσουλμάνοι κάτοικοι της Δυτικής Θράκης, πάντες οι μουσουλμάνοι οι εγκατεστημένοι εν τη περιοχή ανατολικώς της μεθορίου γραμμής της καθορισθείσης τω 1913, δια της Συνθήκης του Βουκουρεστίου.

Στη συνέχεια, θ' αναφερθώ σε περισσότερες από 40 παραβιάσεις της εν λόγω Συνθήκης από την Τουρκία,

σε σχέση με τις υποχρεώσεις της προς τους Έλληνες της Κωνσταντινούπολης, με χρονολογική σειρά, χωρίς σχολιασμό, λόγω χώρου, αφού τονίσω ότι **όλες οι ενέργειες ήταν προσχεδιασμένες από τις αντίστοιχες υπηρεσίες μεθοδικά, σε προγενέστερους χρόνους, και η εφαρμογή τους έγινε στον «κατάλληλο χρόνο».** Απλώς, εισαγωγικά, θα πω ότι, εξετάζοντας διαχρονικά την Τουρκική εξωτερική πολιτική, αυτή χαρακτηρίζεται από τον πολύ καλό σχεδιασμό, την υπομονή και επιμονή στην επίτευξη των στόχων, που τίθενται για την ανάδειξη της χώρας ως περιφερειακής υπερδύναμης, σε βάρος των γειτονικών της λαών.

Πα την ιστορική αλήθεια, οι μη ανταλλάξιμοι Έλληνες της επαρχίας Κωνσταντινουπόλεως, κατά την υπογραφή της Συνθήκης Ειρήνης, ήταν 298.000 άτομα, σχεδόν ο μισός πληθυσμός της πόλης. Οι κύριες παραβιάσεις της Συνθήκης είναι:

- **1923**, ενώ είχε υπογραφεί, την 30η Ιανουαρίου 1923, η ανταλλαγή και η εξαίρεση των Ελλήνων της πόλης και συζητούσαν για τα υπόλοιπα, η Τουρκία κατάφερε να εκπατρίσει πολύ μεγαλύτερο αριθμό προσώπων, συμπεριλαμβάνοντας στους ανταλλάξιμους και ομογενείς Τούρκους πολίτες, οι οποίοι κατοικούσαν στο Νομό Κωνσταντινούπολης (αλλά εκτός των ορίων του Δήμου αυτής)*.

- **1923**. Ξεκίνησε την προσπάθεια της σταδιακής υποβίβασης του Οικουμενικού χαρακτήρα του Πατριαρχείου, με τη βεβαίωση της Νομαρχίας Κωνσταντινούπολης για τις προϋποθέσεις συμμετοχής των αρχιερέων για την Πατριαρχική εκλογή (έπρεπε να είναι Τούρκοι υπήκοοι και να έχουν υπηρετήσει στην Τουρκία). Επιπρόσθετα, διατύπωσε τη θέση της ότι το Πατριαρχείο είναι ίδρυμα Τουρκικού δικαίου, που υπάγεται στους Τουρκικούς και μόνο νόμους, και όχι, όπως όλος ο υπόλοιπος κόσμος, που δεν αμφιβάλλει για την ιδιότητά του, ως νομικού προσώπου διεθνούς δικαίου, με παγκόσμιες δραστηριότητες, με διάφορες διατάξεις, από το 1923 έως το 1925.

- **1925**. Απαγόρευσε τη λειτουργία του Ελληνικού Φιλολογικού Συλλόγου (1925), της Ελληνικής Εμπορικής Σχολής της Χάλκης (1926) και της σχολής ξένων γλωσσών Αποστολίδη (1926). Επιπρόσθετα, κατήργησε το καθεστώς αυτονομίας και αυτοδιοίκησης των νήσων Ίμβρου και Τενέδου, καθώς και την εκεί παρεχόμενη μειονοτική εκπαίδευση (1927).

- **1932**. Απαγόρευσε, με νόμο, την εξάσκηση από αλλοδαπούς πλέον των 30 επαγγελματιών (1932), επέβαλε στους κληρικούς να

μη φορούν τα ράσα τους εκτός των εκκλησιών (1934), υποχρέωσε τη χρησιμοποίηση μόνο της Τουρκικής γλώσσας από τους ομογενείς (1935) και εξανάγκασε σε συνένωση τους Ελληνικούς αθλητικούς συλλόγους με νεοσυσταθέντες Τουρκικούς συλλόγους (1939).

- **1941**. Η (επιλεκτική) επιστράτευση είκοσι ηλικιών χριστιανών και η μεταφορά τους στα βάθη της Ανατολής, για να σκάβουν δρόμους (1941).

- **1942**. Η (επιλεκτική) επιβολή ενός έκτακτου, εξοντωτικού φόρου πεινούς σε μη μουσουλμανικούς πληθυσμούς και η σύλληψη όσων αδυνατούσαν να πληρώσουν, με την υποχρέωση να δουλεύουν σε κατανγκαστικά έργα, μέχρι την εξόφληση του χρέους τους.

- **1955**. Αδράνησε (ακριβέστερα, υπέθαψε) στο ανθελληνικό πογκρόμ, που ξέσπασε τη νύχτα της 6ης Σεπτεμβρίου 1955, στην Κωνσταντινούπολη (αλλά και στη Σμύρνη), και που είχε ως αποτέλεσμα για τους ομογενείς δεκάδες νεκρούς και σοβαρά τραυματίες, εκατοντάδες βιασθείσες γυναίκες, χιλιάδες κατεστραμμένα κτήρια (καταστήματα, σπίτια, εργοστάσια, ξενοδοχεία, εστιατόρια και εκκλησίες), ενώ καταστράφηκαν και 8 νεκροταφεία, στα οποία σκυλεύτηκαν πτώματα και βιάστηκαν φρεσκοθαμμένα γυναικεία σώματα και συλήθηκαν βάρβαρα οι τάφοι των Πατρι-

Εφημερίδα ΕΜΠΡΟΣ για την υπογραφή της Συνθήκης

αρχών του μοναστηρίου του Βαλουκλή. Οι συνολικές οικονομικές ζημιές αποτιμώνται στα 150.000.000 δολάρια. Τα ντοκουμέντα δείχνουν ότι το οργανωμένο πογκρόμ άρχισε με προβοκάτσια. Για τον σκοπό αυτόν επιστρατεύτηκε ο ελληνικής καταγωγής μουσουλμάνος φοιτητής Οκτάι Εγκίν, ο οποίος, με τη βοήθεια του τουρκικού προξενείου και ενός συνεργού, τοποθέτησε εκρηκτικό μηχανισμό στην οικία του Κεμάλ, στη Θεσσαλονίκη.

Η κατασκευασμένη είδηση, ότι το σπίτι του Κεμάλ καταστράφηκε ολοσχερώς από Έλληνες, έδωσε το σύνθημα στους εξαγριωμένους Τούρκους να καταστρέψουν τα πάντα στην Κωνσταντινούπολη.

• **1955.** Απαγόρευσε την έκδοση της εφημερίδας «Ελεύθερη Φωνή» (1955), απέλασε Έλληνες υπηκόους (1956, ανήλθαν στους 15.000), προέτρεψε τους Τούρκους να αποφεύγουν να κάνουν τις αγορές τους από ελληνικά καταστήματα (1957-58) και ενέταξε τα μειονοτικά σχολεία στη δικαιοδοσία του οργανισμού ιδιωτικών σχολείων (1961).

• **1963.** Έκλεισε όλα σχεδόν τα καταστήματα των Ελλήνων υπηκόων, απαγορεύοντάς τους την άσκηση οποιασδήποτε εργασίας (1963), απαγόρευσε την είσοδο των κληρικών στα ομογενειακά σχολεία, καθώς και την πρωινή σχολική προσευχή (1964), κατήγγειλε τη Συμφωνία της Άγκυρας της 30ης Οκτωβρίου 1930 και συνέχισε τις απελάσεις Ελλήνων υπηκόων, για λόγους εθνικής ασφάλειας (1964). Ταυτόχρονα, επέβαλε εφάπαξ δυσβάσταχτη φορολογική εισφορά μόνο στους Έλληνες υπηκόους, απαγόρευσε τη λειτουργία τριών ελληνικών λυκείων, καθώς και τον εορτασμό των θρησκευτικών εορτών του Πάσχα, των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς στα μειονοτικά σχολεία. Έπαυσε τη λειτουργία του Πατριαρχικού τυπογραφείου, με συνέπεια την αναστολή της κυκλοφορίας των εκκλησιαστικών εκδόσεων «Απόστολος Ανδρέας» και «Ορθοδοξία», ενώ παράλληλα απαγόρευσε

τόσο την κυκλοφορία του παιδικού περιοδικού «Η Συντροφιά μου» στα μειονοτικά σχολεία, όσο και τη λειτουργία του Ελληνικού ορφανοτροφείου της Πριγκίπου (1964).

• **1964.** Έκανε έναρξη εφαρμογής του «προγράμματος αφομοίωσης», δηλαδή εξόντωσης, του Ελληνικού πληθυσμού και απέλασε 10.500 περίπου Ελλήνων υπηκόων από την Κωνσταντινούπολη (οι οποίοι παρέσυραν μαζί τους άλλους 50.000 Κωνσταντινουπολίτες), με την κατηγορία της κατασκοπείας σε βάρος της Τουρκίας. Η διαδικασία των απελάσεων άρχισε με νυχτερινές επισκέψεις στα σπίτια από αστυνομικούς, που καλούσαν τους προς απέλαση στη Διεύθυνση της Αστυνομίας, όπου υποχρεώνονταν να υπογράψουν, κάτω από απειλές, έγγραφο, το οποίο δεν επιτρεπόταν να διαβάσουν, με το οποίο «ομολογούσαν» ότι είχαν διαπράξει κατασκοπεία κατά της Τουρκίας!

• **1964.** Εγκάτεστησε τάγματα του Τουρκικού στρατού στην Ίμβρο, απαλλοτρίωσε 8.000 στρέμματα από 900 Ίμβριους ομογενείς σε εξευτελιστική τιμή, απαγόρευσε τη διδασκαλία της Ελληνικής γλώσσας στην Ίμβρο

και στην Τένεδο, καθώς και τη λειτουργία του μοναδικού μειονοτικού σχολείου της Τένεδου.

• **1965.** Απαγόρευσε το διορισμό στα μειονοτικά σχολεία ομογενών καθηγητών, που αποφοίτησαν από ελληνικά πανεπιστήμια, καθώς και την εισαγωγή ελληνικών εφημερίδων στην Τουρκική επικράτεια

• **1967.** Απαγόρευσε την είσοδο στα μειονοτικά σχολεία όσων παιδιών η ταυτότητα έγραφε «Χριστιάν» και όχι «Ρουμ Ορτοντόχ», υποχρεώνοντάς τα να μαθητεύσουν σε Τουρκικά δημοτικά σχολεία.

• **1971.** Κατήργησε το Θεολογικό τμήμα της Χάλκης (1971) και δήμευσε και τα τελευταία μειονοτικά κτήματα της Ίμβρου (1984), επιφέροντας το τελειωτικό χτύπημα της οικονομικής εξόντωσης των ομογενών της νήσου.

Υπογραφή της Συνθήκης, από τον Ελευθέριο Βενιζέλο

* Αναφερόμαστε στο εξής γεγονός: Στη Συνδιάσκεψη της Λωζάνης οι Άγγλοι, με βασικό αντιπρόσωπο τον υπουργό εξωτερικών Κέρζον (Curzon), οι Γάλλοι με τον πρωθυπουργό Πουανκαρέ και οι Ιταλοί με τον πρωθυπουργό Μουσολίνι, υπέκυψαν στην απαίτηση του Τούρκου Ισμέτ πασά (Ινονού), βουλευτή Αδριανούπολης, που ζητούσε από την Ελλάδα ως αποζημίωση 4 δισεκατομμύρια χρυσά φράγκα, το μισό πολεμικό και εμπορικό ελληνικό στόλο, να φύγει το Οικουμενικό Πατριαρχείο από την Κωνσταντινούπολη και να γίνει δημοψήφισμα στη Δυτική Θράκη.

Στην αντίδραση του Ελευθέριου Βενιζέλου, τον Μάιο του 1923, ο Γάλλος στρατηγός Μαυρίκιος Πελλέ προτείνει: «Αφού η Ελλάδα δεν μπορεί να πληρώσει, να παραχωρηθεί η παλιά Ορεστιάδα - Καραγάτς στους Τούρκους». Η πρότασή του έγινε αποδεκτή. Το Καραγάτς, με τα χωριά Μπόσνα και Ντεμερντές, δόθηκε στους Τούρκους για στρατιωτικούς και οικονομικούς λόγους και για να έχει η Αδριανούπολη σιδηροδρομικό σταθμό. Οι 17.000 Έλληνες κάτοικοι του τριγώνου του Καραγάτς μάθανε για την παραχώρησή του, στις 27 Μαΐου 1923. Η εγκατάλειψη της παλιάς Ορεστιάδας άρχισε από τον Ιούλιο του 1923, και στις 15 Σεπτεμβρίου 1923, ώρα 10:20, παραδόθηκε στους Τούρκους.

Η ΕΠΙΔΙΩΞΗ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΟΤΙΔΑΙΑΣ

ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΥΤΣΟΣ

τ. Εκπαιδευτικός - Συγγραφέας

Θα ασχοληθούμε με την αρχαία Ποτίδαια και συγκεκριμένα για τον ρόλο που κλήθηκε να παίξει ανάμεσα στις δυο αρχαίες υπερδυνάμεις, την Αθήνα και την Αθηναϊκή Συμμαχία, την Σπάρτη και την Πελοποννησιακή Συμμαχία.

Η Ποτίδαια ήταν αρχαία δωρική πόλη, που ιδρύθηκε από Κορινθίους αποίκους, γύρω στο 600 π.Χ., οι οποίοι, ως ναυτική δύναμη, επέλεξαν αυτήν τη θέση, για να ιδρύσουν μια αποικία και να ελέγχουν την περιοχή. Το 479 π.Χ. πολιορκήθηκε από τον Αρτάβαζο, που ηγείτο μεγάλης στρατιάς και συνόδευε τον Ξέρξη, τον οποίον όμως η πόλη αντιμετώπισε νικηφόρα. Αργότερα, υποχρεώθηκε να ενταχθεί στην Αθηναϊκή Συμμαχία, στην πραγματικότητα ως πόλη «φόρου υποτελής». Όμως, παρά την υποτέλειά της προς τους Αθηναίους, η Ποτίδαια συνέχισε να διατηρεί άριστες σχέσεις με την μητρόπολή της την Κόρινθο.

Έτσι, το 432 π.Χ., η Ποτίδαια αποστάτησε από την Αθηναϊκή Συμμαχία, συμμαχώντας με την Κόρινθο και με τον Περδίκκα της Μακεδονίας. Η αποστασία παρέσυρε και άλλες πόλεις, με συνέπεια να αποτελέσει μια από τις αιτίες του Πελοποννησιακού πολέμου.

Οι Αθηναίοι, παίρνοντας προληπτικά μέτρα, στέλνουν στρατιωτική δύναμη υπό τον Αρχέστρατο, με εντολή να γκρεμίσουν το τείχος των Ποτιδαιατών και να πάρουν ομήρους. Οι Ποτιδαιάτες στέλνουν αντιπροσωπίες και στην Αθήνα, για να διαμαρτυρηθούν, και στην Σπάρτη, με συνοδεία Κορινθίων, για να ζητήσουν βοήθεια.

Ενόσω, λοιπόν, διαρκούσε η πολιορκία της Ποτίδαιας, η ένταση μεταφέρθηκε στα κέντρα των αποφάσεων, Αθήνα και Σπάρτη, και οι μεν Κορινθίοι κατηγορούσαν τους Αθηναίους ότι πολιορκούσαν την Ποτίδαια, που ήταν αποικία τους, και μέσα στα τείχη υπήρχαν Κορινθίοι και Πελοποννήσιοι, οι δε Αθηναίοι κατηγορούσαν τους Πελοποννησίους ότι ωθούσαν σε επανάσταση μια συμμαχική τους πόλη, φόρου υποτελής, και ότι προέβαιναν σε εχθροπραξίες εναντίον τους, ενώ διαρκούσε η τριακονταετής ειρήνη μεταξύ τους.

Ο λόγος των Κορινθίων στην Αθήνα

Οι Κορινθίοι κατηγορούν τους Σπαρτιάτες για πολιτική αδράνειας και αναβλητικότητας για τους συμμάχους τους και ιδιαίτερα γι' αυτούς, θέλοντας δε να τους παρακινήσουν να αναλάβουν αμέσως τον πόλεμο κατά των Αθηναίων, τώρα με την περίπτωση της Ποτίδαιας, πριν είναι αργά. Στην προσπάθειά τους αυτή επαινούν τις ικανότητες των Αθηναίων και υποτιμούν τις ικανότητες των Σπαρτιατών. Και είναι, πράγματι,

καταπληκτικός αυτός ο έπαινος, που έβαλε στο στόμα των Κορινθίων ο Θουκυδίδης, ο οποίος μπορεί να συγκριθεί μόνο με αυτά που βάζει ο ίδιος να λέγει ο Περικλής στον «Επιτάφιο», διότι εξυμνεί το ελεύθερο και δημιουργικό πνεύμα των Αθηναίων, πράγμα που κυρίως αντικατοπτρίζει το ελεύθερο πνεύμα των Ελλήνων και κατακρίνει το περιορισμένο και συντηρητικό πνεύμα των Σπαρτιατών. Τέλος, τους απείλησαν έμμεσα ότι, αν δεν τους βοηθήσουν, θα αλλάξουν στρατόπεδο. Και καταλήγει να λέει για τους Αθηναίους: *«γεννήθηκαν έτσι, ώστε να μην μένουν ποτέ ήσυχoi αλλά και τους άλλους να μην αφήνουν ποτέ σε ησυχία».*

Ο λόγος των Κορινθίων στη Σπάρτη

Ας δούμε τα κεντρικά σημεία του λόγου των Κορινθίων στη Σπάρτη:

1. Καλά κάνετε και είστε δύσπιστοι στις διάφορες κατηγορίες, αλλά όχι και σε μας, διότι, πολλές φορές, σας προειδοποιήσαμε για το τι παθαίνουμε από τους Αθηναίους, και τώρα, επιτέλους, συγκαλέσατε τους συμμάχους, από τους οποίους εμείς έχουμε περισσότερα δικαιώματα από τους άλλους, γιατί εμείς υποφέρομε από τους Αθηναίους.

2. Πολλοί Έλληνες έχουν υποδουλωθεί στους Αθηναίους, οι οποίοι ετοιμάζονται για πόλεμο, αλλιώς δεν θα κυρίευαν την Κέρκυρα και δεν θα πολιορκούσαν την Ποτίδαια.

3. Το σφάλμα είναι δικό σας, γιατί αφήσατε να ξαναχτίσουν τα Μακρά Τείχη και αδιαφορήσατε για την υποδούλωση όχι μόνο των δικών τους υπηκόων αλλά και των δικών σας συμμάχων.

4. Δεν προβάλατε αντίσταση στους Μήδους, ενώ όλοι οι Έλληνες στηρίζονταν σε εσάς, που σας είχαν εμπιστοσύνη, και γι' αυτό δεν προετοιμάζονταν. Είμαστε φίλοι σας, και γι' αυτό σας κάνουμε παράπονα και δεν είμαστε εχθροί σας, για να σας απαγγείλουμε κατηγορίες.

5. Δεν έχετε καταλάβει με ποιον έχετε να κάνετε. Αυτοί είναι καινοτόμοι, δραστήριοι, εφευρετικοί, τολμηροί, ριψοκίνδυνοι, ανικανοποίητοι, αγωνιστικοί, ανήσυχoi, κι εσείς το αντίθετο.

6. Είστε δυνατοί και αποφεύγετε να αδικείτε, αλλά και δεν πρέπει να ανέχεστε και να σας αδικούν. Τα συστήματά σας είναι απηρχαιωμένα και χρειάζεται να τα εκσυγχρονίσετε, όπως κάνουν οι Αθηναίοι.

7. Βοηθήστε την Ποτίδαια και τους συμμάχους σας και μην πατάτε τους όρκους σας. Δείξτε προθυμία να βοηθήσετε τους συμμάχους, πριν βρουν άλλους φίλους, καλύτερους από εσάς.

Λόγος των Αθηναίων πρέσβων στη Σπάρτη

Ύστερα πήραν το λόγο οι Αθηναίοι πρέσβεις, οι οποίοι θέλησαν να μιλήσουν, όχι για να απολογηθούν, αλλά για να επιστήσουν την προσοχή των Λακεδαιμονίων, να μην πάρουν εσπευσμένες αποφάσεις. Ισχυρίστηκαν ότι δίκαια έχουν την ηγεμονία των Ελλήνων, γιατί αυτοί προσέφεραν περισσότερα και από τους Λακεδαιμονίους στην αντιμετώπιση του Περσικού κινδύνου. Τους κατηγορήσαν, επίσης, ότι μετέβαλαν τα πολιτεύματα των συμμάχων σε φιλικά προσκείμενα, δηλαδή σε ολιγαρχικά.

Ισχυρίστηκαν ακόμη ασύστολα ότι ο ασθενέστερος υποκύπτει στη θέληση του ισχυρότερου και υποστήριξαν ότι αυτό θα το έκανε κάθε άνθρωπος, εφόσον μπορούσε. Πρότειναν, επίσης, οι διαφορές τους να λυθούν με διαιτησία, όπως προβλέπει η συνθήκη που υπέγραψαν, και να μην παραβούν τους όρκους, που έδωσαν με την υπογραφή της συνθήκης, γιατί, αλλιώς, θα τιμωρηθούν.

Αλλά ο βασιλιάς **Αρχίδαμος**, τον οποίο θεωρούσαν συνεντό και σώφρονα, είπε τα εξής:

Ο λόγος του Αρχίδαμου

Ο Αρχίδαμος υπενθύμισε στους Σπαρτιάτες τη μεγάλη του πείρα στα στρατιωτικά ζητήματα και τους έθεσε ενώπιον των δυσκολιών που θα αντιμετωπίσουν, αν κηρύξουν τον πόλεμο κατά της Αθηναϊκής Συμμαχίας.

Συγκεκριμένα, υποστήριξε ότι οι Λακεδαιμόνιοι δεν είναι έμπειροι στα ναυτικά, όπως οι Αθηναίοι, δεν έχουν τόσο πλούτο και πλοία, ούτε τόσο πληθυσμό και συμμάχους «φόρου υποτελείς». Η ανδρεία, που επικαλούνται μερικοί, είναι σημαντική, αλλά δεν φτάνει,

γιατί οι πόλεμοι κερδίζονται με τα χρήματα και όχι με τα όπλα. Η βραδύτητα και η αναβλητικότητα, για την οποία τους κατηγορούν, μπορεί να αποδειχθεί λελογισμένη νηφαλιότητα. Ας μην βιαστούν, λοιπόν, μήπως αργότερα το μετανιώσουν.

Η γνώμη του είναι να μην κηρύξουν τον πόλεμο, αλλά να έρθουν σε διαπραγματεύσεις, ώστε να έχουν τον χρόνο, εν τω μεταξύ, να ετοιμαστούν καλύτερα.

Ο λόγος του Σθeneλάδα

Ο Σθeneλάδας, που ήταν ένας από τους τότε Εφόρους, υποστήριξε ότι ούτε οι ίδιοι οι Αθηναίοι δεν αρνήθηκαν ότι αδικούν, ότι, αφού ήταν καλοί στους Περσικούς Πολέμους και τώρα κακοί, θα έπρεπε να τιμωρηθούν διπλά, γιατί, όχι μόνο δεν φέρθηκαν καλά στους Έλληνες, αλλά τους έκαναν και κακό. Ισχυρίστηκε ακόμη ότι έχουν γενναίο στρατό και δεν πρέπει να καθυστερούν με διαιτησίες και αναβλητικότητες, αλλά έπρεπε να ψηφίσουν όλοι οι Λακεδαιμόνιοι υπέρ του πολέμου.

Το αποτέλεσμα της συνόδου

Το θέμα μπήκε σε ανοιχτή ψηφοφορία, και οι περισσότεροι αποφάσισαν υπέρ του πολέμου, όχι τόσο γιατί παρασύρθηκαν από τους λόγους που εκφωνήθηκαν, αλλά γιατί φοβήθηκαν, μήπως αυξηθεί ακόμη περισσότερο η δύναμη των Αθηναίων.

«Ο κύβος ερρίφθη», και έτσι άρχισε ο μεγαλύτερος πόλεμος της αρχαιότητας, τον οποίο μόνο με Παγκόσμιο Πόλεμο εκείνης της εποχής μπορείς να τον χαρακτηρίσεις, και το χειρότερο είναι ότι ήταν ένας μεγάλος εμφύλιος πόλεμος, που δεν είχε μόνο υλικές καταστροφές και ηθικές επιπτώσεις αλλά και την αποδυνάμωση του Ελληνισμού.

ΑΡΧΙΣΕ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΧΟΡΕΥΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΧΟΡΩΔΙΑΣ

Μετά από διακοπή 3 περίπου ετών, εξαιτίας της Πανδημίας, ξεκίνησε η λειτουργία των τμημάτων του Παγχαλκιδικού, **Χορευτικού και Χορωδίας**, στην αίθουσα του Συλλόγου.

Το Χορευτικό λειτουργεί από αρχές Νοεμβρίου, με δύο τμήματα, κάθε **Τρίτη** με τον ίδιο δάσκαλο κ. **Περικλή Διαμαντή**, και υπεύθυνο από το Δ.Σ. τον Γεν. Γραμματέα κ. **Αστέριο Λυρτζή**, τηλ. 6944779345.

Το πρώτο τμήμα, από 17:00 μέχρι 18:00, και το δεύτερο, από 18:15 μέχρι 19:15

Τα μαθήματα χορωδίας γίνονται κάθε **Πέμπτη**, (ξεκίνησαν 1/12), με νέο δάσκαλο τον κ. **Στέφανο Κωφίδη**, από 18:00 μέχρι 19:30, και υπεύθυνη από το Δ.Σ. την κ. **Κοκόνη Ζαμπόκα**, τηλ. 6972150431

Το Δ.Σ. του Συλλόγου παρακαλεί, τα μέλη και φίλους του Παγχαλκιδικού, που επιθυμούν να λάβουν μέρος στο Χορευτικό και την Χορωδία, να επικοινωνήσουν με τους υπεύθυνους των τμημάτων.

ΜΑΘΗΜΑ ΖΩΗΣ ΑΠΟ... ΤΑ «ΤΕΙΧΗ» ΤΟΥ ΚΑΒΑΦΗ

Αφιερώνεται στη Νεολαία και στους Εκπαιδευτικούς της Χαλκιδικής μας

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Ν. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ

Ομότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.*

Εισαγωγή

Η αφορμή για το πόνημα αυτό προέκυψε από δύο παρατηρήσεις, που σχετίζονται με το γνωστό ποίημα του Καβάφη «Τείχη». Η πρώτη αφορά τη μεγάλη διδακτική εμβέλεια του πυκνού ποιητικού λόγου, ενώ η δεύτερη σχετίζεται με τη διαπιστωμένη αδυναμία των σημερινών Ελληνοπαίδων να συλλάβουν τα μηνύματα, που αγωνιωδώς εκπέμπει ο Αλεξανδρινός ποιητής.

Συγκεκριμένα, το ποίημα αυτό επιλέχθηκε να κοσμήσει την πρώτη σελίδα πανεπιστημιακού συγγράμματος του συγγραφέα¹, με στόχο να προβληματίσει τους φοιτητές πάνω στο νόημα και στην αξία της πραγματικής ελευθερίας. Στα 22 χρόνια κυκλοφορίας του συγγράμματος αυτού στα πανεπιστήμια της χώρας μας, διαπιστώθηκε ότι –δυστυχώς– οι νέοι μας αδυνατούν να εντοπίσουν τα πολύτιμα μηνύματα του Καβάφη.

Η διαπίστωση αυτή έρχεται να επιβεβαιώσει το σημαντικό έλλειμμα Ανθρωπιστικής και Γλωσσικής Παιδείας, που χαρακτηρίζει τη σημερινή Εκπαίδευση στη χώρα μας, και αναδειχθηκε σε προηγούμενη δημοσίευση². Λέγεται ότι μια εικόνα ισοδυναμεί με χίλιες λέξεις. Όμως, όταν η εικόνα αυτή προέρχεται από ένα δυνατό ποίημα, σαν τα «ΤΕΙΧΗ», τότε μπορεί να ισοδυναμεί και με «γροθιά στο στομάχι». Μία «γροθιά», που μπορεί να μας συνταράξει και να μας αλλάξει τη ζωή.

Η ανάλυση, που ακολουθεί, στοχεύει να καταδείξει «του λόγου το ασφαλές».

ΤΕΙΧΗ

Χωρίς περίσκεψιν, χωρίς λύπην, χωρίς αιδώ,
μεγάλα κ' υψηλά τριγύρω μου έκτισαν τείχη.
Και τώρα κάθημαι και απελπίζομαι εδώ.
Με τρώγει την καρδίαν και τον νουν αυτή η τύχη,
διότι πράγματα πολλά έξω να κάμω είχαν.

Α, όταν έκτιζαν τα τείχη πως να μη προσέξω;
Αλλά δεν ήκουσα ποτέ κρότον κτιστών ή ήχον.
Ανεπαισθήτως μ' έκλεισαν από τον κόσμον έξω.

Κ.Π. Καβάφης (1863 - 1933)

Αφήγημα ποιήματος

Είναι συγκλονιστικό πώς μέσα σε ένα 8στιχο ποίημα ο Καβάφης κατάφερε να χωρέσει την τραγική εικόνα μιας

δυστυχισμένης ζωής, ίσως της δικής του ζωής. Με αξεπέραστη σαφήνεια περιγράφει πώς ξαφνικά βρέθηκε εγκλωβισμένος –«φυλακισμένος»– μέσα σε υψηλά «τείχη», που «κάποιοι» έκτισαν γύρω του. Δεν γνωρίζει ποιοι τα έκτισαν, όμως επισημαίνει ότι το έκαναν «χωρίς περίσκεψη, χωρίς λύπη και χωρίς ντροπή» (για την αποτρόπαιη πράξη τους). Και με αυτήν την επισήμανση τονίζει την κρισιμότητα της κατάστασής του.

Απελπισμένος μπροστά στο αδιέξοδό του, βασιανίζεται από την κακή του «τύχη», διότι αδυνατεί, πλέον, να υλοποιήσει όσα σχεδίαζε να κάνει έξω από τα «τείχη». Τα βάζει με τον εαυτό του και απορεί, «πώς δεν πρόσεξε, όταν αρχίσανε να κτίζουν γύρω του τα τείχη»; Πατί, προφανώς, θα μπορούσε έγκαιρα να αποδράσει. Όμως – παράξενο πώς– δεν αντιλήφθηκε τι γινότανε γύρω του, αφού «ποτέ δεν άκουσε κάποιο θόρυβο από κτίστες». Πολύ αργά, λοιπόν, κατάλαβε ότι «ανεπαισθήτως» κλείστηκε «από τον κόσμον έξω».

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο ποιητής ήταν «εγκλωβισμένος» και υπέφερε από σεξουαλικό πάθος, άρα «μιλούσε» βιωματικά. Ήταν τα χρόνια, που η σεξουαλική «διαφορετικότητα» συνιστούσε μέγα κοινωνικό στίγμα, ενώ σήμερα είναι κάτι, για το οποίο μπορείς να καμαρώνεις και, πανευτυχής, να συμμετέχεις σε «παρελάσεις υπερηφάνειας» (*prideparades*)! Άλλοι καιροί, άλλα ήθη...

Ερωτήματα

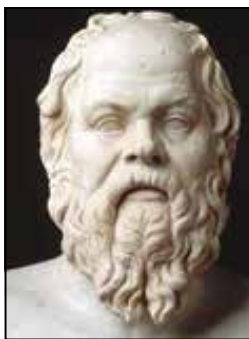
Η εικόνα του εγκλωβισμένου και απελπισμένου ποιητή γεννά τα παρακάτω ερωτήματα:

1. Τι παριστάνουν τα «τείχη»;
2. Πώς και γιατί περιορίζουν την ελευθερία μας;
3. Ποιοι και γιατί τα «κτίζουν»;
4. Πατί δεν αντιλαμβανόμαστε τίποτα, όταν τα «κτίζουν»;
5. Πώς μπορούμε να τα «γκρεμίσουμε» για να ξαναβρούμε τη χαμένη ελευθερία μας;

Επισημάνσεις

Αν και ένα ποίημα προσφέρεται για διαφορετικές ερμηνευτικές προσεγγίσεις, τα παραπάνω ερωτήματα σαφώς επιδέχονται τις εξής απαντήσεις:

Είναι προφανές ότι τα «τείχη» δεν εννοούνται κυριολεκτικά αλλά **αλληγορικά**. Παριστάνουν γεγονότα, καταστάσεις ή συμπεριφορές, που, σαν πραγματικά τείχη, περιορίζουν ασφυκτικά την ελευθερία μας. Τείχη γίνονται, για

Ένα γνωρίζω, ότι δεν γνωρίζω τίποτα.

Το μυαλό σου είναι το αδιέξοδό σου. Δεν χρειάζεται αλλαγή, χρειάζεται να απελευθερωθεί.

Σωκράτης
(470 - 399 π.Χ.)

παράδειγμα, οι διάφορες **εξαρτήσεις**, που μας αναγκάζουν να κινούμαστε και να λειτουργούμε μέσα σε ένα στενό διανοητικό και κοινωνικό χώρο, στο περιθώριο ή και στην παρανομία, για να τις ικανοποιήσουμε. Έτσι, αν κάποιος είναι εθισμένος σε **εξαρτησιογόνες ουσίες** (π.χ. ναρκωτικά, αλκοόλ), το μυαλό και το σώμα του κινούνται αποκλειστικά σε σκέψεις και χώρους, όπου μπορεί να ικανοποιήσει το πάθος του. Όταν διακοπεί ή μειωθεί η χρήση τους, το άτομο υποφέρει από την εμφάνιση στερητικού συνδρόμου. Σταδιακά, αποσύρεται από κοινωνικές, εργασιακές ή προσωπικές δραστηριότητες και οδηγείται στο περιθώριο, άρα κλείνεται «*από τον κόσμο έξω*», αφού όλος ο **υπόλοιπος κόσμος** βρίσκεται έξω από τα συγκεκριμένα **στενά** ενδιαφέροντά του, άρα είναι σαν να **μην υπάρχει**.

Στον χώρο των **ψυχικών εξαρτήσεων**, ένα άτομο με **παθολογικό εγωισμό** και **αλαζονεία** είναι εγκλωβισμένο σε μια ακραία εγωκεντρική συμπεριφορά, επιζητώντας μανιωδώς την αυτοπροβολή και την επίδειξή του, με απώτερο στόχο την ευρύτερη δυνατή αναγνώρισή του. Δεν παραδέχεται τα λάθη του, δεν δέχεται συμβουλές, θέλει να εξουσιάζει ή και να χειραγωγεί τους άλλους, ενώ αντιδρά άσχημα σε κάθε καλόβουλη παρατήρηση. Μπορεί να είναι προικισμένο με πολλά ταλέντα και μεγάλες δυνατότητες, αλλά, εγκλωβισμένο στον άκρατο εγωισμό του, λειτουργεί αυτοκαταστροφικά. Αυτή η συμπεριφορά συχνά οδηγεί στην απομόνωση και στην απόρριψή του από το κοινωνικό του περιβάλλον.

Στην καταστροφική παγίδα της αυτοπροβολής πέφτουν, καθημερινά, χιλιάδες ανήλικα παιδιά, που, προκειμένου να εντυπωσιάσουν τους συνομήλικούς τους και να πάρουν πολλά likes, δεν διστάζουν να συμμετέχουν διαδικτυακά σε επικίνδυνα «*παιχνίδια/δοκιμασίες*», με τα οποία βάζουν σε άμεσο κίνδυνο την ίδια τη ζωή τους. Και –αλλοίμονο– συχνά τη χάνουν. Οι δρόμοι μας είναι ποτισμένοι με αίμα αθών παιδιών, που έπεσαν τροχαία θύματα της επιδειμάνιας τους.

Άλλες μορφές ακραίας εγωκεντρικής συμπεριφοράς των νέων μας είναι η **ψυχολογική** και **σωματική κακοποίηση** ασθενέστερων ατόμων, γνωστή ως **bullying** (*εκφοβισμός/«νταηλίκι»*), καθώς και η άσκηση σωματικής **βίας μέχρι θανάτου** σε άτομα με διαφορετική ιδεολογική τοποθέτηση (π.χ. *οπαδοί άλλης ομάδας* – βλ. «*περίπτωση Άλκη*»). Τέτοιες συμπεριφορές έχουν φέρει στο προσκήνιο το μείζον ζήτημα της αποτροπής/αντιμετώπισης της «*ανήλικης βίας*».

Πέρα από τον εθισμό σε ουσίες (εδώ εντάσσεται και το **κάπνισμα**) και τον παθολογικό εγωισμό, οι σεξουαλικές διαστροφές (πορνεία, ομοφυλοφιλία, παιδοφιλία), τα τυχερά παιχνίδια («*τζόγος*»), η γαστριμαργία, ο ναρκισσισμός, ο εθισμός στο διαδίκτυο(!), είναι μερικά μόνο από τα συ-

νήθη πάθη, που καταδυναστεύουν και **υποδουλώνουν** τον σημερινό άνθρωπο, και ιδιαίτερα τους νέους μας. Κυρίως, οι σεξουαλικές διαστροφές σταδιακά οδηγούν σε σοβαρές έως καταστροφικές διαταραχές προσωπικότητας. Σε τέτοιες διαταραχές αποδίδουν οι ειδικοί τα απαράδεκτα και ανεξήγητα φαινόμενα **βιασμού παιδιών** από τους **γονείς τους**, που συγκλονίζουν και αμαυρώνουν την ελληνική κοινωνία, ή της συλλογής και προώθησης υλικού παιδικής πορνογραφίας από προβεβλημένους συγγραφείς παιδικών βιβλίων, που βραβεύονται, γιατί φαίνεται ότι υπηρετούν τη σωστή διαπαιδαγώγηση παιδικών ψυχών, ενώ, στη **διεστραμμένη κρυφή ζωή** τους, συστηματικά ασχολούνται με την **καταστροφή παιδικών ψυχών**.

Κάθε σωματικό ή ψυχικό πάθος συνιστά μια **εξάρτηση**, που σφυρηλατεί τα δικά της **δεσμά**. Και όσο περισσότερες οι εξαρτήσεις, τόσο περισσότερο μειώνεται ο ζωτικός «χώρος», μέσα στον οποίο αναγκάζεται να κινηθεί ο εξαρτώμενος.

Κανένας δεν είναι πιο υποδουλωμένος, από εκείνον που εσφαλμένα πιστεύει ότι είναι ελεύθερος.

Πλάτων
(427 - 347 π.Χ.)

Όπως καλά γνωρίζουμε, ρίζες και πηγές όλων των παθών είναι τα «*τρία Φι*»: **Φιληδονία**, **Φιλαργυρία**, **Φιλοδοξία**. Σε κάθε πάθος, βέβαια, αντιστοιχεί κάποιο αντίδοτο, κάποια θεραπεία, κάποια αρετή. Έτσι, στη **Φιληδονία** αντιστοιχεί η **Εγκράτεια**, στη **Φιλαργυρία** η **Ελεημοσύνη** και στη **Φιλοδοξία** η **Ταπεινώση**. Για κάθε ζευγάρι πάθους - αρετής είμαστε ελεύθεροι να επιλέξουμε αυτό, που θέλουμε να υπηρετήσουμε. Και αυτό, που επιλέγουμε, εξαρτάται άμεσα από την Παιδεία και την κοσμοθεωρία μας, από την ηθική μας υπόσταση, από το βάθος και το πλάτος της πνευματικότητάς μας. Όταν αποδεχόμαστε να ζήσουμε με ένα πάθος, επιτρέπουμε να υψωθεί ένα «*τείχος*», άρα αποδεχόμαστε **στέρηση ελευθερίας**. Αντίθετα, όταν επιλέγουμε να ζήσουμε ενάρετα, συνειδητά επιλέγουμε τον δρόμο για κατάκτηση περισσότερης ελευθερίας. Ο Απ. Παύλος συνδέει ωραιότατα την απελευθέρωση από τα δεσμά των παθών, με την επιλογή να «*δουλωθούμε*» στη **δικαιοσύνη (στην αρετή)**: «*ελευθερωθέντες δε από τής αμαρτίας, έδουλώθητε τῇ δικαιοσύνη*» (προς Ρωμαίους, 6:18).

Ποιος, τελικά, «*έκτισε τα τείχη*» γύρω από τον ποιητή; Προφανώς, ο ίδιος ο ποιητής! Π' αυτό και δεν άκουσε «*κρότον κτιστών*», αφού «*κτίστης των τειχών*» ήταν τελικά ο ίδιος. Έχοντας υποκύψει στα πάθη του, ο ίδιος ασυναίσθητα (άρα «*χωρίς περίσκεψιν, χωρίς λύπην, χωρίς αιδώ*») σφυρηλάτησε τα δεσμά του. Αν σκεφτόταν τι κάνει και γνώριζε τις τραγικές συνέπειες των επιλογών του, ασφαλώς δεν θα το έκανε, αφού κανένας λογικός άνθρωπος δεν θα δέχονταν να ανταλλάξει τον πολύτιμο **μαργαριτή** της **ελευθερίας** και της **αιωνιότητας** με κάτι πρόσκαιρο, ανήθικο και καταστροφικό.

Μπορούμε να «*γκρεμίσουμε τα τείχη*», που αποστερούν την ελευθερία μας; Και βέβαια μπορούμε. Αρκεί να

αναγνωρίσουμε ποια είναι τα προσωπικά μας «τείχη», ποια είναι τα πάθη στα οποία έχουμε εγκλωβιστεί, για να οργανώσουμε ανάλογα τον αγώνα της «απελευθέρωσης» μας. Όμως, για να το κάνουμε αυτό, χρειαζόμαστε **αυτογνωσία**. Χωρίς αυτογνωσία, δεν μπορούμε να εντοπίσουμε τις αδυναμίες, τα πάθη και τα λάθη μας, τα ταλέντα, τις δυνατότητες και τις αρετές μας.

Χρήσιμος οδηγός στο ταξίδι αυτό είναι οι αρχαίοι Έλληνες φιλόσοφοι και οι πατέρες της Εκκλησίας μας, ιδιαίτερα ο Άγιος Νεκτάριος. Μέσα από το θεόπνευστο σύγγραμμά του, με τίτλο «ΤΟ ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ»³, μας διδάσκει, όχι μόνο τη σπουδαιότητα της αυτογνωσίας, αλλά και τον μόνο ασφαλή δρόμο για την κατάκτησή της. Απαραίτητη προϋπόθεση κατάκτησης της αυτογνωσίας μας είναι η συνειδητοποίηση ότι κάθε ταλέντο μας δεν είναι δικό μας κατόρθωμα, για το οποίο μπορούμε να υπερηφανευόμαστε. Είναι θεία δωρεά, για την οποία οφείλουμε να είμαστε ευγνώμονες⁴. Αυτό ακριβώς μας λέει και το θεόπνευστο Παύλειο ρήμα: «*Τι έχεις (άνθρωπε) που δεν έλαβες; Και αφού το έλαβες, γιατί καυχάσαι, σαν να μη το έχεις λάβεις;*» (Κορινθίους Α, 4:7).

Τι είναι «ελευθερία»;

Για έναν ανυποψίαστο άνθρωπο και, δυστυχώς, για πολλούς νέους μας, **ελευθερία** είναι η δυνατότητα να κάνεις ό,τι θέλεις. Κάτι περίπου σαν **ασυδοσία**, η οποία νομοτελειακά οδηγεί στην **υποδούλωση**, όπως ξεκάθαρα επισημαίνει ο Πλάτων στην «Πολιτεία» του (564Α): «*Γιατί η υπερβολική ελευθερία, είτε στους ιδιώτες είτε στα κράτη, σε τίποτ' άλλο, φαίνεται, δεν οδηγεί, παρά στη δουλεία*».

Αυτό, που οδηγεί στην πραγματική ελευθερία, είναι η **γνώση της αλήθειας**. «*Γνωρίστε την αλήθεια και η αλήθεια θα σας ελευθερώσει*» (κατά Ιωάννην, 8:32). Για ποια αλήθεια μιλά εδώ ο Χριστός; Το εξηγεί στον Απόστολο Θωμά: «*Εγώ είμαι η οδός και η αλήθεια και η ζωή*» (κατά Ιωάννην, 14:6).

Ποιος άνθρωπος είναι πραγματικά «ελεύθερος»;

Μέσα από τα «Τείχη» του Καβάφη παίρνουμε ένα πολύτιμο **μάθημα ζωής**. Μαθαίνουμε βιωματικά ότι η **ελευθερία δεν είναι δεδομένη**, αλλά πρέπει να αγωνιστούμε, για να την κατακτήσουμε. Αν τη θεωρήσουμε δεδομένη, κινδυνεύουμε να εγκλωβιστούμε ασυναίσθητα μέσα στα «τείχη» των παθών και των εξαρτήσεών μας. Όταν καταλάβουμε ότι εγκλωβιστήκαμε, θα βρεθούμε στη δεινή θέση του ποιητή, και θα είναι αρκετά δύσκολο να αντιδράσουμε, για να ελευθερωθούμε. Δυστυχώς, οι περισσότεροι άνθρωποι ζούμε με την ψευδαίσθηση ότι είμαστε ελεύθεροι. Όμως, σύμφωνα με τον Πλάτωνα, «*κανένας δεν είναι πιο*

υποδουλωμένος από εκείνον, που εσφαλμένα πιστεύει ότι είναι ελεύθερος».

Ο άνθρωπος, που είναι υποδουλωμένος στα πάθη του, είναι αναγκασμένος να τα υπηρετεί, άρα είναι ουσιαστικά **ανελεύθερος** άνθρωπος. Αντίθετα, αυτός που αγωνίζεται να χαλιναγωγήσει τα πάθη του, απαλλάσσεται σταδιακά από τη δουλεία τους, για να κερδίσει την πραγματική ελευθερία του. **Απόλυτα ελεύθερος** άνθρωπος είναι ο τέλειος **απαθής** (χωρίς πάθη) άνθρωπος, και τέτοιος υπήρξε μόνον ο Χριστός: τέλειος Θεός και τέλειος Άνθρωπος.

Μήπως, λοιπόν, η κατάκτηση της ελευθερίας είναι ουτοπία; Κάθε άλλο. Ανάμεσα στο μαύρο και στο άσπρο, στο σκοτάδι και στο φως, υπάρχουν χιλιάδες χρωματικές διαβαθμίσεις και καταστάσεις φωτισμού, που αντιστοιχούν σε αυξανόμενους βαθμούς/καταστάσεις ελευθερίας. Έχοντας γνωρίσει τον δρόμο για την κατάκτησή της, προσπαθούμε να απαλλαγούμε από τα δεσμά των παθών μας, για να καταξιωθούμε πνευματικά και να προσεγγίσουμε τον μέγιστο βαθμό πραγματικής ελευθερίας.

Αντί επιλόγου

Τα «ΤΕΙΧΗ» του Καβάφη είναι μια πρόσκληση - πρόκληση, να δούμε την πορεία μας μέσα από τον μεγεθυντικό φακό του ποιητή, για να αξιολογήσουμε την ορθότητα των αξιακών επιλογών μας και να προβούμε σε διορθωτικές κινήσεις, που θα δώσουν **νόημα, περιεχόμενο και σκοπό** στη ζωή μας. Αυτό είναι εξαιρετικά κρίσιμο για τους νέους μας, οι οποίοι είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι σε πάθη και εξαρτήσεις, γιατί δεν έχουν φτάσει σε ένα ώριμο επίπεδο ελέγχου των σκέψεων, των συναισθημάτων και των παρορμήσεών τους. Γι' αυτό, συχνά, υποτιμούν τον κίνδυνο της εξάρτησης από πάθη, που καταδυναστεύουν τελικά τη ζωή τους, με αποτέλεσμα να οδηγούνται σε τραγικά αδιέξοδα.

Ιδού «**πεδίο δόξης λαμπρόν**» για τους **λειτουργούς** όλων των βαθμίδων **Εκπαίδευσης**: Να δώσουν ολοκληρωμένη Παιδεία στα παιδιά μας, και έτσι να τα μυσούν στο νόημα, στις προϋποθέσεις και στην ουσία της πραγματικής ελευθερίας. Επισημαίνοντας έγκαιρα τις πολυάριθμες παγίδες της σύγχρονης κοινωνίας, μπορούν να τα βοηθήσουν να αντιμετωπίσουν τους κινδύνους εγκλωβισμού τους σε αδιέξοδα και στην αυτοκαταστροφή. Όσο νωρίτερα γνωρίσουν τα παιδιά μας τον δρόμο και τον τρόπο κατάκτησης της πραγματικής ελευθερίας, τόσο καλύτερα θα καταφέρουν να ελέγξουν τα πάθη τους και να χαράξουν σωστά την πορεία μιας ενάρετης ζωής, που οδηγεί στην πνευματική τους καταξίωση και στην «**όντως ζωή**».

* Διεύθυνση επικοινωνίας (για σχόλια και επιστημόσεις):
Lazaride@agro.auth.gr

1 Λαζαρίδη, Χ. Ν. 2000. ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ. Α' Έκδοση. Εκδόσεις Παχούδη - Παπούλη, Θεσ/νίκη

2 Λαζαρίδη, Χ. Ν. 2021. ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΗ ΧΑΜΕΝΗ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΑ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑ ΣΕ ΜΙΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ. Παγχαλκιδικός Λόγος, Τεύχος 49ο, σελ. 31 - 33.

3 Αγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως. 2017. Το Γνώθι Σαυτόν. Γ' Έκδοση. Εκδόσεις ΑΘΩΣ.

4 «*Μή πανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί· πᾶσαδόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστι καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων*». Καθολική Επιστολή Ιακώβου Αδελφοθέου, Α:16-17.

Ένα Αγιορείτικο Μοναστήρι εκτός Αγίου Όρους Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΑΡΣΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΚΑΠΠΑΔΟΚΟΥ ΣΤΟ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

π. ΣΥΝΕΣΙΟΣ

Καθηγούμενος της Ιεράς Μονής Αγίου Αρσενίου

Τό Ήσυχαστήριο βρίσκεται μεταξύ δύο χερσονήσων τής Χαλκιδικής, τής Κασσάνδρας και τής Σιθωνίας, σε περιοπτη γεωγραφική θέση, από τήν όποιαν ό προσκυνητής δύναται νά άτενίσει, εκτός από τίς δύο χερσονήσους, και τήν έπιβλητική κορυφή του Άθω.

Ίδρύθηκε μέ τίς εϋχές και εϋλογίες του όσιου Παΐσιου του Άγιορείτου και του έπιχωρίου Μητροπολίτου Κασσανδρείας κυρού Συνεσιού. Η θεμελίωσή του έγινε τήν 9η Νοεμβρίου 1986 στον λόφο "Μαυρόλακκας", στά όρια των κοινοτήτων Βατοπαιδίου και Μεταμορφώσεως, στό 260 χιλ. τής έπαρχιακής όδου Ν. Μουδανιών - Σιθωνίας. Σύν τῷ χρόνῳ, ή Άδελφότητα αύξήθηκε και οι κτηριακές εγκαταστάσεις, μέ τήν βοήθεια των όσιων Άρσενίου και Παΐσιου και τήν ύλική ενίσχυση εϋλαβών προσκυνητών, όλοκληρώθηκαν κατά τό μεγαλύτερο μέρος.

Τό Καθολικό, δηλ. ή κεντρική έκκλησία, τιμάται επ' όνόματι του Όσιου Άρσενίου του Καππαδόκου. Υπάρχουν και έξι παρεκκλήσια (Άγίας Σκέπης, Άγιών Θεοπατόρων Ίωακείμ & Άννης, Όσιων Άγιορειτών Πατέρων, όσιων Βαρσανουφίου και Ίωάννου, Άγιων Νεομαρτύρων και Όσιων Παΐσιου του Μεγάλου και Παΐσιου του Άγιορείτου). Στο παρεκκλήσι των Άγιων Νεομαρτύρων ύπάρχει κτιστό βαπτιστήριο σταυροειδούς σχήματος, στό όποιο από τό 1988 και έξής έλαβαν τό όρθόδοξο βάπτισμα πολλοί έτεροόδοξοι και άλλόθρησκοι διαφόρων έθνικοτήτων.

Τό τυπικό των ιερών άκολουθιών και ή έν γένει λειτουργία του Ήσυχαστηρίου άκολουθούν τό σύστημα των Ί. Κοινοβιακών Μονών του Άγίου Όρους Άθω.

Στά κτίσματα περιλαμβάνονται, εκτός του Καθολικού, των παρεκκλησιών και των κελλιών, τράπεζα, συνοδικό, άρχονταρίκι, ξενώνας για φιλοξενία περιορισμένου αριθμού άνδρων (μέχρι 10 άτομα), άγιογραφείο, ξυλουργείο, μηχανουργείο, κηροπλαστείο, νοσοκομείο, εκθεση βιβλίου, εικόνων και λοιπών χειροτεχνημάτων, βιβλιοθήκη και αίθουσα για όμιλίες θρησκευτικού, έθνικού και γενικά έποικοδομητικού περιεχομένου κάθε Κυριακή μετά τό πέρας τής θ. Λειτουργίας και εκτάκτως σε άλλες περιστάσεις.

Οί μοναχοί ασχολούνται μέ τήν άγιογραφία, τήν παρασκευή θυμιάματος και κεριών, τήν καλλιέργεια των έλαιώνων και των κήπων και τή συντήρηση του μετοχίου τής Σάρτης.

Έπειδή στους σκοπούς του Ί. Ήσυχαστηρίου (άρθρον 2 του Καταστατικού του) αναφέρεται και ή διακονία των εγκαταβιούντων έν αυτῷ στον έκκλησιαστικό, πολιτιστικό και κοινωφελή τομέα τής

Έκκλησίας και τής κοινωνίας, για τον λόγον αυτόν, και μέ τήν εϋλογία του εκάστοτε Μητροπολίτου Κασσανδρείας, ό ήγούμενος και οι άδελφοί αναλαμβάνουν και δραστηριότητες είτε έντός είτε και εκτός του Ήσυχαστηρίου, μέ γραπτό ή προφορικό κήρυγμα, όμιλίες, διαλέξεις και ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές. Έπίσης, οι ιερομόναχοι του Ήσυχαστηρίου έξυπηρετούν εκτάκτως και λατρευτικές - ποιμαντικές ανάγκες

τής Ίερας Μητροπόλεως (Θ. Λειτουργία, έξομολόγηση, κήρυγμα). Ό έντεταλμένος επί θεμάτων αιρέσεων τής Ίερας Μητροπόλεως Κασσανδρείας είναι άδελφός του Ήσυχαστηρίου.

Η φιλανθρωπία προς τους έχοντες ανάγκη άδελφούς μας, εκφραζόμενη ως πνευματική και ύλική ενίσχυση, άποτελεί βασική μέριμνα του Ί. Ήσυχαστηρίου. Παράλληλα, συντελείται και ενίσχυση τής Όρθοδόξου έξωτερικής ιεραποστολής, διά τής αποστολής εκκλησιαστικών ειδών, εικόνων, τροφίμων και ιματισμού και διά τής διακονίας τριών άδελφών εις αυτήν.

Τό Ήσυχαστήριο προσελκύει πλήθος προσκυνητών, ιδιαίτερα τους θερινούς μήνες. Πολλοί απ' αυτούς έρχονται μέ σκοπόν νά έξομολογηθούν, οι δέ πατέρες γίνονται μάρτυρες τής θαυμαστής αλλοιώσεως και τής εις Χριστόν έπιστροφής πολλών ανθρώπων άπλητισμένων ή και θρησκευτικώς άδιαφόρων.

Σήμερα στό Ί. Ήσυχαστήριο, υπό τήν εϋλογία τής Παναγίας μας και των όσιων Άρσενίου και Παΐσιου, καθώς και μέ τήν πατρικήν αγάπην του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας, του Κασσανδρείας κ.κ. Νικοδήμου, διαβιούν δέκα άδελφοί ένῶ τρεις κληρικοί έγγεγραμμένοι σ' αυτό εύρίσκονται στην Άφρική (ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μπουρούντι, Ρουά-

Το καθολικό της Μονής

ντας & Ανατολικού Κογκό κ. Ίννοκέντιος, ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Μαλάου κ. Φώτιος καί ὁ ἱερομόναχος Ἀρσένιος στήν ἐνορία τοῦ Ἁγίου Νικολάου στό Μπρίντζι τῆς Ἰταλίας).

Τό Ἑσυχαστήριον πανηγυρίζει τήν 10η Νοεμβρίου τοῦ Ὁσίου Ἀρσενίου, τήν 1η Ὀκτωβρίου τῆς Ἁγίας Σκέπης τῆς Θεοτόκου καί, ἀπό τό 2015 καί ἐξῆς, τήν 12η Ἰουλίου τοῦ Ὁσίου Παΐσιου τοῦ Ἁγιορείτου.

Παραμένει ἀνοικτό γιά τούς προσκυνητές κάθε ἡμέρα ἀπό τήν ἔναρξη τῆς πρωινῆς ἀκολουθίας (4.00 π.μ.) ἕως τίς 2.00 μ.μ. καί τό ἀπόγευμα ἀπό τίς 4.00 μ.μ. (χειμερινή ὥρα) ἤ ἀπό τίς 5.00 μ.μ. (θερινή ὥρα) μέχρι τή δύση τοῦ ἡλίου. Τή Δευτέρα τό ἀπόγευμα παραμένει κλειστό.

Τό πρόγραμμα τῶν ἀγρυπνιῶν διαμορφώνεται μέ βάση τίς ἑορτές κάθε μηνός καί ἀνακοινώνεται.

Τηλεφωνική ἐπικοινωνία στόν ἀριθμό 23710 41880 καθημερινά 9 π.μ.-1 μ.μ., ἐκτός Κυριακῶν καί θρησκευτικῶν ἀργιῶν, καί μέσῳ τηλεμοιτύπου (φάξ) στόν ἀριθμό 23710 98338 (συνεχῶς).

Ὁ προσκυνητής δύναται νά ἔλθει στό Ἑσυχαστήριον καί μέ τή λεωφορεῖα τοῦ ΚΤΕΛ Χαλκιδικῆς (2310 316555, 23710 22309, 23730 21228). Ἐπειδή ἡ δυνατότητα φιλοξενίας εἶναι περιορισμένη καί δυνατή μόνο στούς ἄνδρες, ὅσοι θά ἤθελαν νά διανυκτερεύουν κοντά στό Ἑσυχαστήριον, θά μπορούσαν νά ἀπευθυνθοῦν σέ πλησιόχωρα ξενοδοχεῖα καί ἐνοικιαζόμενα δωμάτια.

Σήμερα, τό μοναστήριον ἀριθμεῖ 18 μοναχοῦς, μέ πρῶτο Καθηγούμενον τόν π. Θεόκλητο Μπόλκα. Πριν ἕναν χρόνο, ηγούμενος ἐκλέχθηκε ὁ Ἀρχιμανδρίτης π. Συνέσιος Γεννατάς.

Στον Ἐνθρονιστήριο Λόγο του, στην Ἀγρυπνία του Ὁσίου Ἀρσενίου τοῦ Καππαδόκου, στίς 10.11.2021 εἶπε:

«Σεβασμιώτατε, Πάτερ καί Δέσποτα, σεβαστέ μου Γέροντα Θεόκλητε, πανοσιολογιώτατοι ἅγιοι Καθηγούμενοι, ὀσιολογιώτατη Γερόντισσα, ἀγαπητοί ἐν Χριστῷ πατέρες καί ἀδελφοί,

Εὐλογητός ὁ Θεός, ὁ πάντας ἀνθρώπους θέλων σωθῆναι καί εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν! Εὐλογητός ὁ Θεός, πού ἀπεργάζεται τήν σωτηρία ὄλων τῶν ἀνθρώπων, ἀλλά καί ἐνός ἐκάστου ἰδιαίτερος μέσῳ ἐνός συγκεκριμένου καί μοναδικοῦ τρόπου. Κάθε διὰκονημα ἢ λειτουργημα μέσα στό σῶμα τῆς ἁγίας μας Ἐκκλησίας εἶναι τό στάδιο, στό ὁποῖο καλεῖται ὁ κάθε πιστός νά ἀγωνισθεῖ. Τέλος, ὄλων τῶν ἀγῶνων ἢ ἔνωσις μέ τόν Θεόν, ἢ σωτηρία ἢ προσωπική, καθῶς καί

τῶν συνανθρώπων, πού ἔφερε ὁ Θεός στήν ζωὴν μας. Ὅθεν καί τό διακόνημα τοῦ προεστῶτος, εἰς τό ὁποῖο καλοῦμαι νά ὑπηρετήσω, μέ τās μικράς μου δυνάμεις, χάριτι ὁμως Θεοῦ καί κοινῇ ψήφῳ καί ἀποφάσει τῆς Μοναστικῆς Ἀδελφότητος τοῦ Ἱεροῦ Ἑσυχαστηρίου τοῦ Ὁσίου Ἀρσενίου τοῦ Καππαδόκου, εἶναι ἐφεξῆς τό στάδιον τοῦ προσωπικοῦ μου ἀγῶνος, τῆς ἐν Χριστῷ τελειώσεώς μου ἀλλά καί τῆς ἀπολογίας μου ἐπί τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ δικαιοκρίτου Θεοῦ.

Ἐν πρώτοις, φαίνεται ὅτι εἶναι ἀξίωμα, ὅτι περιποιεῖται τιμὴν εἰς τόν ἔχοντα αὐτό, ὅτι εἶναι εὐκολος δρόμος, ἀπορρέων ἐκ τῆς ἐξουσίας σέ μίαν κοινότητα ἀνθρώπων. Καί ὁμως στήν πραγματικότητα συμβαίνει τό ἀντίθετον. Ἐάν ὁ προσερχόμενος εἰς τό μοναχικόν σχῆμα καλεῖται μή πρὸς ἄνεσιν, μή πρὸς ἀμεριμνίαν, μή πρὸς τρυφάς, μή πρὸς ἄλλο τι τῶν ἐπί γῆς τερπνῶν καί

ἀπολαυστικῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ προεστῶς, ὁ καλούμενος νά διακονῆσιν τήν Ἀδελφότητα καί τόν κάθε ἀδελφόν ἰδιαίτερος, θά πρέπει νά ἐτοιμάζει τόν ἑαυτὸν του πρὸς πάντα τὰ λυπηρά καί ἐπίπονα τῆς χαροποιοῦ κατά Θεόν ζωῆς!

Πρὸ τῆς ἀναλήψεως τοῦ μεγάλου αὐτοῦ διακονήματος ὁμολογῶ τήν ἀνθρώπινην ἀδυναμίαν μου καί εὐχομαι ἵνα μή κωλύσῃ ὁ Κύριος τήν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος,

ἕνεκα τοῦ πλήθους τῶν ἁμαρτιῶν μου. Θέλω νά ἀναφωνήσω τό λεχθέν ὑπὸ τοῦ Κυρίου ὀλίγον πρὸ τοῦ Πάθους:

- Πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης! Καί νά συνεχίσω μέ τήν ἀπάντησιν τοῦ ἰδίου τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ:

- Ἀλλά διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τήν ὥραν ταύτην! Διὰ τοῦτο ἦλθον καί ἐγὼ εἰς τήν ὥραν ταύτην ἀπὸ ὑπακοῆς εἰς τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ ὑπακοῆς εἰς τό πρόσωπον τοῦ σεβαστοῦ Γέροντός μας, ἀπὸ ὑπακοῆς εἰς τήν γνώμην τοῦ πνευματικοῦ μας παπποῦ, ὀσίου Παΐσιου τοῦ Ἁγιορείτου, ὅταν ἐκφράζοντας εἰς αὐτόν ἕνα λογισμὸν τῆς νεότητος, γιά νά γίνω ἁγιορείτης μοναχός, ἐκεῖνος ἐξ ἀρχῆς μέ ἀπέτρεψε, χωρὶς νά δεχθεῖ ἄλλην ἀντίρρησην ἐκ μέρους μου.

Καί γιά νά συνεχίσω στό ἐπόμενον χωρίον τῶν ἐρωταποκρίσεων τοῦ Κυρίου μας:

- Πάτερ, δόξασόν σου τό ὄνομα! Καί ἐδόξασα καί πάλιν δοξάσω!, ἢ ἀπάντησιν τοῦ οὐρανοῦ Πατρός.

Εὐχηθεῖτε, Σεβασμιώτατε, νά δοξασθεῖ δι' ἡμῶν τῶν ἐλαχίστων τό πανυπέριμον ὄνομα τοῦ Τριαδικοῦ μας Θεοῦ καί εἰς τήν λογικὴν ταύτην μάνδραν τοῦ Ὁσίου Ἀρσενίου!

Τήν μεγάλην αὐτὴν ὥραν τῆς παραλαβῆς τῆς πνευ-

Ο νέος ηγούμενος π. Συνέσιος με τον πρόεδρο και αντιπρόεδρο του Παγχαλκιδικού

ματικής σκυτάλης της Μονής μας αναμνησκομαι κάποιων λόγων του ἄββᾶ Δωροθέου, ὅταν ἐκλήθη νά ἀναλάβει τήν πνευματική πατρότητα της μονής του ἄββᾶ Σερίδου. Ἀκόμη ἐνθυμούμαι καί ἕνα στιγμιότυπον ἀπό τόν θαυμαστόν βίον της ὁσίας μητέρας Ταΐσίας της Ρωσίδος, ὅταν της ἀνεκοινώθη ἡ ἀπόφαση της Ἀδελφότητος, στήν ὁποίαν ἀνήκε, περί της ἀναλήψεως της ἡγουμενίας, εὐρίσκουσα αὐτήν εἰς ἀπορίαν καί φυσικήν δειλίαν. Ἐτι ἐνθυμούμαι καί τινα φωτεινά παραδείγματα ἐκ της δισχιλιετοῦς πορείας καί ἱστορίας τοῦ Ὁρθοδόξου μοναχισμοῦ, ὅπως τοῦ ὁσίου Παχωμίου τοῦ μεγάλου, πού ἐτόνιζε ὅτι ὁ ἐρχόμενος εἰς τήν διακονίαν τῶν ἀδελφῶν διά της ἡγουμενίας πρέπει νά εἶναι ἀπηλλαγμένος κατὰ τό δυνατόν ἀπό τό πάθος της φιλαρχίας, ἐπίσης τοῦ ὁσίου Ἰωάννου της Κλίμακος, τοῦ ὁποίου ὁ λόγος πρὸς Ποιμένα θεωρεῖται ἀπλανής ὁδηγός πρὸς τοὺς ἔχοντας τό λειτούργημα αὐτό, καθὼς καί τοῦ ὁσίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου τοῦ ὁμολογητοῦ καί πνευματικοῦ πατρός ἀναριθμητῶν ψυχῶν, μοναχῶν καί λαϊκῶν, στά πολύ δύσκολα χρόνια της β' φάσεως της Εἰκονομαχίας, τά ὁμοιάζοντα τόσο πολύ μέ αὐτά τῶν ἡμερῶν μας!

Ὅθεν δέν ἔχω τι λαλήσαι ἢ ἀντειπεῖν εἰς τήν πορείαν τῶν πραγμάτων, ὅπως τά οἰκονόμησε ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, παρά νά εἶπω τό λάλει, *Κύριε, ὁ δοῦλός σου ἀκούει, γένοιτό μοι κατὰ τό ρῆμά σου*. Ἡ χρονική βεβαίως συγκυρία της ἀναλήψεως τῶν νέων καθηκόντων, ἂν καί ὁ Μοναχός ἔχει πάντα ἰσόβια καθήκοντα τήν ὑπακοήν καί τήν ἀγάπην, φαίνεται ὅτι εἶναι ἰδιαίτερα δύσκολη. Τὸν τελευταῖον καιρόν ζοῦμε πρωτοφανεῖς καταστάσεις, πού ἀκούγαμε παιδιόθεν καί τίς τοποθετούσαμε στό μακρινόν μέλλον, ἐνῶ τώρα ἐγγύς εἰσιν ἐπί θύραις.

Ἡ θέσις λοιπόν τοῦ προεστῶτος καί τοῦ πνευματικοῦ πατρός ἐπιφορτίζεται ἀκόμη περισσότερο μέ τήν ἐκπλήρωσιν της ἐντολῆς *δίδου λόγον παντί τῷ αἰτοῦντι*, λόγον παρηγορίας, ἐνισχύσεως καί θυσιαστικῆς ἀγάπης στοὺς Μοναχοὺς ἀλλά καί στοὺς προσκυνητάς της Μονής μας, κληρικούς καί λαϊκοὺς, τοὺς

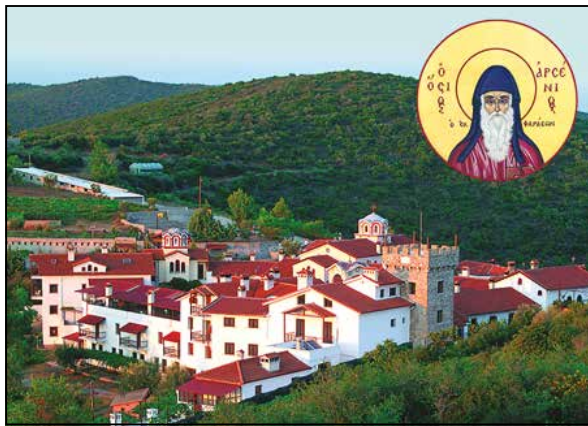
ἐγγύς καί τοὺς μακράν εὐρισκομένους. Ἀναγκαιότερον λοιπόν τό αἶτημα της θείας βοήθειας περί προσοχῆς καί διακρίσεως καί διακονίας τῶν πνευματικῶν ἀλλά καί τῶν ὑλικῶν πολλακίς ἀναγκῶν τῶν εἰς ἡμᾶς προσερχομένων.

Στόν μεγάλον αὐτόν ἀγώνα, Σεβασμιώτατε, πού ἤδη ἀνοίγεται ἐμπρός μου, ἐπικαλοῦμαι τήν χάριν καί τό ἔλεος τοῦ Τριαδικοῦ μας Θεοῦ, τίς πρεσβείες της παναχράντου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, τῶν Ὁσίων της Μονής μας, Ἀρσενίου τοῦ Καππαδόκου καί Παΐσιου τοῦ Ἁγιορείτου, τῶν ἐκ Φαράσων της Καππαδοκίας τῶν θαυματουργῶν, τοῦ προσωπικοῦ μου Ἁγίου, τοῦ ἱεράρχου της Καρπασίας Συνεσίου καί πάντων τῶν Ἁγίων.

Εὐχαριστίες ἐποφειλόμενες εἰς τό σεπτόν πρόσωπόν Σας διά τήν πατρικήν ἀγάπην καί ἐμπιστοσύνην Σας, καθὼς ἐδέχθητε τήν εἰσοδόν μου εἰς τό στάδιον της ἱερωσύνης καί προσφάτως ἐπευλογήσατε τήν ἐκλογήν μου ὡς ἡγουμένου. Εἰς τό πρόσωπον τοῦ σεβαστοῦ Γέροντός μου, π. Θεοκλήτου, τοῦ παιδιόθεν πνευματικοῦ μου πατρός καί ποδηγέτου μου, χωρίς τὰς εὐχὰς τοῦ ὁποίου δέν θά ἠμποροῦσα νά προχωρήσω στήν μοναχικήν καί ἱερατικήν μου ζωή. Τὸν εὐχαριστῶ πάλιν καί πολλακίς, ζητῶν μετ' ἐπιγνώσεως τήν ευχήν του καί τήν συγγνώμην του, διά τὰ λάθη

καί τὰς ἀστοχίας μου. Εὐχαριστῶ τήν Ἀδελφότητα της Μονής μας, αἰτούμενος τὰς εὐχὰς καί τήν συγγνώμην τῶν πατέρων καί ἀδελφῶν ἀλλά καί τῶν εὐλαβῶν προσκυνητῶν αὐτῆς. Δέν θά ἤθελα νά ἐπιμηκύνω τόν λόγον μέ ἄλλας εὐχαριστίας. Αὐτό ἔγινε ἐκτενῶς κατὰ τήν εἰς διάκονον χειροτονίαν μου καί ἰσχύει ἀμετακλήτως. Μόνον νά μνησθῶ - ἐκ τῶν νεκάδων - μετ' εὐχαριστίας καί εὐγνωμοσύνης τὰ πρόσωπα τῶν προσφιλῶν μου γονέων καί τοῦ Μητροπολίτου Κασσανδρείας κυροῦ Συνεσίου, τοῦ ὁποίου τήν κουράν καί τό ὄνομα ἔχω, αἰσθανόμενος ὅτι ὑπολείπομαι πολύ της συνέσεως καί τῶν ἄλλων χαρισμάτων αὐτοῦ.

Καί νῦν ἰδοῦ, Σεβασμιώτατε, κλίνω γόνυ ψυχῆς καί σώματος καί τείνω εὐήκοον οὖς εἰς ὅσα ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ δι' Ὑμῶν προσφέρει εἰς τήν ταπεινότητά μου».

Ἀποψη της Μονής

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Παγχαλκιδικού Συλλόγου «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ» συγχαίρει τον Πανοσιολογιότατο Αρχιμανδρίτη π. Συνέσιο Γεννατά, για την εκλογή του ως ηγουμένου της Ιεράς Μονής Αγίου Αρσενίου, και του εύχεται μακροημέρευση και δύναμη στο έργο του.

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑΣ

100 χρόνια από την ανέγερσή του

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

τ. Εκπαιδευτικός

Σήμερα γιορτάζει το χωριό μας, η ενορία μας, τα εκατό χρόνια από την ανέγερση του ιερού ναού. Έναν περιλαμπρο ναό, που, σε δύσκολες συνθήκες ζωής και με μεγάλη φτώχεια, οι πρόγονοί μας αποφάσισαν να τον χτίσουν, για να είναι αντάξιος του πολιούχου Αγίου Γεωργίου. Χαίρεται μαζί μας και ο Άγιος, γιατί βλέπει ότι σ' αυτόν τον ναό, που στέκει, εδώ κι εκατό χρόνια, μεγαλοπρεπέστερος απ' ό,τι ήταν, πέρασαν γενιές και γενιές Παλαιοχωριτών, που βαπτίστηκαν, παντρεύτηκαν αλλά και αποχαιρέτησαν αυτόν τον κόσμο. Γιατί εδώ, κάθε Κυριακή και γιορτή, συνεχίζουν να έρχονται με ευλάβεια οι χριστιανοί να προσευχηθούν, να βρουν παρηγοριά και να ζητήσουν τη βοήθειά του.

Είναι ιστορικά καταγεγραμμένο ότι ο απόστολος Παύλος πέρασε από την Απολλωνία και, σύμφωνα με την προφορική παράδοση, σταμάτησε στα Δουμπιά, να ξεκουραστεί, εκεί όπου είναι η πηγή με το ξινό νερό. Πιθανόν ο χριστιανικός σπόρος να έπεσε πολύ νωρίς στην περιοχή μας. Από μια τυχαία ανακάλυψη ενός χριστού μεγάλου χριστιανικού τάφου, ανάμεσα στα Ριζά και στον Γεροπλάτανο, ο Χριστιανισμός υπήρχε στην περιοχή, τουλάχιστον από τον 5ο αιώνα μ.Χ.

Από τότε υπάρχει η Παλαιόχωρα ως χωριό, μ' αυτό ή με άλλο όνομα δεν γνωρίζουμε, ελλείψει ιστορικών αναφορών. Από τότε υπάρχει ιερός ναός του Αγίου Γεωργίου είναι υπό εξέταση. Η παλιότερη γραπτή μαρτυρία, που αποδεικνύει ότι υπήρχε ναός του Αγίου Γεωργίου και κατ' επέκταση και το χωριό Παλαιόχωρα, είναι ένα ιερό ευαγγέλιο, που βρίσκεται στον ναό μας, τυπωμένο το 1719 και δωρισμένο από κάποιον μοναχό Κοσμά, το 1735, με την αφιέρωση «αυτό το ιερόν ευαγγέλιον αφιερώνεται εις τον ναόν του αγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου δια μνημόσυνον αιώνιον». Προφανώς, μιλάμε για τον προηγούμενο ναό, ο οποίος ήταν χτισμένος στη θέση του σημερινού. Εκείνος ο ναός ήταν μικρότερος, φτωχότερος προφανώς, σκοτεινός, με μικρά παράθυρα, γιατί οι Τούρκοι δεν το επέτρεπαν. Όπως μου είχε πει ο πατέρας μου, στον παλιό ναό υπήρχε καφασωτό, δηλαδή κάτι σαν πέργκολα, για να μην έχουν οπτική επαφή οι άντρες με τις γυναίκες.

Ομιλία του κ. Αρβανίτη στο ναό

Τα παραπάνω, σε συνδυασμό με τις προφορικές μαρτυρίες, ότι από το μεγάλο χαλασμό σώθηκαν μόνο δύο σπίτια, του Καλύβα και του Κουρμπέτη, χωρίς να αναφέρεται κάτι για τον ναό, και από το γεγονός ότι εκείνος ο ναός ήταν μικρότερος από τους αντίστοιχους των Ριζών και του Γεροπλάτανου, που χτίστηκαν περί το 1850, έκανε τον Δημήτριο Τσιότρα να καταλήξει στο συμπέρασμα, ότι ο παλιός μας ναός, που βρίσκονταν στη μέση περίπου του σημερινού, ήταν χτισμένος προ του 1821. Αυτό ως σκεπτικό έχει κάποια βάση, αλλά εμείς πρέπει να καταθέσουμε ότι, εκτός του ευαγγελίου του 1735, που προαναφέραμε, όλα τα άλλα βιβλία και εικόνες του ναού μας είναι μετά το 1850. Αυτό, από μόνο του, ίσως ανατρέπει τα παραπάνω, και ο παλιότερος ναός να χτίστηκε μετά τον Χαλασμό. Βέβαια, υπάρχει και τοποθεσία «Άγιος Γεώργιος» βορειότερα του νεκροταφείου, όπου υπήρχε ομώνυμος ναός, αλλά δεν έχουμε περισσότερες πληροφορίες γι' αυτόν, πέραν της ύπαρξής του.

Το ερώτημα, που μπαίνει εδώ, είναι: γιατί οι κάτοικοι της Παλαιόχωρας, οι πρόγονοί μας, αποφάσισαν να κτίσουν έναν νέο ναό, τη στιγμή που υπήρχε άλλος; Και μάλιστα, σε μια εποχή, που η βασική τους φροντίδα ήταν να εξασφαλίσουν φαγητό, για να ζήσουν. Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι η Παλαιόχωρα, μετά τον Χαλασμό και τους λίγους κατοίκους, που επέστρεψαν στα καμένα σπίτια τους, άρχισε να προσελκύει ανθρώπους από διάφορα μέρη. Το χωριό μεγάλωνε συνεχώς. Έτσι, στην απογραφή του 1840, που έγινε φυσικά από τους Τούρκους και μεταφράστηκε από τον Παπαιοκονόμου Νικόλαο –τον ευχαριστούμε που μας την έθεσε υπόψη– μαθαίνουμε ότι στην Παλαιόχωρα υπήρχαν 64 άρρενες κάτοικοι από ενός έτους έως εκατό. Άρα, συνολικά, δεν ξεπερνούσαν τους 130, το πολύ 140. Στην απογραφή του 1920, δηλαδή δύο χρόνια πριν την αποπεράτωση του σημερινού ναού, οι κάτοικοι είχαν γίνει 601 και, στην απογραφή του 1928, έφτασαν 694 (Περιοδικό «Ζερβοχώρια», τεύχος 5ο, 1991 από προσωπική μου έρευνα στα αρχεία των κοινοτήτων). Με την τεράστια – για τα τοπικά δεδομένα – αυτή αύξηση του πληθυσμού, ο ναός φαινόταν μικρός για να καλύψει τις θρησκευτι-

κές ανάγκες των κατοίκων. Σε συνάρτηση με την έντονη θρησκευτικότητα, την ευλάβεια και την πίστη στον Άγιο Γεώργιο, δημιουργήθηκε η ανάγκη για την ανέγερση ενός νέου, μεγαλύτερου, μεγαλοπρεπέστατου ναού.

Σύμφωνα με τον Δημήτριο Τσιότρα («Χρονικά της Χαλκιδικής» τεύχος 7ο, 1964), από τα χρόνια της σκλαβιάς στους Τούρκους ακόμα, λειτουργούσε στο χωριό μια αδελφότητα. Απ' ότι φαίνεται, όλα ξεκίνησαν αμέσως μετά την απελευθέρωση από τους Τούρκους, το 1912. Οι κάτοικοι του χωριού έστειλαν στη Μονή Εσφιγμένου, ως αντιπροσώπους, τους Γεώργιο Ευπόλυτο και Μενέλαο Δεληχρήστο, να εξαγοράσουν τα κτήματα της μονής, που τα είχε εγκαταλείψει. Πράγματι, αυτό έγινε με το ποσό των 100 χρυσών λιρών. Τα κτήματα δόθηκαν στο Βακούφι και με πλειοδοσία αγοράστηκαν από κατοίκους του χωριού. Με αυτά τα χρήματα και με άλλα, που συγκέντρωνε η αδελφότητα από δωρεές και άλλες δραστηριότητες, ξεκίνησε η ανέγερση του νέου ναού. Η απόφαση πάρθηκε το 1914, στην αίθουσα του παλιού Δημοτικού σχολείου, που βρίσκονταν δίπλα στην εκκλησία. Με 50 χρυσές λίρες, ως αρχή, συμφώνησε η αδελφότητα με τον μηχανικό, θα λέγαμε σήμερα, με τον αρχιμάστορα τότε Αθανάσιο Κάλφα, από την Αρναία, και ξεκίνησε, την ίδια χρονιά, η ανέγερση του νέου ναού.

Από τότε και μετά, είναι αξιοθαύμαστη η συμβολή των κατοίκων στο χτίσιμο του ναού. Δωρεές και κυρίως προσωπική εργασία ήταν σε καθημερινή βάση. Πρώτα πήγαιναν, το πρωί, να δουν μήπως χρειάζεται κάτι για το χτίσιμο –πέτρες, άμμο, ξύλα, νερό– και μετά ξεκινούσαν για τις προσωπικές τους δουλειές. Ακόμη και τα παιδιά του Δημοτικού σχολείου και οι γέροντες, που δεν μπορούσαν να πάνε στα χωράφια, προσέτρεχαν να βοηθήσουν, σε ό,τι χρειαζόνταν. Μέχρι και πέτρες, που ήταν οι καταλληλότερες για το χτίσιμο του ναού, αφαιρούσαν από τις πέτρινες σκάλες και τους «μπαρμπακάδες» των σπιτιών τους, αρκεί να είχαν το καλύτερο αποτέλεσμα στο χτίσιμο της εκκλησίας τους. Η περιοχή γύρω από την εκκλησία έμοιαζε με μια κυψέλη, στην οποία οι ενορίτες πηγαινοέρχονταν, όπως οι μέλισσες, για να αφήσουν το νέκταρ, δηλαδή, στην περίπτωση μας, τα υλικά που χρειαζόνταν.

Η αποπεράτωση έγινε το 1922, δηλαδή κράτησε οχτώ ολόκληρα χρόνια. Αυτό και μόνο δείχνει πόσο επίπονο, δαπανηρό αλλά συνάμα και μεγαλοπρεπές ήταν το εγχείρημα των προγόνων μας. Η μεγάλη συμβολή τους, σε συνδυασμό με το μεράκι και την τέχνη του Αθανασίου Κάλφα και των μαστόρων του, έφεραν αυτό το αποτέλεσμα. Δεν χρειάζεται να είναι κάποιος ειδικός, αρκεί να παρατηρήσει προσεκτικά με τι τέχνη και σχολαστικότητα έχουν πελεκηθεί και τοποθετηθεί οι πέτρες.

Ο αρχαιολόγος Ιωακείμ Παπάγγελος μου είχε πει ότι, παρόλο που η εκκλησία μας είναι σχετικά νέα, είχα-

με την τύχη να έχουμε καλό μάστορα, έτσι που την καθιστούν σχεδόν μοναδική στη Χαλκιδική.

Τα εγκαίνια του ναού έγιναν πολύ αργότερα, στις 16 Σεπτεμβρίου του 1945, υπό του Μητροπολίτου Ιερισσού, Αγίου Όρους και Αδραμερίου, Διονυσίου.

Απ' ότι φαίνεται, μετά την ολοκλήρωση του ναού, που ήταν μάλλον και ο βασικός σκοπός της ύπαρξής της, η αδελφότητα διαλύθηκε. Όμως, εντύπωση μας προκαλεί το γεγονός ότι στις αγιογραφίες, που βρίσκονται στην κορυφή των κιόνων και απεικονίζουν τους Δώδεκα Αποστόλους, υπάρχει η αφιέρωση ότι είναι δαπάνη της αγαθοεργού αδελφότητας κυριών Παλαιοχώρας, με ημερομηνία 7-4-1927, σε μια εποχή που οι γυναίκες δεν είχαν αποκτήσει ακόμα το δικαίωμα ψήφου. Αυτό δείχνει ότι οι γυναίκες του χωριού μας ήταν από τότε δραστήριες, όπως άλλωστε συμβαίνει και σήμερα.

Η παλαιότερη εικόνα που υπάρχει στο ναό μας είναι του Ιωάννη του Προδρόμου, αγιογραφημένη το 1853. Όλες οι υπόλοιπες είναι του 1854 και μεταγενέστερες. Από τα εκκλησιαστικά βιβλία, εκτός του ευαγγελίου του 1735, που προαναφέραμε, είναι και ένα τριώδιο, τυπωμένο το 1783, αλλά δωρισμένο πολύ αργότερα, το 1880, και ένα πεντηκοστάριο, τυπωμένο το 1805, χωρίς να υπάρχει αφιέρωση ή κάτι άλλο, που να υποδηλώνει τότε αποκτήθηκε από τον ναό.

Επίσης, αξίζει να αναφέρουμε και δύο μνηαία, δωρισμένα, το 1878, από τον δάσκαλο Γεώργιο Στεργίου Πανιορόπουλο, ο οποίος «εν παλαιά χώρα». Μπορεί, ως σπουδαγμένος της εποχής, αυθαίρετα να χώρισε τη λέξη στα συνθετικά της, παλαιά και χώρα. Όμως, μπορεί και όχι, και να υπονοείται κάτι πολύ παλιό και μεγάλο. Άλλωστε, στην Παλαιόχωρα, η λέξη «παλιό» υπάρχει σε αρκετά τοπωνύμια, όπως Παλιοπήγαδο, Παλιόμυλος, Παλιόκαστρος, Παλιομέλισσα.

Όμως, Ιερός ναός, χωρίς ιερείς, δεν γίνεται. Έτσι, πρέπει να πούμε ότι, πριν το 1900, είχαμε διάφορους ιερείς, όπως ο Παπακούλας, που κατάγονταν από τα Σιπουτνίκια, δηλαδή τα Ριζά, ίσως ήταν και ο πρώτος ιερέας της ενορίας μας, αμέσως μετά τον Χαλασμό, ο Παπαζιάκας Δημήτριος, που καταγόταν από το Παλαιόχωρι. Από το 1900, ήταν ο Παπαγιάννης ο Βρασταμνός, ο οποίος φαίνεται ότι ήταν καθ' όλη τη διάρκεια της ανέγερσης του ναού και λίγα χρόνια μετά. Στη συνέχεια, χειροτονήθηκε ο παπα-Νικόλας ο Καράβατος, ο μακροβιότερος ιερέας της ενορίας μας, στη μνήμη του οποίου τελέστηκε μνημόσυνο. Μετά την κοίμησή του, πέρασαν αρκετοί ιερείς από την ενορία μας, κανείς ντόπιος, πρέπει να το επισημάνουμε, μέχρι που ήρθε ο πατήρ Χαράλαμπος, ο μακροβιότερος στην ενορία μας ξένος ιερέας, και βέβαια ακόμα ενεργός. Θα είμαστε αγνώμονες, αν δεν αναγνωρίσουμε τη μέγιστη συμβολή του πατέρα Χαράλαμπου στην ανακαίνιση και την ευπρέπεια, που διακρίνει κάποιος στον ναό μας, έτσι που να είναι αντάξιος της τεράστιας προσπάθειας των προ-

γόνων μας. Είχε και την αμέριστη συμπαράσταση των εκκλησιαστικών επιτροπών αλλά και όλων των ενοριτών, οι οποίοι, ο καθένας σύμφωνα με τις δυνατότητές του και την καλή του διάθεση, συνέβαλαν, ώστε να έχουμε σήμερα αυτό το στολίδι, τον ιερό ναό του Αγίου Γεωργίου, για τον οποίο είμαστε περήφανοι.

Σήμερα, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης των 100 χρόνων και την ομιλία μου πόσοι από σας δεν θυμηθήκατε, δεν αναπολήσατε σημαντικές στιγμές της ζωής σας, που έλαβαν χώρα μέσα σ' αυτόν τον ναό! Χαρές με γάμους και βαφτίσεις, λύπες και στενοχώριες, με αποχωρισμό αγαπημένων μας προσώπων, στιγμές κατάνυξης και προσευχής, στις μεγάλες μας γιορτές αλλά και τις Κυριακές. Και, για να θυμηθούν οι παλιότεροι, πόσοι από μας δεν ετοιμαστήκαμε για το σχολείο, ακούγοντας το καμπανάκι, που ήταν κρεμασμένο έξω από την πόρτα της εκκλησίας, και μας ειδοποιούσε ότι ήρθε η ώρα για σχολείο, μια και το ρολόι τότε ήταν είδος πολυτελείας.

Αγαπητοί μου συντοπίτες, έχουμε χρέος στους προ-

γόνους μας, που μας κληροδότησαν αυτό το κόσμημα, τον ναό μας, να τον διατηρήσουμε όπως είναι και να τον παραδώσουμε ακόμα καλύτερο στις επόμενες γενιές.

Θέλω να ευχαριστήσω μέσα από την καρδιά μου τον πατέρα Χαράλαμπο, που μου ανέθεσε να κάνω αυτήν την ομιλία. Για μένα ήταν μεγάλη τιμή και ευλογία να σας παρουσιάσω σήμερα ό,τι στοιχεία είχα συλλέξει. Ευχομαι ο ναός να διατηρηθεί για άλλα 100, 200 και παραπάνω χρόνια, να υπάρχει το χωριό μας και οι τότε κάτοικοί του να κάνουν παρόμοιες εκδηλώσεις και να θυμούνται τους προγόνους τους.

Θα κλείσω με μια φράση, που τείνει να γίνει κλισέ, αλλά είναι πολύ ουσιαστική και σημαντική. Όποιος λαός ξεχνάει την ιστορία του, παύει να υπάρχει ως λαός. Ο ιερός ναός του Αγίου Γεωργίου είναι κομμάτι της δικής μας, της τοπικής μας ιστορίας, και οφείλουμε όλοι να τον προσέχουμε και να συμβάλλουμε με κάθε τρόπο, ώστε να τον παραδώσουμε στα παιδιά μας και στα εγγόνια μας ακόμα καλύτερο.

ΠΟΙΗΜΑ

Η ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΣ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΥΓΟΛΟΥΠΗΣ

Ομότιμος Καθηγητής Αστρονομίας
του Τμήματος Φυσικής του ΑΠΘ

Η μορφή της λάμπει ακέραια
και τις στράτες πλημμυρίζει,
με το χρώμα το χλωμό.

Με τα σύννεφα μιλάει,
τα νερά τα χρωματίζει
και τα φύλλα ασημίζει.

Κλέβει τη ματιά των νέων,
με τους γέρους κουβεντιάζει
και τους ποιητές εμπνέει.

Των ερώτων είναι ακόνη,
των καρδιών είναι λατρεία
και των νέων η μαγεία.

Ένα-ένα σβήνουν τ' άστρα,
κάνουν δρόμο να περάσει,
τα πλακόστρωτα να λάμψει.

Έχει έρωτα μεγάλο,
για τον νεαρό βοσκό,
των ψηλών βουνών της Λάτμου,
που ο ύπνος τον κερδίζει.

Τριγυρίζει στους αιθέρες,
για τον Ενδυμίωνα* θρηνεί,
κοκκινίζει και χλομιάζει
σ' όλη τη διαδρομή.

Έρωτας ανεκπλήρωτος
γεμίζει την καρδιά της
και όσοι ξέρουν απ' αυτόν,
συνομιλούν μαζί της.

Το ποίημα αυτό ανήκει στην ποιητική συλλογή «Αστρονομικές ματιές στην Ποίηση», για την οποία απονεμήθηκε στον συγγραφέα Βραβείο, με τον Τιμητικό Τίτλο «Βραβείο Ερατοσθένης», από την International Art Academy (Διεθνής Φορέας για τις Τέχνες και τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες) – 5ος Παγκόσμιος Διαγωνισμός Ποίησης "Κ.Π. Καβάφης", 2019, που διοργανώθηκε με την υποστήριξη της Διεύθυνσης Οργανωτικής και Ακαδημαϊκής Ανάπτυξης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

* Ο Ενδυμίων ήταν ένας από τους Θεούς του Ύπνου, που, σύμφωνα με την ελληνική μυθολογία, ζούσε ως βοσκός στα όρη Λάτμου της νοτιοανατολικής Ασίας, μέσα σε μια σπηλιά, όπου η Σελήνη, καθώς ήταν ερωτευμένη μαζί του, πήγαινε κάθε βράδυ να τον συναντήσει, αλλά τον έβρισκε να κοιμάται, και έφευγε λυπημένη.

ΛΑΪΚΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

ΣΤΕΡΓΙΟΣ ΒΑΓΓΛΗΣ

Φιλολόγος

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παραμύθι για πολλούς αιώνες αποτέλεσε τη βασικότερη μορφή ψυχαγωγίας μικρών και μεγάλων. Έως και σήμερα, με την τεράστια πρόοδο των μέσων διασκέδασης (αποκορύφωμα το Διαδίκτυο), εξακολουθεί να κρατάει κυρίαρχη θέση, τουλάχιστον στον κόσμο του παιδιού. Οι σύγχρονες προσαρμογές των θεμάτων του δεν αλλοίωσαν τα χαρακτηριστικά του στοιχεία (υπερφυσικό, υπερβολικό, μαγικό).

Η διαχρονική πορεία του παραμυθιού μέσα στο χώρο της Παράδοσης έχει πολλούς στόχους. Πέρα από την ευχαρίστηση, που αποτελεί την κυριότερη αποστολή του, η μελέτη του παραμυθιού επιτρέπει τη διεισδυσή μας στην προγονική ψυχοσύνθεση και βοηθάει να βρούμε το νήμα της πολιτιστικής μας συνέχειας. Διότι μέσα στις λαϊκές αυτές αφηγήσεις λειτουργούν πολλά κοινωνικά στοιχεία, που δίνουν το πολιτιστικό στίγμα διαφόρων εποχών (ανθρωποφαγία, παιδοκτονία, οιδιπόδεια συμπλέγματα, κ.λπ.).

Και από φιλολογική σκοπιά, το παραμύθι παρουσιάζει σπουδαίο ενδιαφέρον, διότι, μέσα από την αυθορμησία, την ευρηματικότητα και την αφηγηματική ικανότητα του παραμυθά, μπορούμε να παρακολουθήσουμε την εξέλιξη του τοπικού ιδιώματος.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ

Πατρίδα των παραμυθιών θεωρείται η Ανατολή,⁽¹⁾ η περιοχή όπου το πραγματικό με το μαγικό γίνονται ένα και η ζωή δεν ξεχωρίζει από τη φαντασία. Για τα ελληνικά δεδομένα, το παραμύθι είναι γνωστό από τα αρχαιότερα χρόνια. Επώνυμοι κι ανώνυμοι καλούσαν στη συντροφιά τους παραμυθάδες (μυθοποιούς ή αρετολόγους,⁽²⁾ για να διώξουν τη στεναχώρια τους⁽³⁾ ή για να εμπλουτίσουν τις εμπειρίες τους. Βέβαια, τον μεγαλύτερο ρόλο στην ψυχαγωγία/ψυχοπλασία των αρχαίων Ελλήνων έπαιξε ο μύθος με τον κατεξοχήν διδακτικό του χαρακτήρα.⁽⁴⁾

Η μακρά πορεία του παραμυθιού μέσα από τους λαούς φαίνεται από τα θέματα και από τα στοιχεία που συνιστούν το περιεχόμενό του και το καθιστούν «κοινόκτητο», σε σημείο που να μη μπορούμε να εντοπίσουμε την καταγωγή του. Έτσι, π.χ. ο θεματικός πυρήνας ενός παραμυθιού ανήκει στην ελληνική μυθολογία, τα μαγικά στοιχεία του υπαινίσσονται ανατολίτικες δοξασίες, τα βιολογικά δεδομένα κάποιου ήρωά του (αράπης) αντιστοιχούν σε διαφορετικό γεωγραφικό χώρο. Επομένως, το ερώτημα για την πατρότητα του παραμυθιού δύσκολα βρίσκει απάντηση, αφού δεν μπορούμε να διαπιστώσουμε ποια από τα στοιχεία του

ήταν πρωτογενή και ποια προέκυψαν από προσαρμογές στις εντόπιες αντιλήψεις, κατά τη διάδοσή του από χώρα σε χώρα.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Το παραμύθι αποβλέπει κυρίως στην ψυχαγωγία, στοιχείο που το ξεχωρίζει τυπικά από τον μύθο, ο οποίος έχει σκοπό να διδάξει ή να συμβουλευσει. Ωστόσο, και στην πλοκή του παραμυθιού, πέρα από τον σαφή ηθικό προσανατολισμό της, παρεμβάλλονται κάπου-κάπου και διδακτικές «κορώνες» από τον αφηγητή.⁽⁵⁾

Οι τίτλοι των παραμυθιών, που διακρίνονται για την ευστοχία και την πληρότητά τους, βασίζονται συνήθως στα ονόματα, στις ιδιότητες, στους χαρακτήρες, στις δράσεις, στα επαγγέλματα κ.λπ. των ηρώων τους («Η αρκουδου-Γιάνν'ς», «Η Άσπρ' κι Αγέννητ'», «Η Πιπιλιάρ'ς», «Η στρίγγλα», «Η Σπανός κι οι δράκ'», «Η αλ'πού κι η Σαρανταμπέλ'ς», «ΗΜπιλέμ'ς»). Άλλοτε, πάλι, εκφράζουν την κεντρική ιδέα της υπόθεσης («Η Βασιλάκ'ς που γίν'κι βασιλιάς») ή φανερώνουν το μέσον με το οποίο θα διακριθεί ο ήρωας («Η χρυσή κότα», «Του χρυσό αλουγοῦδ'»).

Για να φτιάξει τη διάθεση των ακροατών του, ο αφηγητής συχνά προαναγγέλλει την έναρξη του παραμυθιού μ' ένα σκωπτικό προοίμιο:

*«Κόκκινη κλουστήδιμέν'
στην ανέμη γυρισμέν'
δώσ' την κλώτσου να γυρίσ'
παραμύθι ν' αρχινίσι!»*

ή

*«Σιπόλιμουπιαστήκανι
κουκί μι του ρουβίθι
ποιος πρώτους απ' τ'ς ι-δυό
να πει του παραμύθι.
Κι του ρουβύθινίκησι
κι αρχίζει παραμύθι
που πρέπει ν' ακουστει
σ' Ανατουλή κι Δύση!»*

ή

*«Ξικίνησι η μέρμηγκας
να πα να σιργιανίσει.
Στουν δρόμου του αντάμουσι
τουν φίλου του τζιτζίκι.
– Γειά σου, καλέ μου τζιτζικά!
– Καλώς του μιρμηγκάκι!
Αν θέλεις, κάτσι να σι πω
ένα παραμυθάκι!»*

συνέχεια στη σελίδα 31

Από την 8ήμερη εκδρομή του Συλλόγου μας στην Πορτογαλία, Οκτώβριος 2022 (ρεπ. σελ. 47-48)

Μπράγκα, στον Ιερό Ναό του Ιησού

Πόρτο, στο Παλάτι Μπόλσα

Στο Κάμπο Ντα Ρόκα, το δυτικότερο σημείο της Ευρώπης στον Ατλαντικό Ωκεανό

Στο Ναό της Μπατάλια. Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής κληρονομιάς

Από την 5ήμερη εκδρομή στην Ρόδο -Σύμη, 26-30/10/2022 (ρεπ. σελ. 48-49)

Στο παλάτι Μαγίστρου

Στο Μανδράκι

Προβολή της ταινίας «ΚΑΠΕΤΑΝ ΧΑΨΑΣ: ΤΟ ΛΙΟΝΤΑΡΙ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ» στο Δημοτικό Θέατρο Πολυγύρου, 3/11/2022 (ρεπ. σελ. 46)

Το ακροατήριο

Το ακροατήριο

Μητροπολίτης Ιερισσού κ. Θεοκλήτος

Ιωάννης Κατσάνης Πρόεδρος Παγχαλκίδικου

Ιωάννης Τσίριγκου Αντιπρόεδρος Χαλκιδίκης

Χάνθος Βορφός – Αντιπρόεδρος Πολυγύρου

Γεώργιος Παπαδόπουλος Δήμαρχος Συντοπιστής

Επίδοση τιμητικής πλακέτας στον κ. Ιωάννη Κοροδύμη, εκφρονόβητη της ταινίας

Επίδοση τιμητικής πλακέτας στον κ. Στυλιανό Κυρίμη, σεναριογραφο της ταινίας

Επίδοση αναμνηστικού τόμου στην κ. Μαρία Καραμπατάκη

Οι δημιουργοί της ταινίας με τους παρουσιαστές

Αναμνηστική φωτογραφία στο πέρας της εκδήλωσης

**ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΤΙΜΗΣ ΣΤΟΝ ΙΑΤΡΟ ΚΑΙ ΒΟΥΛΕΥΤΗ Δρ. ΓΕΩΡΓΙΟ ΒΑΓΙΩΝΑ,
ΣΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΠΑΛΛΑΣ, 27/11/2022 (ρεπ. σελ. 44-45)**

Το ακροατήριο

Το ακροατήριο

Ιωάννης Κοτσάνης
Πρόεδρος
Παγκληδικού

Σταύρος Καλαφάτης
Υφ. ΥΜΑΘ

Αικατερίνη Ζωγράφου
Περιφερειακή
Σύμβουλος

Λάζαρος Κυρίζογλου
Δήμ. Αμπελοκήπων
-Μενεμένης

Αθανάσιος
Εξαδάκτυλος
Πρόεδρος Π.Ι.Σ.

Τριαντάφυλλος
Οικονόμου
Συντονιστής

Οι ομιλητές της εκδήλωσης Ιωάννης Τσίκοιλας,
Αστέριος Ζωγράφος, Μιχαήλ Καρτσιώτης

Ο τιμηθείς
κ. Γεώργιος Βαγιωνάς

Το Δ.Σ. με τον κ. Γεώργιο Βαγιωνά
και την σύζυγο του

Η οικογένεια του τιμηθέντος

Ο τιμηθείς με τους οκτώ Δημάρχους και την Περιφερειακή Σύμβουλο

**Από τον εορτασμό της 201ης επετείου του Ολοκαυτώματος της Κασσάνδρας,
14/11/2022 (ρεπ. σελ. 51)**

Επιμνημόσυνη δέηση και κατάθεση στεφάνων

Το μνημείο του Ολοκαυτώματος

**Από την παρουσίαση του βιβλίου του Αποστόλου Στρατή «Οι Αγώνες για την Ελευθερία της Κασσάνδρας»,
13/11/2022 (ρεπ. σελ. 50)**

Το ακροατήριο και οι παρουσιαστές του βιβλίου

Οι συντελεστές της εκδήλωσης με εκπροσώπους του Παγχαλκιδικού

**Από τη φωταγώγηση του 1ου Χριστουγεννιάτικου δέντρου στην Ελλάδα, στον Ταξiάρχη,
7/11/2022 (ρεπ. σελ. 50)**

συνέχεια από τη σελίδα 26

ή
*«Η κάβουρας ανέβηκι
 σι ένα βουτσαλάκι
 κι κει κουντάκαθότανι
 ένα μικρό ψαράκι.
 – Έλα, ψαράκι μου, κουντά
 χρυσό μου μπαρμπουνάκι,
 κάτσι ν' ακούσεις να σι πω
 ένα παραμυθάκι!»*

ή
*«Μιακαρδιδρίναπέταξι
 σ' ένα μικρό κλαδάκι
 κι φώναξιτονκότσιφα
 κι ένα αηδουνάκι:
 – Για 'λάτι, φίλοι, να σας πω
 ένα παραμυθάκι!»*

ή
*«Η κούκους, μια μέρα, φώναξι:
 – Πουλιά, συγκιντρουθείτι,
 'λάτι ν' ακούστι να σας πω
 μιγάλου παραμύθι!»*

ή
*«Μια μέρα ανταμώσανι
 τρία μικρά πουλάκια,
 η σπίνους, η κουρδαλός
 κι ένα σπουργιτάκι.
 Κι είπ' του σπουργιτ'
 στ'άλνοιτ'ς δυο:
 – Ιμένα που μι βλέπιτι
 λέγομι σπουργιτάκι,
 ακούστιόμοι να σας πω
 ουραίου παραμυθάκι!»*

Η έναρξη του παραμυθιού γίνεται με την τυπική αόριστη αναφορά σε χρόνο και τόπο («Μια φουρά κι έναν κινό, σ' ένα μακρινό χωριό...»), πράγμα που διευρύνει τα περιθώρια δράσης, απελευθερώνοντας τη δημιουργική φαντασία.

Μέσα στο παραμύθι λειτουργούν πολλές συμβατικότητα και συμβολισμοί, που δημιουργούν έναν δομικό κώδικα. Έτσι, έχουμε τη συμβατικότητα των αριθμών – με στατιστική προτεραιότητα – 3, 12, 40, 7, 8, 4, που δείχνουν τη σχέση τους με την κοινωνική και θρησκευτική συνείδηση των λαών. Ιδιαίτερα ο αριθμός «τρία» κυριαρχεί όχι μόνο στα πρόσωπα και στα αντικείμενα αλλά και στην επαναληπτική διαδικασία των καταστάσεων (π.χ. εκτός από τα τρία αδέρφια, εκτός από το οικοδόμημα με τις τρεις πόρτες, εκτός από τον οδοιπόρο που διανύει τρεις δρόμους, έχουμε και τη δράση του που γίνεται τρεις φορές.⁽⁶⁾ Και μάλιστα, η πρόκριση/διάκριση στο τριαδικό στοιχείο χαρακτηρίζει το τρίτο μέρος⁽⁷⁾ (π.χ. ο τρίτος αδερφός είναι ο ομορφότερος, η τρίτη φορά είναι αποτελεσματικότερη). Ένα

άλλο χαρακτηριστικό αυτού του δομικού κώδικα είναι ο «νόμος της αντίθεσης», σύμφωνα με τον οποίο η πλοκή βασίζεται σε μια αντιπαράθεση (πλούσιου/φτωχού, έξυπνου/κουτού, όμορφου/άσχημου κ.λπ.).

Φαινόμενο αρκετά συχνό είναι και οι ίδιες διαδικασίες («κοινοί τόποι») εξέλιξης της πλοκής, τις οποίες χρησιμοποιεί ο αφηγητής σε διαφορετικά παραμύθια – στοιχείο ενδεικτικό της δομικής τους σχέσης και, κάποτε, της κοινής τους πατρότητας (π.χ. στο παραμύθι των «Σαράντα δράκων»,⁽⁸⁾ κατά τη διάρκεια του κυνηγιού, ο δράκος προλαβαίνει όλα τα θηράματα, προκαλώντας έκπληξη και θαυμασμό στους συνεργάτες του. Το ίδιο συμβαίνει και με τον «Αρκουδογιάννη» στο ομώνυμο παραμύθι.⁽⁹⁾

Κατά κανόνα, στο τέλος του παραμυθιού πετυχαίνεται η ηθική δικαίωση των ηρώων, η οποία αντανάκλα την ικανοποίηση των ακροατών. Και επειδή τα περισσότερα παραμύθια τελειώνουν μέσα σε μια ευχάριστη ατμόσφαιρα «αποκατάστασης των πάντων», παρατηρούμε τη συστηματική (και τυπική) προσπάθεια του αφηγητή να καταστήσει τους ακροατές συμμετόχους στην ευτυχία των ηρώων με την ευφημιστική κατάληξη-διαπίστωση «κι έζησαν αφνοί καλά κ' μείς καλύτερα», που αποσκοπεί στη δημιουργία μιας τεχνητής ψυχικής ευφορίας, κατά την οποία οι παρόντες (ακροατές) συναινούν σιωπηρά στην υπεροχή της δικής τους ευτυχίας («κ' μείς καλύτερα»). Αυτό αποδεικνύει τον ψυχαγωγικό χαρακτήρα του παραμυθιού, με την ευρύτερη (περιληπτική) έννοιά του: παρηγοριά - εμψύχωση - διασκέδαση.

Συχνά, πριν από το τυπικό κλείσιμο του παραμυθιού, έχουμε τη συμμετοχή του αφηγητή⁽¹⁰⁾ στην υπόθεση με μια αστεία εμπειρία (π.χ. «Πέρασα κι 'γω από κει, κι μ' έδουκαν ένα πιάτου φακή!» ή «Τιλιφταίους πήγα να πάρου κι ιγώ, αλλά είχαν τιλειώσ'!» ή «Κι πέρασα κι γω από κει, κι μ' έδουκαν ένα πιάτου φαί! Τι λέτι ήταν; Α, ήταν φασιανοί! Έτσ', πέρασαν αφνοί καλά κ' μείς καλύτερα!»).

ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ

Ο κόσμος του παραμυθιού είναι ένας φαντασιακός κόσμος, που χωράει όλες τις εμπειρικές καταστάσεις του ανθρώπου. Δίχως χωροχρονικές δεσμεύσεις, με το αεικίνητο ουτοπικό του στίγμα, διαγράφει τροχιές γύρω από τον βιωματικό κόσμο μας, προσφέροντας καταφύγιο στους εκτοπισμένους από τη πραγματικότητα.

Η κοινωνία του παραμυθιού έχει τους δικούς της νόμους, οι οποίοι, υπερβαίνοντας το φυσικό πλαίσιο των ανθρώπινων σχέσεων, επεκτείνονται και σε σχέσεις μεταξύ ανθρώπων, ζώων και υπερφυσικών όντων. Ωστόσο, αυτή η κοινωνική ανομοιογένεια δεν προξενεί καμιά δυσλειτουργία. Απεναντίας, προβάλλει μια παραδείσια αρμονία, η οποία απηχεί τη λανθάνουσα έφεση του λαού προς μια πληρέστερη κοινωνική συμβίωση, στην οποία ο άνθρωπος δεν θα διεκδικεί αυταρχικά

την ιδιαιτερότητά του ή την υπεροχή του έναντι των άλλων όντων.

Οι ήρωες του παραμυθιού, λόγω της ισοπεδωτικής λαϊκής αφέλειας του αφηγητή, είναι απλοί κι ανεπιτήδευτοι, άσχετα από την κοινωνική τους τάξη. Η ζωή τους είναι σταματημένη στην αγροτοποιομενική φάση, παρότι συχνά οι αντιλήψεις τους προπορεύονται σημαντικά. Η δομή της κοινωνίας τους δεν βασίζεται σε σταθερές ταξικές διαφοροποιήσεις (με ιστορικά κριτήρια), αλλά σαφώς υπάρχει η διάκριση (ταξικό χάσμα) ανάμεσα στους πλούσιους και στους φτωχούς, η οποία, όμως, δεν προξενεί προβλήματα στις κοινωνικές τους σχέσεις. Υπάρχει διάχυτη η προσδοκία στους κατατρεγμένους ότι το μέλλον κάποτε θα τους αποζημιώσει για την υπομονετική θητεία τους στη μιζέρια. Γι' αυτό κι ερωτοτροπούν καταχρηστικά με την τύχη, καθιστώντας τον τυχοδιωκτισμό ως το κατεξοχήν μέσον κοινωνικής προαγωγής.⁽¹¹⁾

Η πολιτική ιδεολογία του παραμυθιού παρουσιάζει μια κινητικότητα ως προς το κύρος του βασιλικού θεσμού (που κυριαρχεί) και ως προς τις σχέσεις βασιλιά και λαού. Στατιστικά, η εντύπωση που επικρατεί είναι ότι ο βασιλιάς φαίνεται οικείος στους υπηκόους του, νιώθει την υποχρέωση πολλές φορές να τους ενημερώνει για τις αποφάσεις του και, μερικές φορές, αντιμετωπίζει την αμειλικτή κριτική τους, η οποία μπορεί να φτάσει μέχρι και στην εκθρόνιση – πράξη που συμπληρώνεται από την πρωτοβουλία εκλογής νέου βασιλιά, με περιφρόνηση του σχήματος της κληρονομικής διαδοχής.⁽¹²⁾

Γενικά, στο παραμύθι υπάρχει μια διαρκής πάλη του καλού με το κακό και του δίκαιου με το άδικο, της οποίας το αποτέλεσμα (κατά κανόνα) είναι ο θρίαμβος της καλοσύνης και της δικαιοσύνης – αξίες, στις οποίες ο λαός επενδύει τις ελπίδες του για ένα καλύτερο “αύριο”, για έναν καλύτερο κόσμο.

ΥΦΟΣ

Σε αντίθεση με το δημοτικό τραγούδι, που ως στιχούργημα επαναλαμβάνεται αυτούσιο με ελάχιστες αποκλίσεις, ο λόγος του παραμυθιού βασίζεται στην αυθορμησία και στη γλωσσική ενημερότητα του αφηγητή. Από την άποψη αυτή, το παραμύθι είναι «πνευματικό παιδί» του αφηγητή του και ξαναγεννιέται κάθε φορά που αναπλάθεται –σπανίως παρουσιάζεται απaráλλαχτο ή αυτολεξεί, ακόμα κι από το ίδιο πρόσωπο. Η κάθε διήγηση έχει τη δική της μοναδικότητα, καθότι πολλά στοιχεία προσθαφαιρούνται κατά τη διαδικασία της, αφού ο παραμυθάς, παρά τα φραστικά κλισέ, που υπηρετούν την οικονομία του λόγου, βασίζεται στην ετοιμότητα της στιγμής, προωθώντας τη συνεχή ροή της αφήγησης.

Εφόσον το παραμύθι λειτουργεί περισσότερο με τον προφορικό λόγο, είναι επόμενο να κουβαλάει τη χάρη και τις αδυναμίες της ομιλίας.⁽¹³⁾ Έτσι, η αξία του οφείλει πολλά στο αφηγηματικό ταπεραμέντο του πα-

ραμυθά, το οποίο καθορίζει την ποιότητα του ύφους.

Ο αφηγητής, έχοντας την αίσθηση ότι ελέγχει τα ενδιαφέρον των ακροατών του (και γοητευμένος απ' αυτό) επιχειρεί πολλές παρεμβάσεις στο περιεχόμενο, στην πλοκή, στον τρόπο εξιστόρησης, με αποτέλεσμα ποτέ ένα παραμύθι να μην έχει μια σταθερή φόρμα. Με αυτό το πνεύμα, ο παραμυθάς αρκετές φορές επεκτείνει τεχνητά την πλοκή, με επανάληψη αυτούσιων αποσπασμάτων –πρωτοβουλία που αποσκοπεί τόσο στην έλξη της προσοχής όσο και στην παραστατικότητα της αφήγησης. Εξάλλου, οι επαναλήψεις δράσεων με τις ίδιες φράσεις εξυπηρετούν την οικονομία της αφήγησης, αλλά και επισφραγίζουν τυπικά τον πανομοιότυπο χαρακτήρα τους.

Η αλλαγή του ρηματικού χρόνου, κατά τη διάρκεια της αφήγησης, δείχνει τη γρήγορη ροή του ιστορικού χρόνου (δράσης) μέσα στην εκφραστική λιτότητα του παραμυθά και υπογραμμίζει παράλληλα το αφηγηματικό του ένστικτο, το οποίο τονώνει, κατά περίπτωση, τις ενέργειες των ηρώων με παροντικές αναφορές, χρησιμοποιώντας (κατ' αντιστοιχίαν της κινηματογραφικής γλώσσας) την «αργή κίνηση» ή το «πρώτο πλάνο» (π.χ. «Τ' γύριψι νιρό, παίρν' του παγούρ', του βάζ' στου στόμα τ', του γέβιτι, τού 'πι ούλου.»).

Βέβαια, εκείνο που χαρακτηρίζει γενικά τον προφορικό λόγο, και ιδιαίτερα αυτόν του παραμυθιού, είναι το «ασύνδετο σχήμα», κατά το οποίο, μεγαλειωδώς, η δράση αλλάζει φάσεις κι εξελίσσεται ταχύτατα, χωρίς την καθυστέρηση που προκύπτει από την εκφραστική δυσκαμψία της υποτακτικής σύνδεσης (π.χ. «Σ'κώνιτι απ' του κριβάτ', ντύνιτι, πλένιτι, παίρν' ένα κουμμάτ' ψουμί στου χέρ', βγαίν' όξου π'λαλώντας, καβαλ'κεύ' τ'άλουγου, γίνιτι καπνός!»).

Η γοητεία του παραμυθά βρίσκεται στην αφηγηματική αφέλεια. Προκειμένου να γίνει σαφέστερος ή για να διαμορφώσει μια ολοκληρωμένη εντύπωση στη διψασμένη φαντασία των ακροατών του, προχωρεί σε περιττές (αυτονόητες) διευκρινίσεις (π.χ. «Ήταν ένας άκληρος, κι αυτός δεν είχε πιδιά»).

Συχνά, ο αφηγητής, όταν το παραμύθι αρέσει ή ο χρόνος το επιτρέπει, επεκτείνει την υπόθεση είτε επαναλαμβάνοντας φάσεις της δράσης είτε προσθέτοντας νέα στοιχεία, τα οποία προσαρμόζει στο πνεύμα του παραμυθιού και τα εκθέτει ως οργανικά συστατικά της υπόθεσης. Με αυτόν τον τρόπο, η «λύση» συνεχώς αναβάλλεται και η αγωνία των ακροατών διατηρείται αμείωτη.

Η ΓΛΩΣΣΑ

Τα παραμύθια αυτής της συλλογής, αν καταγράφονταν σε παλαιότερη εποχή, θα είχαν πληρέστερο το τοπικό γλωσσικό ιδίωμα, χωρίς την «αλλοτριωτική» παρουσία σύγχρονων αστικών γλωσσικών στοιχείων και, σίγουρα, η γλαφυρότητά τους θα τ' ανέβαζε πολύ. Όμως, επειδή μέσα και από των παραμυθιών τη διατύ-

πωση φαίνονται τα σημάδια της γλωσσικής εξέλιξης, θεώρησα φρόνιμο να την αφήσω άθικτη στη φόρμα της δεκαετίας του 1980-90. Και τούτο, εν γνώσει τού ότι ο παραμυθιάς, όπως κι ο κάθε λαϊκός αφηγητής ή τραγουδιστής, όταν βρίσκεται αντιμέτωπος με συλλέκτη παραμυθιών ή δημοτικών τραγουδιών, εγκαταλείπει τη γλωσσική του αυθορμησία κι επιλέγει πιο «κομψές» φράσεις, για να μη φανεί γλωσσικά ανενημέρωτος, και ξεπέσει στην υπόληψη του συζητητή του.⁽¹⁴⁾

Η σκέψη για χρήση της καθομιλούμενης στην κα-

ταγραφή των λαϊκών παραμυθιών (για να έχουν γλωσσική πρόσβαση περισσότεροι αναγνώστες) απορρίπτεται από κάθε σοβαρό συλλέκτη/μελετητή. Διότι η εκφραστική αμεσότητα του αφηγητή και η συναφής υφολογική ιδιομορφία του, που αποτελούν τις ποιοτικές συνιστώσες του παραμυθιού, είναι φορμαρισμένες στο γλωσσικό του ιδίωμα. Αν τις αναπροσαρμόσουμε στην καθομιλούμενη, θα βρεθούν έξω από το φυσικό τους πλαίσιο, και θα ξεπέσουν σε τρανταχτά μειονεκτήματα του αστικού αφηγηματικού λόγου.

1. Βλ. Δημ. Πετρόπουλου «Λαογραφία» (πανεπιστημιακά μαθήματα), Θεσ/νίκη 1970, σελ. 317, 322.
2. «Αρετολόγοι», αρχικά, ονομαζόνταν όσοι απάγγελαν ιερούς λόγους, αλλά, αργότερα, με την ονομασία αυτήν ήταν γνωστοί οι «σαχλαμαρτζήδες», που διακωμωδούσαν με φλυαρίες την έννοια της αρετής. Κατά τη ρωμαϊκή εποχή, εξελίχθηκαν σε γελωτοποιούς.
3. Το παραμύθι προέρχεται από τη λέξη «παραμυθία» (ρ. παραμυθούμαι), που σημαίνει «παρηγοριά», «παραίνεση».
4. Ο μύθος έχει σκοπό είτε να καταστήσει τον λόγο παραστατικότερο («παροιμιώδης») είτε, κυρίως με αλληγορίες, να διδάξει και να συμβουλεύσει («γνωμολογικός», «συμβουλευτικός»), βλ. Δημ. Πετρόπουλου «Λαογραφία», σελ. 337-8.
5. Βλ. περίπτωση της γριάς στο «Η γριά που έσουσιτ' ρδιαβόλ'».
6. Βλ. και σχετικές σημειώσεις στα: «Η Άσπρ' κι Αγέννητ'» και «Οι σαράντα δράκ'». Επίσης Δ. Λουκάτου «Εισαγωγή στην Ελληνική Λαογραφία», Έκδοση Γ', Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 1985, σελ. 141.
7. Η υπεροχή του «τρίτου» έναντι των άλλων δυο μερών ίσως να είναι και αντίκτυπος του κληρονομικού δικαιώματος να απολαμβάνουν περισσότερη περιουσία οι τελευταίοι γόννοι της οικογένειας, με την υποχρέωση να γηροκομήσουν τους γονείς τους, το οποίο ισχύει ακόμα και σήμερα.
8. Βλ. σχετική σημείωση στο «Οι σαράντα δράκ'».
9. Βλ. σχετική σημείωση στο «Η αρκούδου-Γιάνν'ς».
10. Βλ. επίλογο στο «Η στρίγγλα».
11. Μέσα από την αφελή αυτή σκοπιά, γίνεται αντιληπτή η προσπάθεια του λαού να δικαιολογήσει την ανοχή του στο κοι-

νωτικό κατεστημένο ή να ενθαρρυνθεί (παρηγορηθεί) μπροστά στην ανάγκη να υπομείνει μια καταπιεστική κατάσταση.

12. Βλ. σχετικές σημειώσεις στο «Η χρυσή κότα».

13. Επανάληψη αυτονόητων στοιχείων (π.χ. «Να πας να τουν πεις “το κι το”». Πάει κι τουν λέει “το κι το”), κατάχρηση ρημάτων (λέει, πααίν' κ.λπ.), κατάχρηση συνδέσμων (τότις, κι, ύστια, μόλις, κ.λπ.) κ.ά.

14. Έτσι, λέξεις με επαρχιώτικη «ιθαγένεια», όπως: μπασιάρντ' σα, ντιπ, χ'νέρ', σαλα(γ)ισ' κι κ.ά., αντικαθίστανται από τις «αστικότερες»: συνάντ'σα, καθόλ', απρόουπτου, κ'νήθ'κι.

Επ' ευκαιρία, θεωρώ απαραίτητο να κάνω τις παρακάτω επισημάνσεις, για να αποφευχθούν ενδεχόμενες παρανοήσεις:

- Για λόγους ευφωνίας, στο β' πρόσωπο του ενικού παροξύτων ρημάτων (-ίζεις, -ίσεις, -ήσεις), το «ει» της κατάληξης, μετά από τη συγκοπή του, δεν χάνεται, αλλά μετακινείται πριν από τον θεματικό χαρακτήρα «ζ» ή «σ». Δηλαδή -από άποψη φωνητικής- δεν έχουμε: γνωρίζεις/γνωρίζ'ς (αλλά: γνωυρίεις/γνωυρίεις'ς), γνωυρίεις/γνωυρίεις'ς (αλλά: γνωυρίεις'ς), χτυπήεις/χτυπήεις'ς (αλλά: χτυπήεις'ς).
- Η αντωνυμία «αυτή», ως υποκείμενο, εμφανίζεται συχνά με το ευφωνικό «ν», («αυτήν»), το οποίο δεν πρέπει να μας παραπλανήσει και να θεωρήσουμε την πτώση ως αιτιατική (π.χ. «Αυτήν ήταν η αδιρφή τ'.»). Δηλαδή, δεν ισχύει (κατ'αντιστροφήν) το συντακτικό φαινόμενο κατά το οποίο το αντικείμενο του ρήματος βρίσκεται (καταχρηστικά, λόγω προφοράς) σε ονομαστική. Π.χ.: «Μόλις είδαν τ'ς φρουροί...» (αντί «τ'ς φρουρούς»). Βλ. σχετική περίπτωση στο «Οι τρεις αδιρφές κι η βασιλιάς».

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ Δ.Σ. ΓΙΑ ΠΛΗΡΩΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Λόγω έλλειψης άλλων εσόδων, εξαιτίας κυρίως της πανδημίας, υπάρχει ταμειακό πρόβλημα στον Σύλλογό μας. Γι' αυτό, σας παρακαλούμε για την καταβολή των συνδρομών 2021 και 2022, διότι είναι, πλέον, η μοναδική πηγή εσόδων του Παγχαλκιδικού Συλλόγου.

Υπενθυμίζουμε ότι η συνδρομή 15 Ευρώ, τον χρόνο, μπορεί να καταβληθεί ηλεκτρονικά στον λογαριασμό της Τράπεζας Πειραιώς IBAN **GR 8001712330006233040032572** ή στον Ταμιά και σε οποιοδήποτε άλλο μέλος του Δ.Σ. (με συνεννόηση), καθώς και στους παρακάτω συνεργάτες/εισπράκτορες:

Ζηνοβία Πάχτα (τηλ. 6937313294) και **Ιπποκράτη Πάχτα** (τηλ. 6947145119), για Θεσ/νίκη και Αρναία.

Νικόλαο Πιτσόρλα, για Πολύγυρο και τα πέριξ (τηλ. 6979816851)

Απόστολο Στρατή, για την Κασσάνδρα (τηλ. 6974400120)

Αστέριο Βαγγλή, για τα Ν. Μουδανιά (τηλ. 6979115978)

Σημειώνουμε ότι, σύμφωνα με ρύθμιση, που έκανε το Δ.Σ., με την καταβολή 30 ΕΥΡΩ των 2 τελευταίων ετών, 2021 και 2022, καλύπτονται όλες οι συνδρομές των προηγούμενων ετών.

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΦΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΟΕΡΧΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

ΜΑΥΡΟΔΗΣ ΠΟΥΛΙΟΣ

Φιλολόγος - Θεολόγος

Στον καθημερινό μας λόγο χρησιμοποιούμε διαχρονικές φράσεις λαϊκής σοφίας, την προέλευση των οποίων δεν γνωρίζουμε οι περισσότεροι. Οι φράσεις αυτές κρύβουν μια μικρή ιστορία, με άγνωστους σε μας πρωταγωνιστές, η οποία έχει κάτι να μας διδάξει, αλλά και απεικονίζει γλαφυρά τον τρόπο ζωής των ανθρώπων μιας άλλης εποχής. Στις περισσότερες απ' αυτές τις φράσεις, η λαϊκή αυτή σοφία έχει τις ρίζες της στην αρχαία Ελλάδα, αποδεικνύοντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, τη συνέχεια του Ελληνισμού, εφ' όσον τις ίδιες φράσεις χρησιμοποιούμε και σήμερα. Οι άνθρωποι μπορεί να αλλάζουν, ανάλογα με τις εποχές και τις συνθήκες διαβίωσης, ταυτόχρονα όμως εύκολα διαπιστώνει κανείς, ότι, στην πραγματικότητα, μοιραζόμαστε διαχρονικά τα ίδια πάθη, φόβους, ανησυχίες, ελπίδες, όνειρα.

Ας δούμε, λοιπόν, μερικές τέτοιες φράσεις:

1} Χτύπα ξύλο: «Απτεσθαι ξύλου» έλεγαν οι αρχαίοι Έλληνες. Επειδή πίστευαν ότι στα δέντρα κατοικούσαν νύμφες, όπως οι Δρυάδες και οι Αμαδρυάδες, χτυπούσαν το ξύλο του κορμού ενός δέντρου, για να επικαλεστούν την προστασία τους, καθώς πίστευαν ότι οι νύμφες μπορούσαν να πραγματοποιήσουν τις ευχές των ανθρώπων και να αποτρέψουν κάποιο κακό, που θα μπορούσε να τους βρει. Αυτή η συνήθεια έφτασε έως τις μέρες μας, γι' αυτό, όταν θέλουμε να αποφύγουμε κάποιο κακό, λέμε τη φράση "χτύπα ξύλο".

2} Κάλλιο αργά παρά ποτέ: Όταν ο Σωκράτης, σε περασμένη πια ηλικία, αποφάσισε να μάθει κιθάρα, τον πείραζαν οι φίλοι του, λέγοντάς του: «Ω Σώκρατες, γέροντων κιθάρην μανθάνεις;». Και ο ωκράτης τότε απαντούσε: «Κάλλιον οψιμαθής ή αμαθής». Έτσι, αυτή η φράση έφτασε ως εμάς, θέλοντας να δηλώσει ότι είναι καλύτερα να κάνουμε κάτι, έστω και αργά, παρά να μην το κάνουμε καθόλου ή ποτέ.

3} Ιδού η Ρόδος, ιδού και το πήδημα: Η φράση αυτή προέρχεται από τον μύθο του Αισώπου «Ανήρ κομπαστής» και χρησιμοποιούνταν για όσους καυχόταν ότι έκαναν κάτι, αλλά αδυνατούσαν να το αποδείξουν οπουδήποτε. Σύμφωνα με τον μύθο, ένας αθηναίος αθλητής καυχόταν συνέχεια ότι, σε αγώνες στη Ρόδο, είχε πραγματοποιήσει ένα πολύ μεγάλο άλμα. Καθώς δεν τον πίστευε κανείς, αυτός τους έλεγε να πάνε στη Ρόδο και να ρωτήσουν τους θεατές των αγώνων. Κάποια στιγμή, ένας φίλος του πήγε σε ένα σκάμμα και με το χέρι έγραψε πάνω στην άμμο τη λέξη «Ρό-

δος». Ύστερα γύρισε στον καυχησιάρη αθλητή και του είπε: «Αυτού γαρ και Ρόδος και πήδημα», το οποίο έχει μείνει ως «Ιδού η Ρόδος ιδού και το πήδημα». Το νόημά του είναι ότι ο καθένας μπορεί να αποδείξει τις δυνατότητές του οπουδήποτε.

4} Ένα χελιδόνη δεν φέρνει την άνοιξη: Σε έναν άλλο μύθο του Αισώπου διαβάζουμε ότι ένας άσωτος νέος, αφού ξόδεψε όλη την περιουσία του, δεν του είχε απομείνει, παρά ο καινούριος του χοντρός μανδύας. Κάποια μέρα λοιπόν, που τυχαία είδε ένα χελιδόνη να πετάει έξω από το παράθυρό του, φαντάστηκε ότι πέρασε ο χειμώνας, και ήρθε η άνοιξη. Πούλησε τότε το μανδύα του, γιατί νόμισε ότι δεν τον χρειαζόταν πια. Αλλά το χειμωνιάτικο κρύο ξαναγύρισε, την άλλη μέρα, πιο τσουχτερό. Έτσι, έμεινε η φράση: «Μία χελιδών έαρ ου ποιεί». Κατά τον Αριστοτέλη, «Το γαρ έαρ ουτε μία χελιδών, ουτε μία ημέρα ποιεί».

5} Καβάλησε το καλάμι: Οι Σπαρτιάτες, απ' τους οποίους προέρχεται η φράση, την έλεγαν, για να πειράξουν τον Αγησίλαο, ο οποίος, αγαπώντας πολύ τα παιδιά του, έπαιζε μαζί τους, όταν μικρά, καβαλώντας σαν σε άλογο ένα καλάμι. Όμως, κάποια μέρα, όταν τον είδε ένας φίλος του σ' αυτήν τη στάση, ο Αγησίλαος τον παρακάλεσε να μην πει τίποτε σε κανέναν. Αλλά εκείνος το είπε σε άλλους, για να διαδοθεί σιγά-σιγά σε όλους, και να φτάσει ως τις μέρες μας η φράση, με αλλαγμένη την ερμηνεία της. Τη λέμε, δηλαδή, όταν θέλουμε να πούμε για κάποιον ότι "πήραν τα μυαλά του αέρα".

6} Δεν ιδρώνει το αφτί του: Τη φράση αυτή τη χρωστάμε στον "πατέρα" της Ιατρικής, Ασκληπιό. Όταν, μια μέρα, τον ρώτησε μια νεαρή κοπέλα, με ποιον τρόπο θα μπορούσε να κάνει το νεαρό, που της άρεσε, να την αγαπήσει, αυτός απάντησε: «Να τον βάλεις σε ένα πολύ ζεστό δωμάτιο, και, αν ιδρώσουν τα αφτιά του, θα σ' αγαπήσει. Αν δεν ιδρώσουν, μην παιδεύεσαι άδικα». Από την περίεργη αυτή συμβουλή του Ασκληπιού έμεινε, ως τα χρόνια μας, η φράση «δεν ιδρώνει το αφτί του», την οποία λέμε συνήθως για τους αδιάφορους και αναισθητους ανθρώπους.

7} Πράσσειν άλογα: Όταν κάποιος, σε μια συζήτηση, μας λέει πράγματα, που μας φαίνονται παράλογα, συνηθίζουμε να λέμε: «Τι είναι αυτά που λες, αυτά είναι ανοησίες και πράσινα άλογα». Όμως, δεν πρόκειται για "πράσινα άλογα", αλλά για την αρχαία ελληνική φράση "πράσσειν άλογα", η οποία αποτελείται από

το απαρέμφατο του ρήματος «πράττω» ή «πράσσω» και το ουσιαστικό «άλογα», που σημαίνει αυτά που δεν στηρίζονται στη λογική, και γι' αυτό είναι παράλογα. Έτσι, νομίζουμε ότι πρόκειται για φράση που έχει σχέση με "πράσινα άλογα".

8} Δρακόντεια μέτρα: Η φράση αυτή, που ακούγεται πολύ συχνά στις μέρες μας, έχει σχέση με τον Δράκοντα, νομοθέτη της Αθήνας τον 7ο π.Χ. αι., ο οποίος νομοθέτησε πολύ σκληρούς, πολύ αυστηρούς νόμους για την Αθήνα.

Σήμερα αναφέρεται, πολλές φορές, σε περιπτώσεις κατά τις οποίες λαμβάνονται από την Αστυνομία ή από κάποια άλλη Αρχή πολύ αυστηρά μέτρα, για να αντιμετωπιστεί μια έκρυθμη ή μια δύσκολη κατάσταση.

9} Ες αύριον τα σπουδαία: Η φράση αυτή, όπως μας την παραδίδει ο Πλούταρχος, ανήκει στον Θηβαίο στρατηγό Αρχία, φίλο των Σπαρτιατών, την οποία είπε, όταν σ' ένα συμπόσιο κάποιος του έδωσε ένα γράμμα, που περιείχε την πληροφορία ότι κινδύνευε από τους δημοκρατικούς και τον Πελοπίδα, ο οποίος βιάζε εναντίον της Θήβας, ερχόμενος, το 479 π.Χ., από την Αθήνα. Ο Αρχίας, πάνω στο γλέντι, πάνω στο μεθύσι της δύναμης, που του έδινε η εξουσία, καθώς οι ολιγαρχικοί κυβερνούσαν τότε τη Θήβα, αμέλησε να το ανοίξει λέγοντας τη φράση "ες αύριον τα σπουδαία", δηλ. αύριο θα διαβάσω ό,τι σημαντικό γράφει η επιστολή. Αυτό ήταν και το λάθος του, γιατί, ύστερα από λίγο, σε επίθεση των δημοκρατικών, δολοφονήθηκε και ο ίδιος και οι ολιγαρχικοί φίλοι του.

10} Δώσε τόπο στην οργή: Στην τραγωδία του Σοφοκλή «Αντιγόνη» {στ. 718}, υπάρχει η φράση «είκε θυμώ και μετάστασιν δίδου», την οποία λέει ο Αίμονας στον πατέρα του και βασιλιά της Θήβας, Κρέοντα, ο οποίος επέμενε να τιμωρήσει την κόρη του, Αντιγόνη, επειδή δεν υπάκουσε στη διαταγή του, και έθαψε τον αδελφό της Πολυνείκη, που ο Κρέοντας ήθελε να μείνει άταφος. «Είκε» σημαίνει «υποχώρησε», υποχώρησε δηλ. στο θυμό σου, και «μετάστασιν δίδου», και «άλλαξε γνώμη». Έτσι, έφτασε σε μας η φράση «δώσε τόπο στην οργή», που έχει το ίδιο νόημα με τη φράση του Αίμονα.

11} Από μηχανής θεός: Στην αρχαία τραγωδία, όταν η εξέλιξη του μύθου οδηγούσε σε αδιέξοδο, τότε, προκειμένου το θεατρικό έργο να φτάσει σε ένα τέλος, εισάγονταν στον μύθο ένα θεϊκό πρόσωπο, που έδινε λύση, και το έργο μπορούσε να ολοκληρωθεί. Η έκφραση "από μηχανής θεός" καθιερώθηκε, επειδή το θεϊκό αυτό πρόσωπο εμφανιζόταν στη σκηνή του θεάτρου, με τη βοήθεια της μηχανής, δηλ. ενός ξύλινου γερανού, ώστε να φαίνεται ότι έρχεται από ψηλά. Έτσι, η εμφάνιση του θεού βοηθούσε τον τραγικό ποιητή να δώσει μια φυσική λύση στον μύθο του έργου.

Σήμερα, με τη φράση αυτή, χαρακτηρίζουμε ένα

πρόσωπο ή ένα γεγονός, το οποίο, με την απροσδόκητη εμφάνισή του, δίνει μια νέα λύση, σε περίπτωση αμηχανίας ή διλήμματος.

12} Κροκοδείλια δάκρυα: Ο κροκόδειλος, όταν θέλει να ξεγελάσει το θύμα του, κρύβεται και βγάζει κάτι παράξενους ήχους, οι οποίοι μοιάζουν με κλάμα μωρού παιδιού. Έτσι, αυτοί που τον ακούν, νομίζουν ότι πρόκειται για κάποιο παιδάκι, και τρέχουν να το βοηθήσουν. Ο κροκόδειλος τότε επιτίθεται ξαφνικά και σκοτώνει το θύμα του. Έτσι, λοιπόν η φράση "κροκοδείλια δάκρυα" αναφέρεται σ' αυτούς που ψευτοκλαίνε, και ήταν γνωστή από άλλους λαούς στους αρχαίους Έλληνες.

13} Του έδωσε τα παπούτσια στο χέρι: Με τη φράση αυτή εννοούμε ότι κάποιος απολύει απ' τη δουλειά του έναν εργαζόμενο, για διάφορους λόγους. Τη συναντάμε στο Βυζάντιο, αλλά ανήκει στους Βαβυλώνιους. Όταν ο βασιλιάς τους ήθελε να αντικαταστήσει, για κάποιον λόγο, έναν άρχοντα, του έστειλε ένα ζευγάρι παλιά παπούτσια, με γραμμένο από κάτω το όνομα αυτού τον οποίον απέλυε.

Υπάρχει ακόμα η φράση «σε γράφω στα παλιά μου τα παπούτσια», η οποία σημαίνει «δεν σε υπολογίζω», «δεν σου δίνω σημασία», «σε αγνωώ».

14} Αχιλλεύς πτέρνα: Σύμφωνα με τον μύθο, όταν η μητέρα του Αχιλλέα, η Θέτις, βύθιζε τον Αχιλλέα στο αθάνατο νερό, επειδή τον κρατούσε από τη φτέρνα, το σημείο αυτό του σώματός του, έμεινε το μόνο τρωτό του σημείο. Εκεί, λοιπόν, στη φτέρνα, τον πέτυχε ο Πάρις, και τον σκότωσε. Η φράση αυτή, δηλ. "Αχιλλεύς πτέρνα" λέγεται, όταν θέλουμε να δηλώσουμε, και να γίνει γνωστό το αδύνατο σημείο ενός ανθρώπου.

15} Ασκός του Αιόλου: Ο Αίολος, ο θεός των ανέμων, έδωσε έναν ασκό στον Οδυσσέα, ο οποίος περιείχε ανέμους. Όμως, οι σύντροφοί του, κάποια στιγμή, παρακούοντας τις εντολές του, άνοιξαν τον ασκό, και αμέσως απελευθερώθηκαν οι άνεμοι, οι οποίοι παρέσυραν το πλοίο τους, και το οδήγησαν στο νησί των Λαιστρυγόνων. Το περιστατικό αυτό το συναντάμε στην «Οδύσσεια», στην Κ' ραψωδία. Η φράση αυτή έφτασε ως τις μέρες μας, και τη λέμε, όταν πρόκειται να συμβεί κάτι κακό, μια καταστροφή ή κάτι παρόμοιο.

16} Κύκνειο άσμα: Στον διάλογο του Πλάτωνα "Φαίδων" συναντάμε τη φράση αυτή, η οποία έχει σχέση με το τελευταίο τραγούδι του κύκνου, πριν από τον θάνατό του. Η φράση σημαίνει την τελευταία ενέργεια, ή πράξη ή έργο κάποιου ανθρώπου.

17} Εκατόμβη: Όπως αναφέρεται στην «Ιλιάδα», "εκατόμβη" οι αρχαίοι ονόμαζαν τη θυσία εκείνη, κατά την οποία γινόταν προσφορά από εκατό βόδια στους θεούς. Εκατόμβη = εκατόν βους. Η λέξη σημαίνει σήμερα μεγάλο αριθμό ανθρώπινων θυμάτων, σε περιπτώσεις π.χ. σεισμού, πυρκαγιών και άλλων καταστροφικών φαινομένων.

18} Κατά φωνή κι ο γάιδαρος: Στην αρχαιότητα, όταν ένας γάιδαρος γκάριζε, φώναζε, πριν αρχίσει μια μάχη, νόμιζαν ότι οι θεοί τούς προειδοποιούσαν ότι θα νικήσουν.

Κάποτε, ο Φωκίων ετοιμαζόταν να επιτεθεί εναντίον των Μακεδόνων του Φιλίππου, αλλά, επειδή οι στρατιώτες του ήταν λίγοι, αποφάσισε να αναβάλει την επίθεση, μέχρις ότου στείλουν κι άλλους στρατιώτες οι Αθηναίοι. Τότε άκουσε ξαφνικά τη φωνή ενός γαϊδάρου από το στρατόπεδό του. «Κατά φωνή και γάιδαρος», φώναξε ενθουσιασμένος, και διέταξε να αρχίσει η επίθεση, με την οποία νίκησε τους Μακεδόνες.

Από τότε έμεινε η φράση "κατά φωνή", την οποία λέμε, όταν βλέπουμε ξαφνικά κάποιον, που δεν τον περιμέναμε, ή που κάναμε, λίγο πριν, λόγο γι' αυτόν.

19} Επί ξυρού ακμής: {στην κόψη του ξυραφιού}. Η φράση αυτή αναφέρεται στην «Ιλιάδα» και ειπώθηκε από το βασιλιά της Πύλου, Νέστορα, προς τον Διομήδη, στην προσπάθειά του να τον πείσει να πάρει κι αυτός μέρος στον Τρωικό πόλεμο, γιατί η κατάσταση ήταν κρίσιμη. Σημαίνει η φράση "στην κόψη του ξυραφιού" {ακμή = κόψη, ξυρός = ξυράφι}, και λέγεται, όταν τα πράγματα σε κάποιον τομέα είναι σε πολύ δύ-

σκολο σημείο, και πρέπει να αντιμετωπιστούν.

20} Γόρδιος δεσμός: Ο Μ. Αλέξανδρος, στην αρχή της εκστρατείας του στην Ασία, πέρασε από την πόλη Γόρδιο της Μ. Ασίας, και εκεί προσπάθησε να λύσει έναν πολύπλοκο κόμπο "τον γόρδιο δεσμό", γιατί, σύμφωνα με τον χρησμό, όποιος τον έλυνε, θα γινόταν κυρίαρχος της Ασίας. Τότε, όπως είναι γνωστό, ο μεγάλος στρατηλάτης τον έκοψε με το σπαθί του, για να δείξει την αποφασιστικότητά του.

Η φράση λέγεται και σήμερα και αναφέρεται σε περιπτώσεις δύσκολων, άλυτων προβλημάτων και θεμάτων, τα οποία καλείται να αντιμετωπίσει στη ζωή του ένας άνθρωπος.

21} Το 'να χέρι νίβει τ' άλλο και τα δυο το πρόσωπο: Είναι μια αρχαία παροιμία, που τη συναντάμε, με μικρές παραλλαγές, σε πολλούς συγγραφείς. Σ' έναν στίχο του Πυθαγόρειου φιλόσοφου και ποιητή Επίχαρμου διαβάζουμε: «Α δε χείρ ταν χείρα νίβει, δος τι λάβοις τι κα». Αυτή η διατύπωση διασαφηνίζει και την έννοια της παροιμίας και σημαίνει: Το 'να χέρι νίβει τ' άλλο, δηλ. δώσε κάτι, για να πάρεις κάτι. Δεν μπορεί κανείς να έχει απαίτηση να αποκτήσει ωφέληματα, χωρίς να προσφέρει ανταλλάγματα.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΣΤΑ Ν. ΦΛΟΓΗΤΑ

Από την έναρξη της σχολικής χρονιάς και όλον τον Οκτώβριο του 2022, επισκέφθηκαν το Κέντρο Βυζαντινού Πολιτισμού, στα Νέα Φλογητά, περισσότεροι από 300 μαθητές και 20 εκπαιδευτικοί, οι οποίοι παρακολούθησαν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τη συντήρηση αρχαιοτήτων, με θέμα «Η τέχνη της συντήρησης», ξεναγήθηκαν στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού (αίθουσα με εκθέματα από την παλαιохριστιανική περίοδο) και στην περιοδική έκθεση «Η Επανάσταση του 1821 στη Χαλκιδική».

Μέχρι στιγμής, το Κέντρο Βυζαντινού Πολιτισμού επισκέφθηκαν συνολικά πέντε σχολικές μονάδες της Περιφερειακής Ενότητας Χαλκιδικής. Συγκεκριμένα, το 2ο Δημοτικό Σχολείο Ν. Μουδανιών (ΣΤ' τάξη - 2 τμήματα), μαθητές του Γενικού Λυκείου Ν. Μουδανιών, στο πλαίσιο του προγράμματος ERASMUS, με μαθητές από τη Γερμανία, Εσθονία, Ιταλία και Τουρκία, το 2ο Δημοτικό Σχολείο Ν. Τρίγλιας (Γ', Δ', Ε', ΣΤ' τάξεις), το Δημοτικό Σχολείο Σημάντρων (Γ', Δ', Ε', ΣΤ' τάξεις) και το 1ο Δημοτικό Σχολείο Πολυγύρου (ΣΤ' τάξη).

Εμψυχωτές ήταν οι αρχαιολόγοι της Εφορείας Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής και Αγίου Όρους, Νίκος Μερτζιμέκης και Αρχοντία Πολυζούδη, οι συντηρητές Αδαμαντία Τσέκερη, Τριαντάφυλλος Σταυρακάκης, Αλέξανδρος Ουζούνoglou, πάντα με την υποστήριξη των φυλάκων και του προσωπικού του Κέντρου Βυζαντινού Πολιτισμού.

Οι επισκέψεις συνεχίζονται και στους επόμενους μήνες.

Οι ενδιαφερόμενοι φορείς (σχολικές μονάδες, σύλλογοι, κ.λπ.), που επιθυμούν να επισκεφτούν και να ξεναγηθούν στις παραπάνω εκθέσεις, μπορούν να επικοινωνούν στο τηλ. 2310 285163 και στο email: efachagor@culture.gr.

ΜΙΚΡΕΣ ΑΛΗΘΙΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ...

ΑΓΓΕΛΟΣ Φ. ΜΑΝΤΣΙΟΣ

Υπομηχανικός

Οι Κυνηγοί...

Νικήτη, 10ετία του '60, κατακαλόκαιρο. Η ομήγυρη των γερόντων, στο καφενείο της «Ζγουράφους» (Ζωγράφως), απολαμβάνει την ευεργετική σκιά του ιστορικού γεροπλάτανου. Πλάι σε μια... υποπαρέα, οι απόμαχοι κυνηγοί διαγκωνίζονται μεταξύ τους «του ποιός» ήταν ο καλύτερος. Δεν υπήρξε καμία... σύγκλιση απόψεων.

– Να ρωτήσουμε τον γερο-Αγγελάκη, είπε κάποιος.

Ο γερο-Αγγελάκης, ο γηραιότερος της ομήγυρης – και παππούς μου– «απεκρίθη» πάραυτα.

– Από την μακρόχρονη εμπειρία μου, γνωρίζω πως **πρώτος** ήταν ο «Πωργαλής» και **δεύτερος** ο δάσκαλος ο Αντώνης.

Ο παρακαθήμενος κυρ-Αντώνης, ο αγαπημένος δάσκαλός μας, απάντησε ότι συμφωνεί απόλυτα, και ο σκωπτικός γερο-Αγγελάκης συνέχισε, τεκμηριώνοντας την αξιολόγησή του.

Κοντολογίς, ο «Πωργαλής», κατά τη διάρκεια ομαδικού κυνηγιού, στο οποίο συμμετείχε, σκότωσε ο ίδιος το αγαπημένο του καφετί άλογο, γιατί το «πέρασε» για... ελάφι.

Θρηνώντας για την απώλεια του αλόγου του, σκάρωσε επί τόπου, και του αφιέρωσε, το δίστιχο εκείνο, που ακόμα το θυμόμαστε και το επαναλαμβάνουμε, με κάθε ευκαιρία.

«Αν φορούσα τα γυαλιά μου,

θα ζούσες τώρα, αλογά μου...»

Και ο δεύτερος της κατάταξης, ο δάσκαλος ο κυρ-Αντώνης, είχε παρόμοια κυνηγητική... επιτυχία. Άνοιξη ήταν, βγήκε «κατά μόνας» στο κυνήγι πουλιών. Όδευσε κατά τον λάκκο της Λιθιρής, κοντά στο περιβόλι του με τις μηλιές, που κάνουν εκείνα τα αρωματικά «μ'λούδια», τα φιρίκια, και άρχισε την παρατήρηση «ένθεν και εκείθεν» του λάκκου. Στην πυκνή φυλλωσιά της παρακείμενης μουριάς –«ασκαμιά» τη λέμε– μια από εκείνες τις «κλαδεμένες στα χοντρά», που είχαν τα πλατιά ασκαμόφυλλα, που ταίζαμε τα «μαμούδια», τους... «μεταξοσκώληκες», τέλος πάντων, παρατήρησε μια κάποια κινητικότητα. Σπίνοι ή τσαλαπετεινοί ή μικροί κορυδαλλοί (τσουτσουλιάνοι), σκέφτηκε ο κυρ-Αντώνης, και πλησίασε προσεκτικά στην ασκαμιά. Όπλισε, σήκωσε βιαστικά την κυνηγητική καραμπίνα του –μη του φύγουν τα πουλιά– και πυροβόλησε άπαξ. Πάραυτα, προσγειώθηκε, ευτυχώς σχετικά ομαλά, πλάι στον εμβρόντητο κυρ-Αντώνη, ο γερο-Κούρας, που ο έρμος μάζευε –εξού και η κινητικότητα– πάνω στην ασκαμιά τα πλατιά ασκαμόφυλλα, κραυγάζοντας ταυτόχρονα:

«Ωχ, μι σκότωσαν!».

Ευτυχώς, ούτε ένα σκάι από την καραμπίνα του... δεινού σκοπευτού κυρ-Αντώνη, δεν βρήκε τον τυχερό στην ατυχία του γερο-Κούρα.

Στη συνέχεια, ο κυρ-Αντώνης, αφού βεβαιώθηκε για την... αρτιμέλεια του γερο-Κούρα, πήρε το όπλο στα χέρια του, έβγαλε προσεκτικά από τη θάλαμη του τα φυσίγγια, το έπιασε από την κάνη του και το «κοπάνησε» με δύναμη στον κορμό αυτής της ίδιας της ασκαμιάς, διαλύοντάς το... «εις τα εξ ων συνετέθη».

Μετά το περιστατικό αυτό, ο δάσκαλός μας, ο κυρ-Αντώνης, απαλλαγμένος και από την καραμπίνα του, έδωσε παράκαιρα και άδοξα τέλος στην κυνηγητική του... σταδιοδρομία.

Η χλωροφύλλη

Για τον κυρ-Πώργη, τον Νικητιανό παντοπώλη και μόνιμο μέλος της Εκκλησιαστικής Επιτροπής, που τον λέγαμε «ο μπαρμπα-Πώργης, η “Ζωή”», εξαιτίας του εκκλησιαστικού περιοδικού “Η ΖΩΗ”, που μας μοίραζε από το παγκάρι της εκκλησίας του Άι-Νικήτα μας, μετά την «απόλυση», εκείνα τα χρόνια της 10ετίας του '50, αρκετά αργότερα, έγραφα:

«Μικρός το δέμας», ευγενικός, κοινωνικός, φιλήσυχος, ευπροσήγορος, σώφρων, ευφυής, συμπαθέστατος. Έβλεπε πίσω από τα γυαλάκια του τον κόσμο, παρατηρώντας τον... «άμα και σκόπτων». Τον χαρακτήριζε αυξημένη αίσθηση του έξυπνου λόγου και τον κατείχε μια μόνιμη, ελαφρά, καλοπροαίρετη σκωπτική διάθεση.

Οι απαντήσεις και ανταπαντήσεις του στους συνομιλητές του, καίριες, λακωνικές και με νόημα. Θα μπορούσε, τηρουμένων των αναλογιών, να χαρακτηριστεί και ως ένας θυμόσοφος της εποχής του».

Συνάντησε, εκείνα τα χρόνια, τον νεαρό γεωπόνο μας, και του υπέβαλε το εξής, προς προβληματισμόν, υποχθόνιο ερώτημα:

– Πώργο, οι αμυγδαλές, στο περιβόλι μου, δεν καρπούν, χαμηλά γύρω-γύρω. Πού οφείλεται;

Ο Πώργος αιφνιδιάστηκε, κάτι μουρμούρισε, αλλά, κρατώντας κάποια επιφύλαξη, του είπε:

– Θα το μελετήσω, κυρ-Πώργη, και θα σου απαντήσω.

Όταν, αργότερα, συναντήθηκαν πάλι, ο γεωπόνος προσπάθησε να του εξηγήσει.

– Κατά τη διάρκεια της ανθοφορίας, τα χαμηλά ρεύματα του αέρος, σε συνδυασμό με την **χλωροφύλλη**, η οποία...

– Πώργο, τον διέκοψε ο μπάρμπα-Πώργης, μην κου-

ράζεσαι άδικα, θα σου εξηγήσω εγώ.

Και εξήγησε στον νεαρό γεωπόνο, ότι, συχνά-πυκνά, περνά απ' το περιβόλι ο Τσάγκας με τα γελάδια του, κι εκείνα, τα αχόρταγα, τρώνε με βουλμιά τα πράσινα, χλωρά, τρυφερά μύγδαλα («τσάγαλα» τα λένε αλλού), γύρω-γύρω, σε ύψος μέχρι όπου φτάνει ο τεντωμένος λαϊμός τους.

Αναυδος ο νεαρός γεωπόνος...

Ο βασιλικός πολτός

Ο μπαρμπα-Μήτσιος, ο «Ψηλός», ο μελισσάς, ήταν και γεωργός και ελαιопαραγωγός. Νικητιανός, γέννημα-θρέμμα, έζησε όλα του τα χρόνια, μέχρι σε βαθύ γήρας (99 ετών), στη γενέτειρα του. Αγαπητός, εργατικός, εργατικότερος, ανθεκτικός, υγιέστατος και... γοργοπόδαρος. «Είχαν να λένε» οι Νικητιανοί γι' αυτήν του την τελευταία ικανότητα. Έτσι, κάποιος Νικητιανός, ακούντως σκωπτικός, σκάρωσε, «καθ' υπερβολήν», βέβαια, την κάτωθι εφνέστατη «ρήση», που έμεινε στη μικρή μας κοινωνία –την αναφέρουμε ακόμα και σήμερα– που αφορούσε τον ίδιο τον μπαρμπα-Μήτσιο και την ευρεία οικογένειά του:

«Να, να ξεκ'νίσ'ν απ' τα'ν Ιληά [Εληά] κι ν' αρχίσ'(ι) να βρέχ'(ι), θα φτάσ'ν στου χουριό στιγνοί. Οι άλλνοι να ξεκ'νίσ'ν απ' τ'ς Δρουσιούς του Ραχών', κι ν' αρχίσ'(ι) να μιχαλίζ'(ι), θα φτάσ'ν στου χουριό... μουσκιμα».

Εδώ να διευκρινίσω ότι οι «άλλνοι» ήταν κάποιοι... «βραδυποδες», κάποιας άλλης ευρείας οικογενείας.

Να σημειώσω, επίσης, ότι η τοποθεσία «Εληά» απέχει από τη Νικήτη 11 χιλιόμετρα, ενώ η τοποθεσία «της

Δροσιούς το Ραχώνι» απέχει μόλις μισό χιλιόμετρο.

Ο μπαρμπα-Μήτσιος είχε μεγάλη αδυναμία στα... αρμυρόψαρα. Παστά ψάρια, θαλασσινά και λιμνίσια. Η προτίμησή του ήταν μάλλον προς τα λιμνίσια. Εκείνα τα πρώτα, μεταπολεμικά χρόνια, τα χρόνια της ανέχειας, πλανόδιοι μανάβηδες έφερναν και πωλούσαν, εδώ στο χωριό μας, παστά λιμνίσια ψάρια, πιθανότατα από τη λίμνη Βόλβη. Λιπαρές, κατά κανόνα, και Λιστιά και Τσιρνούχια.

Καλοκαίρι του 1999 θαρρώ ήταν, κάτω από τη σκιά του μεγάλου πεύκου της αυλής του πατρικού μας, μετρουσα με ένα απλό φορητό πιεσόμετρο την πίεση του πατέρα μου. Πέρασε ο μπαρμπα-Μήτσιος και μας χαιρέτησε.

– Έλα να σου μετρήσω την πίεση, του είπα.

– Μπα, Λάκη (αυτός είμαι εγώ), δεν μιτριούμι. Μια φουρά μουνάχα μιτρήθ'κα. Είχα φάει ιφτά (7) λιπαρές, κι σα να μι πόνισει λιγάκ'(ι) του κιφάλ'(ι).

Νεαρή δημοσιογράφος της ΕΡΤ3 επισκέφτηκε, σχεδόν «εις τας δυσμάς» του βίου του, τον ακμαιότατο, παρά τα 97χρόνια του, μπάρμπα-Μήτσιο, και, υποπτευόμενη ότι βρήκε το μυστικό της μακροζωίας του, τον ρώτησε:

– Εσείς, κύριε Μήτσιο, μελισσοτρόφος όπως μου είπατε, **βασιλικό πολτό** τρώγατε;

– Έτρουγα, αλλά δεν μι πιάσ'κι. (δεν τον ωφέλησε).

Αν τον «έπιανε» κιόλας...

Υ.Γ. « Αν το σοβαρό κρύβεται πίσω από το αστείο, αυτό είναι χιούμορ». (Άρθουρ Σοπενχάουερ).

* * *

ΤΙ ΓΥΡΙΨΙ' Η ΘΕΙΑ Η ΚΑΤΙΡΙΝ(Ι) ΑΠ' ΤΣ' ΜΑΡΟΥΔΙΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΙΚΟΥΛΑΣ

Ομ. Καθηγητής Παιδιατρικής Α.Π.Θ.

Το σπίτι τσ'θειάς τσ'Κατιρίν'(σ) ήταν πολύ κοντά στο δικό μου πατρικό σπίτι. Μπροστά στο σπίτι της υπήρχε μια μικρή αλάνα, που προσφερόταν ιδανικά για τα υπαίθρια ομαδικά παιχνίδια όλων των παιδιών της γειτονιάς. Έτσι κάθε μέρα μαζευόμασταν εκεί όλη η πιτσιρικαρία της γειτονιάς και των περιχώρων και παίζαμε τα ομαδικά αυτά παιχνίδια (το κρυφτό, το κυνηγητό, το ψηλοακουμπητό, το μπίκο, το χαλβά, τη γαδούρα, το κουτσό, τα τσιλίκια, τις γκαζιές) ξεσηκώνοντας τον κόσμο με τις φωνές μας, τα γέλια μας και τους καυγάδες μας. Ο θόρυβος, που κάναμε, ενοχλούσε ιδιαίτερα τ'θεία ντ'Κατιρίν'(ι) καθ'όσον η αλάνα στην οποία παίζαμε ήταν, όπως είπα, ακριβώς μπροστά από την πόρτα του ισόγειου σπιτιού της. Έβγαινε, λοιπόν, κάθε λίγο η θεία η Κατιρίν'(ι) στην πόρτα της και μας έλουζε με τις βρισιές της : «αφουρισμένα, σκλότικνα τσακστέιτι απουδώ. Παέντι να παιζιτι τσ' θ'κιες σας τσ'αυλές, μι

βούρλανέτι». Εμείς φυσικά όχι μόνο την αγνοούσαμε, αλλά την περιγελούσαμε κιόλας, πράγμα που την εξαγρίωνε (με το δίκιο της όπως κρίνω τώρα) οπότε πρόσθετε στις βρισιές της και τις κατάρες της: «Ψόφους κακός να σας βαρέσ'(ι), χαιρ'κι προκουπή να μη διείτι» κλπ

Την Άνοιξη όταν ξυπνούσε η φύση και γέμιζε με πρασινάδα και λουλούδια το έδαφος της αλάνας, γέμιζε και η ατμόσφαιρά της με έντομα κάθε μεγέθους, σχήματος και χρώματος (πεταλούδες, μέλισσες, χρυσομπόμπουνες κλπ), που τα χαιρόμασταν και κάποια από αυτά προσπαθούσαμε να τα πιάσουμε να τα απολαύσουμε περισσότερο. Ανάμεσα σ'αυτά που προσπαθούσαμε να πιάσουμε ήταν κάποια μικρά έντομα, τα οποία ονομάζονταν επίσημα πασχαλίτσες καθ'όσον η εμφάνισή τους συνέπιπτε με την εποχή που περιμέναμε το Πάσχα. Η επίσημη βέβαια ονομασία τους ήταν πασχαλίτσες ήταν

όμως πιο γνωστά σε μας με το όνομα μαρούδες. Εμείς τα παιδιά ιδιαίτερα προτιμούσαμε το όνομα αυτό και πάντα τα ονομάζαμε μαρούδες. Οι μαρούδες ήταν πολύ όμορφα έντομα. Είχαν το μέγεθος φακής και πάνω στα κατακόκκινα γυαλιστερά φτερά τους είχαν στρογγυλές ολόμαυρες κηλίδες. Τις μαρούδες, λοιπόν, τις αγαπούσαμε ιδιαίτερα γιατί εκτός από την ευχαρίστηση που μας έδινε η ομορφιά τους προμήνυαν, όπως είπα, τον ερχομό του Πάσχα.

Έτσι περιμέναμε να έρθουν οι μαρούδες τις οποίες κυνηγούσαμε με πάθος να τις πιάσουμε, γιατί, όπως μας έλεγαν οι μεγάλοι, αν τις πιάναμε και τις δίναμε μια παραγγελία για το Πάσχα, που οσονούπω ερχόταν, οι μαρούδες θα εκτελούσαν την παραγγελία μας αυτή! Η ιεροτελεστία της παραγγελίας, που παραδιδόταν από γενιά σε γενιά ήταν η εξής: Τοποθετούσαμε τη μαρούδα που είχαμε πιάσει πάνω στην ανοιχτή παλάμη μας και της λέγαμε με στεντόρεια φωνή τα εξής λόγια:

«Πέτα, μαρούδα μ'
να μι φέρ'ς παπούτσια
να μι φέρ'ς κι ρούχα
να κάμου πασκαλούδα²»

Όσο πιο γρήγορα άνοιγε τα φτερά της και πετούσε και έφευγε η μαρούδα από την παλάμη μας, τόσο πιο βέβαιοι ήμασταν ότι θα εκπλήρωνε την παραγγελία μας! Την ιεροτελεστία αυτή την επαναλαμβάναμε κάθε μέρα και πολλάκις της ημέρας για να είμαστε σίγουροι ότι κάποια από τις πολλές μαρούδες στις οποίες δίναμε την παραγγελία θα την εκπλήρωνε!

Η θεία η Κατιρίν'(ι) βέβαια όταν μας άκουγε έβγαινε έξω από το σπίτι της και μας έλουζε με τις συνηθισμένες βρисиές και τις κατάρες της. Μια χρονιά όμως η θεία η Κατιρίν'(ι) παρ'όλο που άκουγε από όλα τα παιδιά της γειτονιάς τις παραγγελίες, που έδιναν στις μαρούδες, δεν διαμαρτυρήθηκε όπως τις άλλες χρονιές. Τουναντίον όταν μας άκουγε να δίνουμε τις παραγγελίες μας στις μαρούδες, μας κοίταζε με ένα χαμόγελο, που δεν είχαμε δει ποτέ στα χείλη της. Μας φαινόταν πολύ παράξενο. Ωσπου μια μέρα αφού μας άκουσε να λέμε στις μαρούδες αυτά που θέλαμε να μας φέρει, την ακούμε να μας λέει: «Πέιτι, άρε, τσ'μαρούδεις όταν θα φερ'ν τα θ'κα σας τα παπούτσια κι τα ρούχα να μι φερ'ν κι μένα κανέναν κότσιανου³ απού κότα, γιατί η Κάβ'ρας π'του Καβ'ρόλακα⁴ μι φέρ'ν(ι) μό του ζ'μι, απ'ντ'κότα κι τρώει

εκείν'(ι) ντ'κότα. Χαϊρ' κι προυκουπή να μην διει». Εκείνη τη στιγμή μείναμε άναυδοι. Δεν καταλάβαμε γιατί ζητούσε στον κότσιανο της κότας από τις μαρούδες και ποιος ήταν η Κάβ'ρας π'του Καβ'ρόλακα, που της έφερνε μόνο το ζουμί της κότας και κρατούσε για τον εαυτό του την κότα!

Της υποσχεθήκαμε ότι όταν θα πιάσουμε ξανά μαρούδες θα δώσουμε την παραγγελία της, αλλά δεν τολμήσαμε να ζητήσουμε εξηγήσεις καθ'όσον την φοβόμασταν αν και εκείνη την ημέρα ήταν φιλική «φοβού τους Δαναούς και δώρα φέροντας»!

Την εξήγηση των λόγων της θείας Κατιρίν(ι)ς μου την έδωσε η μάνα μου, στην οποία διηγήθηκα το περιστατικό. Ιδού πώς είχαν τα πράγματα: Εκείνη την εποχή είχαν κυκλοφορήσει οι κύβοι από συμπυκνωμένο ζωμό κότας Knorr. Όλες οι νοικοκυρές είχαν ξετρελαθεί με το καινούργιο αυτό προϊόν. Έκαναν μια σούπα με τραχανά ή με ρύζι ή με διάφορα λαχανικά, έριχναν μέσα στη σούπα αυτή ένα κύβο Knorr είχαν μια γευστικότερη κοτόσουπα χωρίς κότα! Την ίδια εκείνη εποχή είχε παντρευτεί και ο γιος της τσ'θείας τσ'Κατιρίν(ι)ς και εγκαταστάθηκε στο πάνω πάτωμα του σπιτιού, στο ισόγειο του οποίου έμενε η θεία η Κατιρίν(ι), όπως προανέφερα. Η θεία η Κατιρίν(ι) δεν χώνευε καθόλου τη νύφη της, την οποία, επειδή είχε λίγο «γκουρλοτά⁵» μάτια, της είχε βγάλει το παρασουκλι «κάβ'ρα π'του Καβ'ρόλακα», δηλαδή κάβουρα από τον Καβρόλακα καθ'ότι οι κάβουρες έχουν τέτοια μάτια! Κάβ'ρα π'του Καβ'ρόλακα την ανέβαζε, Κάβ'ρα π'του Καβ'ρόλακα την κατέβαζε.

Όταν, λοιπόν, κυκλοφόρησαν οι κύβοι με συμπυκνωμένο ζωμό κότας, η νύφη της έκανε συχνά σούπες με τους κύβους αυτούς. Όταν πήγαινε στ'θεία ντ' Κατιρίν(ι) ένα πιάτο από τις σούπες αυτές της εξηγούσε ότι δεν χρησιμοποιούσε κότα, αλλά κύβο με συμπυκνωμένο ζωμό κότας. Η θεία η Κατιρίν(ι) με κανένα τρόπο δεν πίστευε αυτά που της έλεγε η νύφη της. Πώς ήταν δυνατόν ένας κύβος να δίνει γεύση κότας στη σούπα! Πίστευε ακράδαντα ότι η νύφη της, η κάβ'ρας πτ' του Καβ'ρόλακα, έτρωγε η ίδια την κότα και πήγαινε σ'αυτήν «μό του ζ'μι»! Έτσι, λοιπόν, στην απελπισία της η θεία η Κατιρίν(ι) μας ζήτησε να παραγγείλουμε με τις μαρούδες μαζί με τις δικές μας παραγγελίες να φέρει και σ'αυτήν «κανέναν κότσιανου από κότα» να φάει επιτέλους κι αυτή λίγο κρέας από κότα και όχι «μο του ζ'μι τσ'»!

1. **τι γύριψι:** τι ζήτησε

2. **πασκαλούδα:** το Πάσχα χαϊδευτικά!

Στην Μεγάλη Παναγία, σύμφωνα με μαρτυρία του φίλου μου Σταύρου Αυγολούπη, καθηγητού της Αστρονομίας, λέγανε τα εξής λόγια:

«Πέτα, μαρούδα μ'
να πας στη Παζαρούδα
να μι φερ'ς παπούτσια
κι απ' ούλα τα καλούδια
να κάμου πασκαλούδα»

3. **κότσιανους:** το μπουτί της κότας

4. **Κάβ'ρας π'του Καβ'ρόλακα:** Κάβουρας από τον Καβουρόλακα. (Ο Καβουρόλακας είναι λάκος κοντά στον Πολύγυρο, που φημιζόταν για τα πολλά καβούρια του, εξ'ού και η ονομασία του.

5. **γκουρλοτά μάτια:** μεγάλα, στρογγυλά και προεξέχοντα μάτια.

Ο ΚΑΙΡΟΣ ΣΤΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ, ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΕΡΑΣΜΕΝΟ ΧΡΟΝΟ (2021)

ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΜΑΚΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

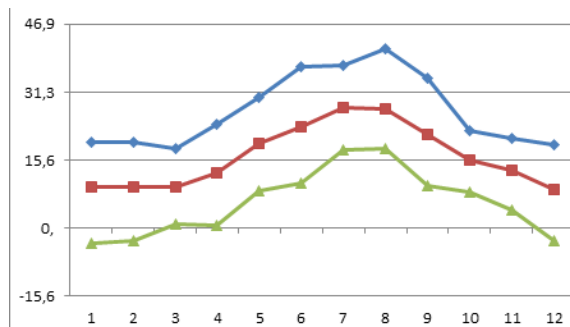
Ομότιμος καθηγητής Μετεωρολογίας
του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Ο όρος καιρός αναφέρεται, ως γνωστόν, στην εκάστοτε φυσική κατάσταση της ατμόσφαιρας. Εκτιμάται με τις τιμές των διαφόρων μετεωρολογικών παραμέτρων όπως: θερμοκρασία του αέρα, βροχόπτωση, ηλιοφάνεια, υγρασία του αέρα κ.ά.

Στην παρούσα εργασία γίνεται αναφορά στις παραμέτρους: α) θερμοκρασία του αέρα και β) βροχόπτωση, σε διάφορες περιοχές της Χαλκιδικής.

Πηγή αυτών των δεδομένων υπήρξε το αρχείο των μετεωρολογικών σταθμών Χαλκιδικής, το οποίο ανήκει στο Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών. Ο κρατικός αυτός φορέας έχει, φυσικά, και την επιστημονική ευθύνη. Αξίζει να σημειωθεί ότι, με τις τιμές των διαφόρων μετεωρολογικών παραμέτρων αυτού του δικτύου των σταθμών, καθίσταται δυνατή και η πρόγνωση του καιρού στη Χαλκιδική, με σημαντική αξιοπιστία, για ένα τριήμερο μπροστά. Ο κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί, από οποιοδήποτε σημείο του πλανήτη, να γνωρίζει έτσι, καθημερινά, τα του καιρού της Χαλκιδικής, μέσω της ιστοσελίδας: <http://www.meteo.gr>

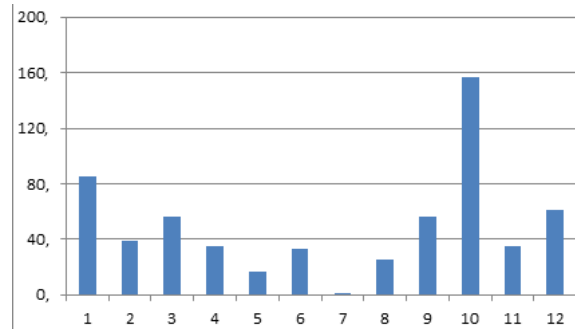
1. Η θερμοκρασία του αέρα στην Κασσάνδρεια

Σχ. 1. Η ετήσια πορεία της θερμοκρασίας του αέρα (°C) στην Κασσάνδρεια (μέγιστες, μέσες και ελάχιστες τιμές), κατά το έτος 2021.

Όπως είναι φανερό, η μέση ετήσια κύμανση της θερμοκρασίας του αέρα είναι απλή, με μέγιστο (27.6) τον Ιούλιο και ελάχιστο (8.9) τον Δεκέμβριο. Η κύμανση των απόλυτα μέγιστων τιμών έχει μέγιστο (41.1) στις 3/8/21, και ελάχιστο (18.3) στις 6/3/21. Η κύμανση, τέλος, των απόλυτα ελάχιστων τιμών έχει κύριο μέγιστο (18.2) τον Αύγουστο και κύριο ελάχιστο (-3.6) τον Ιανουάριο, στις 18/1/21.

Η βροχόπτωση στην Κασσάνδρεια

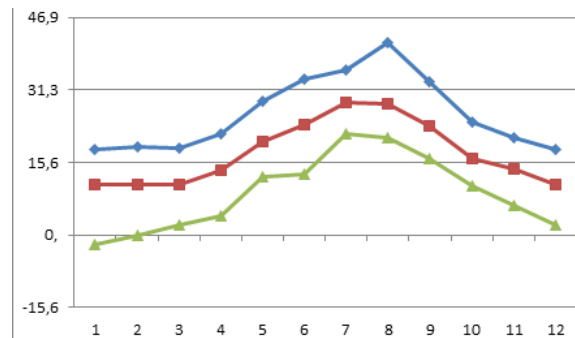

Σχ. 2. Η ετήσια πορεία της βροχής (mm) στην Κασσάνδρεια, κατά το έτος 2021

Όπως είναι φανερό, ο μήνας με το μεγαλύτερο ποσό βροχής ήταν ο Οκτώβριος (157,0) mm. Το ετήσιο βροχομετρικό ύψος ήταν 598.3 mm. Επειδή το μέσο ετήσιο βροχομετρικό ύψος στην Κασσάνδρεια είναι 540 mm, σημαίνει ότι, κατά το έτος αυτό, η συνολική ετήσια βροχόπτωση ήταν λίγο μεγαλύτερη του μέσου όρου. Επισημαίνεται ότι το μεγαλύτερο ημερήσιο ποσό βροχής (48 mm) σημειώθηκε στις 10/10/21

2. Η θερμοκρασία του αέρα στον Νέο Μαρμαρά

Από το Σχήμα 3 είναι φανερό ότι οι μέσες μηνιαίες τιμές εμφανίζουν απλή κύμανση, με μέγιστο 28.60C τον Ιούλιο και ελάχιστο 10.80C τον Ιανουάριο. Η κύμανση των απόλυτα μέγιστων τιμών είναι επίσης απλή, με μέγιστο 41.60C 3 Αυγούστου και ελάχιστο 18.30C 3 Δεκεμβρίου. Η κύμανση των απόλυτα ελάχιστων τιμών είναι επίσης απλή, με μέγιστο 21.80C στις 4/7/21 και ελάχιστο -2.10C στις 17/1/21.

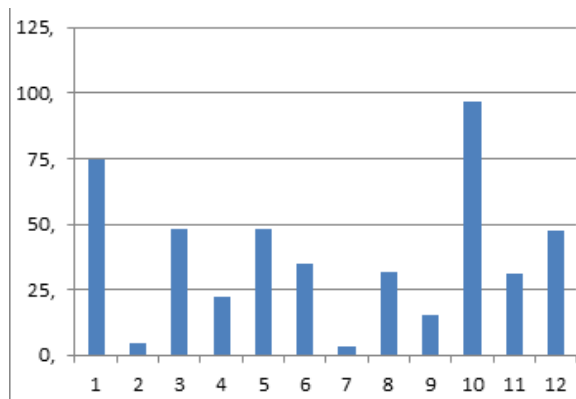

Σχ.3 Η ετήσια πορεία της θερμοκρασίας του αέρα στον Ν. Μαρμαρά (μέγιστες, μέσες και ελάχιστες τιμές) κατά το έτος 2021.

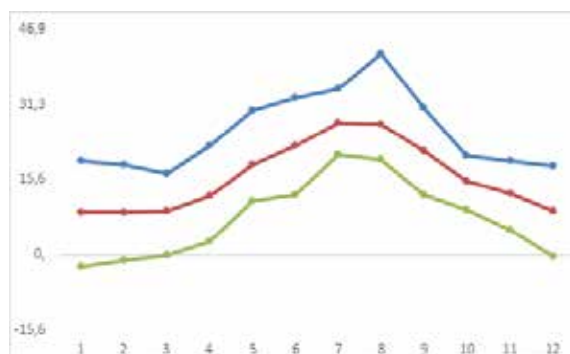
Η βροχόπτωση στον Ν. Μαρμαρά

Από το Σχ. 4 προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσό βροχής (96.8 mm) έπεσε τον Οκτώβριο και μετά τον Ιανουάριο (74.6 mm). Το ετήσιο βροχομετρικό ύψος ήταν 459.2 mm, σχετικά μικρό. Το μεγαλύτερο ημερήσιο ποσό βροχής (47 mm) σημειώθηκε στις 15/10/21.

Σχ. 4. Η ετήσια πορεία της βροχής (mm) στον Ν. Μαρμαρά

3. Η θερμοκρασία του αέρα στο Στρατώνι

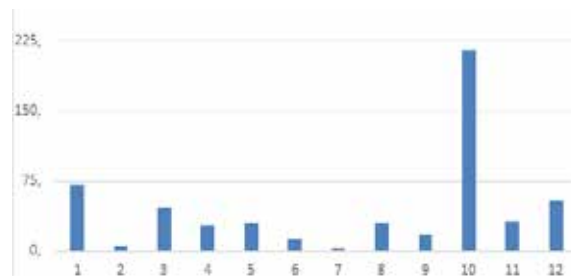

Σχ. 5. Η ετήσια πορεία της θερμοκρασίας του αέρα (μέγιστες, μέσες και ελάχιστες) τιμές στο Στρατώνι.

Από το Σχ. 5 είναι φανερό ότι οι μέσες μηνιαίες τιμές εμφανίζουν απλή κύμανση με μέγιστο 27.40C τον Ιούλιο και ελάχιστο 8.90C τον Ιανουάριο. Η κύμανση των απόλυτα μέγιστων τιμών είναι απλή, με κύριο μέγιστο 41.80C 3 Αυγούστου και κύριο ελάχιστο 16.80C 15 Μαρτίου. Η κύμανση, τέλος, των απόλυτα ελάχιστων τιμών είναι επίσης απλή, με μέγιστο 20.90C 4 Ιουλίου και ελάχιστο -2.50C 18 Ιανουαρίου.

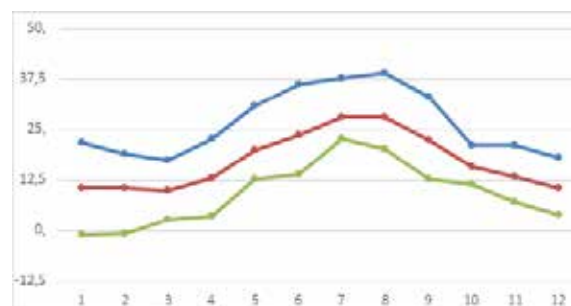
Η ετήσια πορεία της βροχής (mm) στο Στρατώνι

Από το Σχ. 6 είναι φανερό ότι το μεγαλύτερο ποσό βροχής (215.8 mm) έπεσε τον Οκτώβριο και μετά τον Ιανουάριο (70.8 mm). Το ετήσιο βροχομετρικό ύψος είναι 549.1 mm. Το μεγαλύτερο ημερήσιο βροχομετρικό ύψος (80 mm) σημειώθηκε στις 15/10/21.

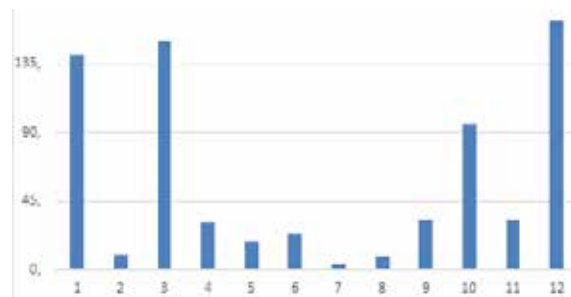
Σχ. 6. Η ετήσια πορεία της βροχής (mm) στο Στρατώνι.

4. Η θερμοκρασία του αέρα στο μοναστήρι της Μ. Λαύρας

Σχ. 7. Η ετήσια πορεία της θερμοκρασίας του αέρα (μέγιστες, μέσες και ελάχιστες) τιμές στη Μ. Λαύρα.

Από το Σχ. 7 προκύπτει ότι οι μέσες μηνιαίες τιμές εμφανίζουν απλή κύμανση, με μέγιστο 28.00C τον Αύγουστο και ελάχιστο 9.80C τον Μάρτιο. Η κύμανση των απόλυτα μέγιστων τιμών είναι επίσης απλή, με μέγιστο 38.90C 2 Αυγούστου και ελάχιστο 17.30C 28 Μαρτίου. Η κύμανση, τέλος, των απόλυτα ελάχιστων τιμών είναι απλή, με μέγιστο 22.60C 24 Ιουλίου και ελάχιστο -1.10C 17 Ιανουαρίου.

Σχ. 8. Η ετήσια πορεία της βροχής στο μοναστήρι της Μ. Λαύρας

Το μεγαλύτερο ποσό βροχής (163 mm) έπεσε τον Δεκέμβριο και μετά τον Μάρτιο (150 mm). Το ετήσιο βροχομετρικό ύψος ήταν 711.7 mm. Το μέγιστο ημερήσιο ποσό (50 mm) έπεσε 14/12/21.

Σημείωση Στην παρούσα εργασία δεν αναφέρονται τα καιρικά στοιχεία του Πολυγύρου, επειδή ο μετεωρολογικός σταθμός εκεί δεν λειτουργήσε, λόγω βλάβης, κατά τους 5 πρώτους μήνες του έτους.

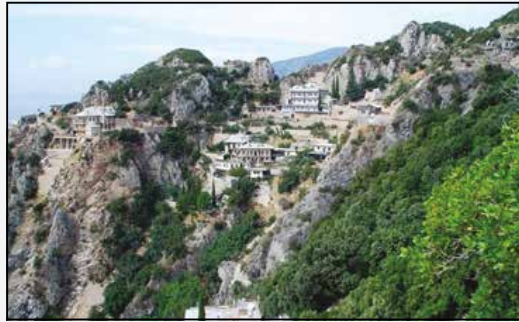
Αγιορείτικα νέα

Τα Κατουνάκια

Τα Κατουνάκια είναι χτισμένα νοτιοδυτικά του όρους Άθως, σε ένα πλάτωμα ομαλού εδάφους ανάμεσα στους βράχους. Πρόκειται για μια από τις ομορφότερες περιοχές εντός της ερήμου του Αγίου Όρους, όπου δεσπόζει η Μονή της Μεγίστης Λαύρας, η οποία περιβάλλεται από 22 ησυχαστήρια. Τα ησυχαστήρια βρίσκονται σε βραχώδες τοπίο, ανάμεσα στη Μικρά Αγία Άννα, στα Καρούλια και στη Σκήτη του Αγίου Βασιλείου.

Στα Κατουνάκια ζουν και εργάζονται μοναχοί, που επιδίδονται στην αγιογραφία και στην ψαλτική τέχνη με ιδιαίτερη δεινότητα, μεταξύ των οποίων και οι Δανηλαίοι. Οι Δανηλαίοι είναι οι πνευματικοί απόγονοι του Δανιήλ, ο οποίος ίδρυσε, το 1875, στον τόπο αυτόν ένα ησυχαστήριο, που αναδείχτηκε σε φάρο προσευχής και δημιουργίας.

Άλλες ονομαστές κοινότητες μοναχών είναι αυτές του Εφραίμ του Σύρου και της Γέννησης του Χριστού.

Αναφέρεται ότι σήμερα κατοικούν στα Κατουνάκια περίπου τριάντα πέντε μοναχοί, που επιδίδονται στις τέχνες της ξυλογλυπτικής, της αγιογραφίας, της ραπτικής ιερατικών αντικειμένων και της ψαλτικής. Ο Μακαριστός παπά-Εφραίμ Κατουνακιώτης είναι ένα από τα ιερωμένα πρόσωπα, που ασκήτεψαν, κατά τα τελευταία χρόνια, στα Κατουνάκια.

Ο άγιος Δανιήλ Κατουνακιώτης ο Σμυρναίος, το 1881, δημιούργησε στα Κατουνάκια την καλύβη του, η οποία υπήρξε το θεμέλιο για το σημερινό ησυχαστήριο της αδελφότητας των Δανηλαίων. Ο άγιος Δανιήλ άσκησε την τέχνη της αγιογραφίας και την παρέδωσε στην αδελφότητα, η οποία την ασκεί μέ-

χρι σήμερα. Όμως, περισσότερο έχουν μείνει ιστορικές οι πραγματείες, οι μελέτες και οι εκατοντάδες επιστολές του αγίου Δανιήλ, που αντιμετωπίζουν, με σύνεση και πατερική κατοχύρωση, σοβαρά πνευματικά και θεολογικά ζητήματα. (Βλέπε Π.Λ. τεύχος 43, σελ.45)

Εκοιμήθη ο "πρύτανης" της ψαλτικής και μουσικής παράδοσης του Αγιωνύμου Όρους

Με μεγάλη θλίψη έγινε γνωστό ότι, τις πρώτες πρωινές ώρες, κοιμήθηκε πλήρης ημερών, στις 21 Οκτωβρίου 2022, μια από τις μεγαλύτερες σταθερές μορφές του αγιορείτικου μουσικού στερεώματος, μέχρι και σήμερα, επί εβδομήκοντα έτη συνεχόμενα, ως προεξάρχων στον δεξιό χορό σε όλα τα επίσημα πανηγύρια Ιερών Μονών στο Άγιον Όρος, ο οσιώτατος γέροντας Δανιήλ Κατουνακιώτης ο Γ' (ο νυν γέροντας του ησυχαστηρίου της αδελφότητας των Δανηλαίων).

Στο Άγιον Όρος εισήλθε σε νεαρή ηλικία, το έτος 1949, στην αδελφότητα των Δανηλαίων, στα Κατουνάκια, όπου και έγινε μοναχός το 1952.

Μαθήτευσε κοντά στους καλλίφωνους μουσικούς και ψάλτες της Αδελφότητας, γέροντες, ιερομόναχο Δανιήλ Δανηλίδη, τον μουσικό, και Γερόντιο μοναχό, οι οποίοι ασκούσαν ήδη την ψαλτική το α' μισό του 20ού αιώνα, όπου και ο ίδιος συνέχισε αυτήν την πα-

ράδοση και καλλιέργησε την ψαλτική τέχνη ως ηδύφωνος και καλλικέλαδος αοιδός.

Ο γέροντας Δανιήλ έψαλλε διά βίου, στις μεγάλες αγιορείτικες πανηγύρεις και αγρυπνίες των κελιών και των μοναστηριών και, πολλές φορές, και εκτός Αγίου Όρους, μόνος ή με τη λοιπή ψαλτική αδελφότητα των Δανηλαίων (ιερομόναχο π. Γρηγόριο †2016, π. Στέφανο †2015 και π. Ακάκιο).

Η φωνή του γέροντα στα αφτιά μας αντηχούσε βροντόφωνη και δωρική, με ένα ιδιαίτερο προσωπικό ηχόχρωμα, όπου απέδιδε τα μουσικά μέλη, κατά την αγιορείτικη ψαλτική προφορική παράδοση του 20ού αιώνα. Πρόκειται για έναν από τους πιο χαρακτηριστικούς αγιορείτες ψάλτες της παλαιότερης γενιάς.

Ο γέροντας Δανιήλ Δανηλίδης μοναχός ο Γ', πέρα από τη διακονία της ιεροψαλτικής τέχνης, την οποία άσκησε επί 70 συναπτά έτη, ήταν προικισμένος και με

Αγιορείτικα νέα

το χάρισμα να ασκεί την τέχνη της αγιογραφίας, όπου μαθήτευσε από τους μεγάλους και ονομαστούς σε όλο το Άγιον Όρος γεροντάδες του, ιερομόναχο Δανιήλ Δανηλίδη (†1951), τον καλλίφωνο ψάλτη και άριστο μουσικό και μελοποιό του α΄ μισού του 20ού αιώνα, διάδοχο του νέου αγιοκαταταχθέντος οσίου Δανιήλ Κατουνακιώτη (†1929), τον γέροντα Γερόντιο και γέροντα Νήφωνα, γέροντα Μόδεστο και τους λοιπούς άλλους πατέρες της αδελφότητας των Δανηλαίων, στις αρχές του 1950.

Εκατοντάδες αγιογραφίες φορητών εικόνων, τις οποίες ο ίδιος αγιογράφησε, κοσμούν πάμπολλα μοναστήρια, προσκυνήματα και εκκλησίες, εντός και εκτός Ελλάδος.

Μπορούμε να πούμε ότι ο γέροντας Δανιήλ αποτέλεσε για το Άγιον Όρος, τον τελευταίο εν ζωή "πρύτανη" της μουσική ψαλτικής παραδόσεως του Αγίου Όρους, λόγω του ότι η συνεχόμενη και η, επί εβδομήντα και πλέον χρόνια, παρουσία του ανελλιπώς στο ιερό αναλόγιο, ως προεξάρχων στις ιερές πανηγύρεις του Αγίου Όρους, τον κατέστησε διδάσκαλο της αγιορείτικης ψαλτικής παραδόσεως. Με την παρουσία του στο ιερό αναλόγιο, δίδαξε και μετέφερε και στις επόμενες γενεές μοναχών και ιερομονάχων, ακόμα και λαϊκών, τη γνήσια και αυθεντική προφορική μουσική παράδοση του Αγίου Όρους.

Η στάση του στο ιερό αναλόγιο, άκρως ταπεινή και πνευματική, με σεβασμό και φόβο Θεού σε αυτό το οποίο επιτελούσε, στο χέρι του πάντοτε το κομποσχοίνιο, κατά την ώρα των ιερών ακολουθιών, στις δε πολύωρες μεγάλες αγιορείτικες αγρυπνίες, ως προεξάρχων του ψαλτικού χορού, ακλόνητος βράχος στο ιερό αναλόγιο, χωρίς να ξαποστάσει κάπου παραδίπλα, σε κάποιο κάθισμα, όπως συνήθως κάνουν οι περισσότεροι πατέρες ιεροψάλτες, για να πάρουν μια ανάσα ξεκούρασης, έως ότου έρθει και πάλι η σειρά τους, για να αποδώσουν τα ιερά μελωδήματα.

Πάντα έλεγε: «Σε αυτό το στασίδι του ιερού αναλογίου που κάθομαι, πόσοι και πόσοι πατέρες, όσιοι και άγιοι, έψαλαν και ύμνησαν τον άγιο Αθανάσιο,

την Κυρία Θεοτόκο τη μητέρα μας, σε αυτό το στασίδι που κάθομαι, αιώνες πριν έψαλε ο μεγάλος μας μουσικός και άγιος της Εκκλησίας μας, ο όσιος Ιωάννης ο Κουκουζέλης, είναι μεγάλη ευλογία και έχει πολύ χάρη αυτό το ιερό αναλόγιο, το οποίο μας δίνει μεγάλη δύναμη πνευματική, για να συνεχίσουμε την αγρυπνία».

Ζούσε την κάθε στιγμή, κατά την ώρα που απέδιδε τα ιερά μελωδήματα, πρώτα πνευματικά και προσευχητικά, χωρίς επίδειξη των φωνητικών του ικανοτήτων, αλλά πάντοτε ταπεινά, με συ-

νοχή καρδίας προσοχής και προσευχής, γι' αυτό και οι ψαλμωδίες του, μαζί με την υπόλοιπη ψαλτική αδελφότητα, αποτελούσαν τον καλύτερο ιεροψαλτικό χορό, θεωρούνταν οι καλύτεροι ψάλτες του Αγίου Όρους, χωρίς υπερβολές, διότι, όταν τους άκουγες να ψάλλουν, νόμιζες πως ψέλνουν Άγγελοι και όχι άνθρωποι.

Ο κύκλος των μεγάλων ψαλών, με τελευταίο τον "πρύτανη" της μουσικής

ψαλτικής παραδόσεως του Αγίου Όρους, ολοκληρώνεται και κλείνει, στο πρόσωπο αυτής της αγιασμένης οσιακής μορφής, στον γέροντα Δανιήλ Δανηλίδη Κατουνακιώτη τον Γ', τον και πρωτοψάλτη της ιστορικής αδελφότητας των Δανηλαίων, φέροντας πάνω του μια παράδοση 100 ετών συνεχόμενης και αδιάκοπης μουσικής ψαλτικής παραδόσεως.

Αυτή η προσφορά του και η διακονία του στην ψαλτική τέχνη μπορεί να διακόπτεται, δίδοντας την σκυτάλη στον νεότερους, έχοντας αφήσει όμως μεγάλη παρακαταθήκη και στις επόμενες γενεές μοναχών και ιερομονάχων στο Άγιον Όρος αλλά ακόμα και σε ιεροψάλτες έξω στον κόσμο, για το ποια ήταν η αυθεντική μουσική προφορική παράδοση της βυζαντινής μουσικής του Όρους αλλά και του αγιορείτικου ύφους, την οποία υπηρέτησε πιστά, με αγάπη και αφοσίωση.

Ο γέροντας Δανιήλ των Δανηλαίων αφήνει πια τα ιερά αναλόγια της στρατευομένης Εκκλησίας, όπου μεταβαίνει, για να συνεχίσει εις την θριαμβεύουσα Εκκλησία το ιερό διακόνημα της ψαλτικής, στο θρόνο του Θεού, ως άγγελος εν ουρανών.

Καλόν Παράδεισο, Γέροντα, Χριστός Ανέστη!

*Η Αδελφότητα των Δανηλαίων.
Από αριστερά καθήμενοι οι Γέροντες Γερόντιος,
Στέφανος και Δαμασκηνός.
Πίσω όρθιοι από αριστερά: Μοναχός Ακάκιος,
Ιερομόναχος Μόδεστος, Μοναχός Δανιήλ,
Μοναχός Νήφων, Ιερομόναχος Γρηγόριος
(σήμερα Γέροντας) και Μοναχός Στέφανος.*

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΤΙΜΗΣ ΣΤΟΝ ΙΑΤΡΟ ΚΑΙ ΒΟΥΛΕΥΤΗ ΔΡ. ΓΕΩΡΓΙΟ ΒΑΓΙΩΝΑ

Μεγάλη επιτυχία, με παρουσία πλήθους κόσμου, σημείωσε η εκδήλωση του Συλλόγου μας, που πραγματοποιήθηκε, την Κυριακή 27-11-2022, σε αίθουσα του ξενοδοχείου ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΠΑΛΛΑΣ, προκειμένου να τιμηθεί, ο ιατρός και βουλευτής **Δρ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΓΙΩΝΑΣ**, Μέγας Ευεργέτης του Παγχαλκιδικού.

Η προσφορά του τιμηθέντος προς τον Σύλλογο υπήρξε πολύτιμη, μεγάλη και διαχρονική, και, από καιρό, τα εκάστοτε Δ.Σ. αναζητούσαν τρόπους να του απονείμουν την τιμή που του ταίριαζε, πλην όμως η συμμετοχή του στην κεντρική πολιτική σκηνή της χώρας (εκλεγόταν για 16 χρόνια βουλευτής), εμπόδιζε κάτι τέτοιο. Όμως, τώρα που ανακοίνωσε το τέλος της ενεργούς πολιτικής του πορείας, το σημερινό Δ.Σ. ομόφωνα αποφάσισε το χρέος απέναντί του να γίνει πραγματικότητα. Οργάνωσε, λοιπόν, τιμητική τελετή για τον Γεώργιο Βαγιωνά, σε αίθουσα του ξενοδοχείου ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΠΑΛΛΑΣ, παρουσία πλήθους κόσμου.

Την όλη παρουσίαση της εκδήλωσης είχε ο αντιπρόεδρος του Συλλόγου, **Δρ. Τριαντάφυλλος Οικονόμου**, ο οποίος καλωσόρισε τους προσελθόντες, ανακοίνωσε το πρόγραμμα και διάβασε το βιογραφικό του τιμωμένου. Στη συνέχεια, έδωσε τον λόγο στον Πρόεδρο του Συλλόγου, κ. **Ιωάννη Κοτσάνη**, ο οποίος, αφού ευχαρίστησε τους παρευρισκόμενους και τους ομιλητές, ανέφερε μεταξύ άλλων ότι ο Γεώργιος Βαγιωνάς, που μέχρι σήμερα βρισκόταν, μόνιμως και με ποικίλους τρόπους, στο πλάι του Παγχαλκιδικού, σήμερα βρίσκεται στο κέντρο της εκδήλωσής μας αυτής, καθώς και της αποδοχής, της αναγνώρισης, των ευχαριστιών και της καρδιάς όλων μας.

Μετά τον πρόεδρο του Παγχαλκιδικού χαιρετισμό απεύθυναν: ο Υπουργός Μακεδονίας-Θράκης κ. Καλαφάτης, η Περιφερειακή Σύμβουλος Χαλκιδικής κ. Ζωγράφου, ο Αντιπρόεδρος της ΚΕΔΕ κ. Κυρίζου και ο Πρόεδρος του Πανελληνίου Ιατρικού Συλλόγου κ. Εξαδάκτυλος.

Χαιρετισμούς έστειλαν ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Ιερισσού Αγίου Όρους και Αρδαμερίου κ. Θεόκλητος, ο Αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής κ. Γιώργος, ο βουλευτής Χαλκιδικής κ. Πάνας, ο πρώην βουλευτής κ. Καρανάσιος και ο πρόεδρος της Πανελληνίας ένωσης Ξενοδόχων κ. Τάσιος.

Ομιλητές της εκδήλωσης ήταν τρεις εκλεκτοί συμπατριώτες μας, που αναφέρθηκαν στην πολύπλευρη προσωπικότητα και στη δράση του τιμωμένου ως εξής:

Ο Ιωάννης Τσίκουλας, ομότιμος καθηγητής της Ιατρικής του ΑΠΘ, αναφέρθηκε στον ιατρό Γεώργιο Βαγιωνά, και στην πορεία του ως επιστήμονα, επί πολλά έτη, καθώς επίσης στη σημαντική βοήθεια, που προσέφερε αφιλοκερδώς στους συμπατριώτες του και όχι μόνο, και προσφέρει ακόμη αδιαλείπτως, μέχρι και σήμερα.

Ο Αστέριος Ζωγράφος, δικηγόρος και δήμαρχος σήμερα Πολυγύρου, (συντοπίτης του Γ.Β., αμφότεροι Αρναιώτες) αναφέρθηκε στον πολιτικό και άνθρωπο Γεώργιο Βαγιωνά, για τους κόπους και τους αγώνες του ως βουλευτή, για την προαγωγή των θεμάτων της Χαλκιδικής, η οποία τον τίμησε και τον έστειλε στη Βου-

λή, επί 16 χρόνια. Τέλος, τόνισε ιδιαίτερα τη στήριξη που του παρείχε, κυρίως στην πρώτη του εκλογή (στο σημείο αυτό συγκινήθηκε ο Δήμαρχος), και στον αγώνα του για την πραγματοποίηση του μεγάλου έργου της κατασκευής του φράγματος στον Χαβρία ποταμό, το οποίο, σε λίγο, θα δημοπρατηθεί και θα δώσει μεγάλη ώθηση στην ανάπτυξη της Χαλκιδικής.

Ο Μιχάλης Θεμ. Καρτσιώτης, τ. εκπαιδευτικός και επίτιμος Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, αναφέρθηκε στις πολλές και γενναίες χορηγίες του Γιώργου Βαγιωνά στον Παγχαλκιδικό και όχι μόνο, ενώ συνεχάρη το Δ.Σ. για την πραγματοποίηση της εκδήλωσης, να αποδοθεί τιμή στον Μέγα Ευεργέτη, εν ζωή, στην παρούσα στιγμή.

Στη συνέχεια, αναφέρθηκε λεπτομερώς στις τέσ-

Η απονομή της τιμητικής πλακέτας

σερις κυριότερες χορηγίες του προς τον Παγγαλκιδικό.

1. Χορηγία, για την απόκτηση ιδιόκτητης στέγης και για την επίπλωσή της. Έτσι, ύστερα από 100 χρόνια, ο Σύλλογος έχει το δικό του σπίτι.

2. Χορηγία 60.000 ευρώ, για την ανέγερση του ανδριάντα του Αριστοτέλη στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, κάτι που έλλειπε. Σήμερα, είναι καμάρι του Πανεπιστημίου μας, σέμνωμα της Θεσσαλονίκης, καύχημα της Χαλκιδικής και «εμπνέει διδάσκοντες και διδασκομένους».

3. Χορηγία, για την έναρξη έκδοσης του περιοδικού μας ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ, και διαρκής στήριξη.

4. Διάθεση Γραμματέα για τη γραμματειακή υποστήριξη του Συλλόγου, επί αρκετά χρόνια, με καταβολή του μισθού της.

Για όλα τα ανωτέρω, ο Παγγαλκιδικός τον έχει ανακηρύξει ΜΕΓΑ ΕΥΕΡΓΕΤΗ και το όνομά του είναι γραμμένο με χρυσά γράμματα στην οικεία πλάκα, στην Εστία μας.

Πέραν των παραπάνω:

- Κατέβαλε το κόστος έκδοσης βιβλίων συγγραφέων της Χαλκιδικής, και όχι μόνο, που αναφέρονται στην ιστορία και στην παράδοση της Χαλκιδικής

- Αγοράστηκαν, με δαπάνη του, 200 αντίτυπα του περισπούδαστου και μοναδικού βιβλίου του Ν. Παπαοικονόμου «Προσωπογραφία Χαλκιδικιωτών αγωνιστών του 1821...» και στάλθηκαν από τον Παγγαλκιδικό σε όλα τα σχολεία όλων των βαθμίδων Εκπαίδευσης του Ν. Χαλκιδικής.

- Βοήθησε **στην ανέγερση του γηροκομείου** της ιδιαίτερης πατρίδας του, της Αρναίας, κατά τα έτη 1995 - 1996, εις μνήμην της μητέρας του, Αργυρής, και χρηματοδότησε τη λειτουργία του, κατά την πρώτη πενταετία.

- Παρέσχε σημαντική οικονομική βοήθεια:

- α) στην ανέγερση του **οστεοφυλακίου Αρναίας**

- β) στην κατασκευή της στέγης της εκκλησίας της

Παλαιοχώρας

- γ) στην εγκατάσταση συστήματος κλιματισμού στην εκκλησία της **Ν. Καλλικράτειας**

- δ) στη χρηματοδότηση, επί πολλά χρόνια, της λειτουργίας του ΚΑΠΗ Αρναίας και άλλων **ΚΑΠΗ της Χαλκιδικής** κ.λπ.

Ο ομιλητής, στον επίλογό του, επεσήμανε: «Όλα τα ποσά, που ακούσατε, **βγήκαν από το προσωπικό του βαλάντιου και μόνο. Είναι να μην θαυμάζει κανείς τον άνθρωπο και να μην τον ευγνωμονεί!**»

Στη συνέχεια, ο συντονιστής της εκδήλωσης γνωστοποίησε στο ακροατήριο κείμενο του φιλόλογου - ποιητή κ. **Ιωάννη Καραμίχου** (δεν μπορούσε

ο ίδιος να παρευρεθεί στην εκδήλωση), το οποίο συγκίνησε τους παρευρισκομένους, τον κ. Βαγιωνά και την οικογένεια του. Το κείμενο αναφερόταν στα παιδικά χρόνια του τιμώμενου, στη φοίτησή του στην Ιατρική σχολή και στη σημαντική διαχρονική προσφορά του προς τη Χαλκιδική.

Κοινή διαπίστωση όλων των ομιλητών ήταν η ανιδιοτελής προσφορά του, ηθική και υλική, όχι μόνον στον Παγγαλκιδικό Σύλλογο, αλλά σε ολόκληρη τη Χαλκιδική.

Η εκδήλωση έκλεισε με απονομή Τιμητικής Πλακέτας στον τιμώμενο από τον Πρόεδρο του Δ.Σ. του Παγγαλκιδικού, μέσα σε θερμά και ενθουσιώδη χειροκροτήματα.

Ο κ. Βαγιωνάς, βαθειά συγκινημένος, ήταν αδύνατον να απευθύνει χαιρετισμό, όπως προέβλεπε το Πρόγραμμα.

Ακολούθησε κέρασμα ποτού, με συνοδεία μουσικής.

Στην εκδήλωση παρευρέθηκαν: Σύσσωμη η οικογένεια του τιμηθέντος, ο Υπουργός Μακεδονίας - Θράκης κ. Σταύρος Καλαφάτης, η Περιφερειακή Σύμβουλος Χαλκιδικής κ. Αικ. Ζωγράφου, ως εκπρόσωπος του Περιφερειάρχη Κεντρικής Μακεδονίας κ. Τζιτζικώστα, οι δήμαρχοι: Αμπελοκήπων - Μενεμένης κ. Κυρίζογλου, Θέρμης κ. Παπαδόπουλος, Νάουσας κ. Καρανικόλας (γαμπρός του κ. Βαγιωνά), Πολυγύρου κ. Ζωγράφος, Αριστοτέλη κ. Βαλιάνος και Κασσάνδρας κ. Χαλκιά, ο πρώην υπουργός κ. Πάχτας, η πρώην Βουλευτής Χαλκιδικής κα Κατσαρού, ο Αντιδήμαρχος Πολυγύρου κ. Κομπόγιαννος, οι δημοτικοί σύμβουλοι: κ. Βσιλειάδης του Δήμου Αριστοτέλη, κ. Λαθούρη-Πάργα Μαρία του Δήμου Σιθωνίας και κ. Μαρία Παπαδημητρίου του Δήμου Κασσάνδρας, ο πρώην Δήμαρχος Αρναίας κ. Καραστέργιος, ο Πρόεδρος του Δικτύου Πόλεων Μεγαλέξανδρου κ. Μοσχόπουλος, τα μέλη του Δ.Σ. και της Εξελεγκτικής Επιτροπής του Παγγαλκιδικού, οι πρόεδροι της Ένωσης Ποδοσφαιρικών Σωματίων και Διαιτητών Χαλκιδικής, ο Πρόεδρος του Συλλόγου Απανταχού Ταξιαρχιωτών κ. Λυρτζής και μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, η Πρόεδρος του Συλλόγου Βρασταμινών Θεσ/νίκης κ. Γκριλή, εκπρόσωποι φορέων και πλήθος μελών και φίλων του Παγγαλκιδικού και φίλων του Τιμώμενου.

Ήταν πραγματικά μια υπέροχη και πολύ καλά οργανωμένη εκδήλωση, για έναν σπουδαίο συμπατριώτη μας.

Αξιότιμε κ. Βαγιωνά, ο Παγγαλκιδικός Σύλλογος σας ευχαριστεί θερμά!

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Η ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΑΙΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821 ΣΤΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ "ΚΑΠΕΤΑΝ ΧΑΨΑΣ, ΤΟ ΛΙΟΝΤΑΡΙ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ"

Μεγάλη επιτυχία σημείωσε η εκδήλωση του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, που πραγματοποιήθηκε, την Πέμπτη 3 Νοεμβρίου 2022, στο Δημοτικό Θέατρο Πολυγύρου, με την παρουσίαση της ταινίας «ΚΑΠΕΤΑΝ ΧΑΨΑΣ, ΤΟ ΛΙΟΝΤΑΡΙ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ».

Ήταν η επίσημη πρώτη προβολή της ταινίας, την οποία δημιούργησε ο κ. Στυλιανός Κυρίμης, αντιστράτηγος ε.α., από τον Άγιο Μάμα, επίλεκτο μέλος του Παγχαλκιδικού, σε σκηνοθεσία-παραγωγή του κ. Ιωάννη Κοροδήμου, Δ/ντή και υπεύθυνου του Κινηματογραφικού Αρχείου του Πολεμικού Μουσείου Αθηνών.

Την ταινία χρηματοδότησε η Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής, και η εκδήλωση τελούσε υπό την αιγίδα του Δήμου Πολυγύρου.

Στην κατάμεστη αίθουσα του Δημοτικού Θεάτρου, από μαθητές των δημοτικών σχολείων Πολυγύρου, εκπαιδευτικούς, φορείς και κατοίκους του Πολυγύρου, μέλη και φίλους του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, χειροκροτήθηκαν θερμά οι δημιουργοί της ταινίας και οι ομιλητές, οι οποίοι, όχι μόνον ανέδειξαν τα γεγονότα της Επανάστασης του 1821 στην Χαλκιδική, αλλά και επισήμαναν ότι ο αγώνας αυτός δεν έχει βρει, μέχρι σήμερα, δικαίωση στις σελίδες της Ελληνικής Ιστορίας. Κοινή απαίτηση όλων είναι να πάρει η Επανάσταση της Χαλκιδικής ισότιμη θέση στην επίσημη Ελληνική Ιστορία και να ενταχθεί στην ύλη των σχολικών βιβλίων.

Την ταινία παρουσίασαν, με σχολιασμούς και ανάδειξη επιμέρους πτυχών, οι εκλεκτοί συμπατριώτες μας, από τον Πολύγυρο, κ. Ιωάννης Τσίκουλας, ομότιμος καθηγητής Παιδιατρικής του ΑΠΘ και η κ. Μαρία Καραμπατάκη, Δρ. Φιλολόγος του Λυκείου Πολυγύρου. Για τη δημιουργία της ταινίας μίλησαν οι κ.κ. Κυρίμης (σεναριογράφος) και Κοροδήμος (σκηνοθέτης).

Χαιρετισμούς, πριν από την παρουσίαση, απηύθυναν ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Ιερισσού Αγίου Όρους και Αρδαμερίου κ. Θεόκλητος, ο Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού κ. Ιωάννης Κοτσάνης, ο Αντιπεριφερειάρχης κ. Ιωάννης Γιώργος και ο Αντιδήμαρχος Πολυγύρου κ. Χρήστος Βορδός, ως εκπρόσωπος του Δημάρχου.

Στο τέλος της εκδήλωσης, ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος τίμησε με ειδική πλακέτα τους δημιουργούς της εν λόγω ταινίας, αλλά και της προηγούμενης, την οποία οι ίδιοι δημιούργησαν, με τίτλο «Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ, ΤΟ 1821», συμβάλλοντας σημαντικά στην ανάδειξη της συμμετοχής της Χαλκιδικής στην Επανά-

σταση του 1821.

Σε όλους τους παρευρισκομένους μοιράστηκε αντίγραφο σε DVD της ταινίας, προσφορά της Περιφερειακής Ενότητας Χαλκιδικής, καθώς και φυλλάδιο, με το σενάριο της ταινίας και κάρτα του Καπετάν Χάψα με μικρό ιστορικό, προσφορά του Παγχαλκιδικού Συλλόγου.

Στην εκδήλωση, τον συντονισμό της οποίας είχε ο Δημοσιογράφος κ. Γεώργιος Παπαδόπουλος, παρευρέθηκαν:

Οι Σεβασμιότατοι Μητροπολίτες Κασσανδρείας, κ. Νικόδημος, και Ιερισσού, κ. Θεόκλητος, ο Αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής κ. Ιωάννης Γιώργος, ο Αντιδήμαρχος Πολυγύρου κ. Χρήστος Βορδός, ο Αντιδήμαρχος Σιθωνίας κ. Βασίλειος Ζήσιος, ο Γεν. Γραμματέας του Δήμου Ν. Προποντίδας κ. Αστ. Ταμπούρλος, ως εκπρόσωπος του Δημάρχου, εκπρόσωπος του Γ΄ Σώματος Στρατού, ο ομότιμος καθηγητής της Νεωτέρας Ιστορίας του ΑΠΘ, κ. Αθανάσιος Καραθανάσης, ο οποίος και ομιλεί στην ταινία, οι αντιδήμαρχοι του Δήμου Πολυγύρου, κ.κ. Νικόλαος Παπακωνσταντίνου, Χρήστος Κομπόγιαννος και Ιωάννης Σιμώνης, ο Πρόεδρος της Κοινότητας Ταξιάρχη, κ. Ξάκης, οι δημοτικοί σύμβουλοι του Δήμου Πολυγύρου, κ. Φυλακτός, κ. Αβέρη και κ. Κυριακού, οι δημοτικοί σύμβουλοι του Δήμου Σιθωνίας, κ. Λαθούρη-Πάργα Μαρία και ο κ. Μάντιος Αθανάσιος και άλλοι δημοτικοί σύμβουλοι και πρόεδροι Κοινοτήτων, ο Διοικητής του Νοσοκομείου Πολυγύρου, κ. Κω/νος Δεδελούδης, οι διευθυντές της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Χαλκιδικής, κ.κ. Κων/νος Κόμπος και Ζαχαρίας Μανουσαρίδης, οι πρώην διευθύντριες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, κ.κ. Ζ. Μυλωνά και Χ. Ζελελίδου, εκπαιδευτικοί των σχολείων Πολυγύρου, ο Πρόεδρος του Επιμελητηρίου Ν. Χαλκιδικής, κ. Ιωάννης Κουφίδης, ο επίτιμος Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, κ. Μιχαήλ Καρτσιώτης, η Πρόεδρος του Συλλόγου Γυναικών Πολυγύρου, εκπρόσωποι πολιτιστικών, αθλητικών και λοιπών φορέων του Πολυγύρου, μαθητές των δημοτικών σχολείων, τα μέλη του ΔΣ του Παγχαλκιδικού, μέλη και φίλοι του Συλλόγου κ.ά.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Παγχαλκιδικού Συλλόγου συγχαίρει και ευχαριστεί θερμά την Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής, τον Δήμο Πολυγύρου, τους δημιουργούς της ταινίας, τους παρουσιαστές, τον συντονιστή της εκδήλωσης και όλους, όσοι παρευρέθηκαν στην ξεχωριστή αυτή εκδήλωση. Ιδιαίτερα ευχαριστήρια στους μαθητές των δημοτικών σχολείων Πολυγύρου, οι οποίοι παρακολούθησαν, με υπομονή και προσοχή, τις ομιλίες και την ταινία, στους εκπαιδευτικούς, που τους συνόδευσαν, και στους διευθυντές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Μετά το τέλος της εκδήλωσης, μέλη και φίλοι του

Παγγαλκιδικού Συλλόγου, οι οποίοι ήρθαν από Θεσσαλονίκη, με λεωφορείο που διέθεσε ο Σύλλογος, επισκέφθηκαν το Αρχαιολογικό Μουσείο Πολυγύρου, όπου ξεναγήθηκαν από τον Αρχαιολόγο κ. Παπαστάθη, τον οποίο και ευχαριστούμε θερμά, παρουσία του προέδρου του Συλλόγου, φίλων του Μουσείου κ. Τάσιου. Όλοι ενθουσιάστηκαν από την ξενάγηση και τα εκθέματα του Μουσείου, που εγκαινιάστηκε πρόσφατα.

Ακολούθησε γεύμα των συντελεστών της εκδήλωσης, των μελών και φίλων του Παγγαλκιδικού, στο εστιατόριο «Έξι Βρύσες».

Το Διοικητικό Συμβούλιο

ΟΚΤΑΗΜΕΡΗ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

Την πρώτη πολυήμερη εκδρομή (7 διανυκτερεύσεις), προγραμματίσει και πραγματοποιήσει ο Παγγαλκιδικός Σύλλογος στο εξωτερικό, μετά την Πανδημία. Στην εκδρομή μετείχαν 93 άτομα, μέλη και φίλοι του Συλλόγου, χωρισμένα σε 2 GROUP. Το πρώτο, με 47 άτομα, ταξίδεψε από 5-12 Οκτωβρίου, με υπεύθυνο από το Δ.Σ. τον κ. Ι.Κοτσάνη και το δεύτερο, με 46 άτομα, από 8-15 Οκτωβρίου, με υπεύθυνους από το Δ.Σ. τον κ. Α. Παπαδόπουλο και την κ. Κοκό Ζαμπόκα.

Τρεις διανυκτερεύσεις έγιναν στην Λισαβόνα, μία στην Κοϊμπρα και τρεις στο Πόρτο. Η εκδρομή, η οποία σημείωσε μεγάλη επιτυχία, οργανώθηκε από τον Παγγαλκιδικό Σύλλογο, με υπεύθυνο τον Πρόεδρο, σε συνεργασία με το Πρακτορείο MENTOR, που επελέγη ύστερα από προσφορές. Στην όλη επιτυχία της εκδρομής, σημαντική ήταν η βοήθεια των υπευθύνων των GROUP, αλλά και όλων των εκδρομέων. Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει στην κ. Κοκό Ζαμπόκα, η οποία πήρε μέρος σε εκδρομή του Συλλόγου πρώτη φορά, για την άριστη αντιμετώπιση μικροπροβλημάτων που προέκυψαν, κυρίως με τον Κορονοϊό.

Παρακάτω η φιλόλογος Μαγδαληνή Λαλιώτου περιγράφει την εκδρομή.

Καραντίνα τέλος. Και ο Παγγαλκιδικός Σύλλογος επέστρεψε και πάλι στις εκδρομές, που τόσο αγαπήσαμε και τόσο μας έλειψαν. Και το "come back" ήταν όντως εντυπωσιακό και άκρως επιτυχημένο. Εκδρομή στην Πορτογαλία, ένας όχι και τόσο συνήθης για μας προορισμός, που αποδείχτηκε όμως μια πολύ ευχάριστη έκπληξη. Ύστερα από ένα πολύ άνετο αεροπορικό ταξίδι με την AEGEAN, τεσσάρων περίπου ωρών, προσγειωθήκαμε στην Λισαβόνα και καταλύσαμε σε ένα πραγματικά υψηλών προδιαγραφών ξενοδοχείο, με άνετα και καθαρά δωμάτια και πολύ πλούσιο μπουφέ, της αλυσίδας HOLLIDAY.

Η πρωτεύουσα της Πορτογαλίας, όπου και διαμείνουμε τρεις βραδιές, μας εξέπληξε από την πρώτη στιγμή, με τις τεράστιες πλατείες της, τα μεγάλα πάρκα, το πολύ πράσινο, τις εντυπωσιακές γέφυρες, οι οποίες συνδέουν τις όχθες του ποταμού Τάγου στο τεράστιο "δέλτα" που

σχηματίζει, πριν εκβάλει στον Ατλαντικό, και βεβαίως τα περίτεχνα μανουελικής αρχιτεκτονικής κτίρια της. Ιδιαίτερα εντυπωσιακό το φημισμένο παγκοσμίως Μουσείο, με τις Βασιλικές άμαξες, που χρονολογούνται ανάμεσα στον 17ο και 19ο αιώνα. Επίσης, το μνημειακό μοναστήρι των Ιερωνυμιτών, το πιο γνωστό σύμβολο της Πορτογαλικής δύναμης και πλούτου, χτισμένο το 1502 από το βασιλιά Μάνουελ Ι, για να τιμήσει τη μνήμη του Vasco da Gama. Στον ίδιο διάσημο θαλασσοπόρο είναι αφιερωμένη και η ομώνυμη γέφυρα, από τις μεγαλύτερες, αν όχι η μεγαλύτερη της Ευρώπης. Εμβληματικός, επίσης, και ο Πύργος του Μπελέμ, ένα κάστρο κομψοτέχνημα, χτισμένο στις όχθες του ποταμού Τάγου, καθώς επίσης και το μνημείο των Ανακαλύψεων. Να μην ξεχάσουμε και το Oceanario, το πλούσιο ενυδρείο, που εντυπωσίασε όσους το επισκέφθηκαν, και το πάρκο των Εθνών, που κατασκευάστηκε για την διεθνή Έκθεση EXPO 1998, όπου θαυμάσαμε μεταξύ άλλων και τη γέφυρα VASKO DA GAMA.

Κι αν η Λισαβόνα μας εξέπληξε, οι γύρω απ' αυτήν περιοχές συναγωνίζονταν η μία με την άλλη, ποια είναι ομορφότερη. Αν σε κάποιον αρέσουν τα κάστρα και οι πύργοι, η Σίντρα είναι ο προορισμός, που θα τον αποζημιώσει με τα εντυπωσιακά επιτοίχια πλακάκια, τα οποία κοσμούν εξωτερικά πύργους και άλλες οικίες, τα γραφικά δρομάκια, όπου σε κάθε στροφή σε περιμένει μια έκπληξη, καθώς και τα φιλόξενα kafe και η πλούσια τοπική αγορά. Αν κάποιος άλλος ενδιαφέρεται για τουρισμό και ξεκούραση, τότε το Κασκάις και το Εστορίλ θα τον συναρπάσουν. Το πρώτο με την γραφικότητά του και το δεύτερο με τον αριστοκρατικό αέρα και τις υποδομές του. Ανεξίτηλη θα μείνει στη μνήμη μας και η επίσκεψη στο Cabo da Roca, το δυτικότερο σημείο της Ευρωπαϊκής Ηπείρου, στον Ατλαντικό Ωκεανό. Εκεί με δέος αντικρίσαμε και ακούσαμε τον εκκωφαντικό παφλασμό των κυμάτων στα απόκρημνα βράχια, μια πρωτόγνωρη εμπειρία για μας, τους συνηθισμένους στις ήρεμες θάλασσες και τις αμουδερές παραλίες της Χαλκιδικής.

Όμως, Πορτογαλία δεν είναι μόνο η Λισαβόνα και τα περίχωρά τους. Συνεχίζοντας το ταξίδι μας για την Κοϊμπρα, την πρώτη πανεπιστημιούπολη της χώρας και μία από τις πιο παλιές του κόσμου, σταματήσαμε στη Φάτιμα, ένα μεγάλο κέντρο του Καθολικισμού. Εντύπωση μας έκανε το έντονο θρησκευτικό συναίσθημα του κόσμου, που συνέρρεε συνεχώς, για να προσκυνήσει την Παναγία, ακόμα και με τα γόνατα. Στην Κοϊμπρα, μετά την περιήγηση στην πόλη, επισκεφτήκαμε τον χώρο του Πανεπιστημίου και τους δρόμους της πόλης των ποιητών, με το πολυτραγουδισμένο ποτάμι Μοντέγκο. Το βράδυ, διανυκτερεύσαμε έξω από την Κοϊμπρα, σε ένα υπέροχο ξενοδοχείο, μέσα στα δάση, ιδανικό για χαλάρωση και ξεκούραση (το 1ο GROUP, το 2ο διανυκτέρευσε σε πολύ καλό ξενοδοχείο στο κέντρο της Κοϊμπρα). Και η φύση της Πορτογαλίας είναι πλούσια σε βλάστηση και δάση, με χαρακτηριστικό δείγμα το Μπουσάκο, το εθνικό δάσος της χώρας, με το

καταπληκτικό παλάτι, όπου και συναντηθήκαμε, για πρώτη φορά, με το δεύτερο group, που άρχιζε τότε την ξενάγησή του στην Πορτογαλία. Ενδιαφέρουσα και η στάση μας στο Αβέιρο, την "Βενετία της Πορτογαλίας", λόγω των πολλών καναλιών, τα οποία πολλοί εκδρομείς διασχίσαμε με βάρκες, που έμοιαζαν με γόνδολες.

Και φτάσαμε έτσι στο Πόρτο. Αν η Λισαβόνα μας εξέπληξε, το Πόρτο μας έκλεψε την καρδιά. Και οι ευχαρίστες εκπλήξεις άρχισαν από το ξενοδοχείο, το 5 αστέρων IPANEMA PARK, το εντυπωσιακότερο απ' όλα, με τους πολυτελείς χώρους υποδοχής, τα άνετα δωμάτια τις τεράστιες τραπεζαρίες με τον καταπληκτικό μπουφέ. Το Πόρτο χτισμένο στις όχθες του ποταμού Douro, απλώνεται αρμονικά στους λόφους, διατηρώντας ακόμη και σήμερα τη μεσαιωνική του άποψη. Κατά μήκος του ποταμού εκτείνονται οι παλιές συνοικίες, με τα πολλά παραδοσιακά καταστήματα και την ανοιχτή αγορά στην αποβάθρα, απ' όπου παλιότερα φόρτωναν το ομώνυμο κρασί. Έτσι όπως καθρεφτίζονται τα πολύχρωμα παλιά σπίτια, στα ήρεμα νερά του ποταμού, μοιάζουν με εικόνες μιας άλλης εποχής, που σε καθηλώνουν με την ομορφιά τους, κι όταν τις λούζει ο ήλιος κι όταν φωτίζονται παραμυθένια τη νύχτα, κάτω από τις εντυπωσιακές γέφυρες. Κι αν η όραση ικανοποιήθηκε με όλα αυτά, είναι τώρα η σειρά της γεύσης και της όσφρησης να αποζημιωθούν, με την υπέροχη γεύση και το πλούσιο άρωμα του περίφημου κρασιού ΠΟΡΤΟ, και μάλιστα στο υποβλητικό περιβάλλον ενός από τα πιο παλιά οινοποιεία της πόλης, όπου για χρόνια ωριμάζει το περίφημο κρασί. Και για να μη μείνει παραπονεμένη η ακοή, το τελευταίο βράδυ, μας επιφύλασσε μια εξαιρετική εμπειρία σε ένα παραλιακό εστιατόριο, όπου οι εκδρομείς και των δύο group απήλασαν παραδοσιακά τραγούδια fados, απολαμβάνοντας συγχρόνως ένα πλούσιο δείπνο με άφθονο κρασί. Όμως, το Πόρτο δεν είναι μόνο παραδοσιακοί οικισμοί αλλά και πλούτος και εμπόριο. Μαρτυρία ανεξίτηλη στον χρόνο το παλιό κτίριο των σιδηροδρόμων, με τις υπέροχες τοιχογραφίες με πλακάκια, καθώς και το εντυπωσιακότατο παλάτι Μπόλσα, όπου στεγάζεται το Εμπορικό Επιμελητήριο και παλαιότερα το Χρηματιστήριο, που πραγματικά μας εντυπωσίασε.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσίασε και η ολοήμερη εκδρομή στην επαρχία του Μίνιου, όπου επισκεφτήκαμε την αρχοντική Μπράγκα, με τον υπέροχο καθεδρικό Ναό και το Γκιμαράες, την πρώτη πρωτεύουσα του Πορτογαλικού έθνους, με το κάστρο και το ιστορικό κέντρο, που αποτελούν μνημεία Ιστορικής κληρονομιάς της UNESCO.

Η τελευταία ημέρα παραμονής στην Πορτογαλία άνοιξε κι άλλο την "βεντάλια" των εικόνων. Στην επιστροφή μας για το αεροδρόμιο, η πρώτη μας στάση ήταν στον επιβλητικό Ναό της Μπατάλια, μνημείο ραγκόσμιας κληρονομιάς. Στη συνέχεια, στη Ναζάρε, ένα τουριστικό ψαροχώρι, με μια τεράστια παραλία, που βρέχεται από τα νερά του Ατλαντικού. Τέλος, το πανέμορφο μεσαιωνικό χωριό

των καλλιτεχνών Όμπιτους, όπου περπατήσαμε στα στενά σοκάκια, ανάμεσα στα λευκά σπιτάκια, τα στολισμένα με πολύχρωμα λουλούδια, και γευτήκαμε τοπικά προϊόντα. Θα ήταν παράλειψη, αν, στο σημείο αυτό, που τελείωσαν οι ξεναγήσεις, δεν αναφέραμε την εξαιρετική ξεναγό μας, Μαρίνα, που μας διέθεσε το Πρακτορείο. Με την ξενάγησή της, δεν μας πληροφόρησε απλώς για την Πορτογαλία και τα αξιοθέατά της, αλλά κατάφερε να μας ταξιδέψει και στον χώρο και στον χρόνο, και να αισθανθούμε –έστω και λίγο– τον παλμό της ζωής της χώρας.

Επιστρέψαμε στη Θεσσαλονίκη, μετά από οκτώ ημέρες παραμονής μας στην Πορτογαλία, φορτωμένοι με τις καλύτερες εντυπώσεις μας από ένα ταξίδι άρτια οργανωμένο και εκτελεσμένο από τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο και το Πρακτορείο Μέντωρ, αλλά και με ενθύμιο τον COVID, έτσι για να μας υπενθυμίζει ότι ο ιός, αν και εξασθενημένος, εξακολουθεί να υπάρχει, και πρέπει να είμαστε πάντοτε προσεκτικοί.

Σ.Σ. Η σειρά της περιγραφής της εκδρομής αφορά το 1ο GROUP. Στα ίδια ακριβώς μέρη ξεναγήθηκε και το 2ο GROUP, που ξεκίνησε 3 ημέρες αργότερα, με πρώτο το Πόρτο και τελευταία την Λισαβόνα.

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού εκφράζει τις ευχαριστίες του στο Πρακτορείο, για τις προσφορές του στην εκδρομή, και στους συνοδούς, Πάρη και Μίλτο, για τη βοήθειά τους στην άρτια εκτέλεση του προγράμματος. Ιδιαίτερα στον Πάρη, για τις όμορφες στιγμές που μας πρόσφερε, με τη φυσαρμόνικα και τη φλογέρα του. Επίσης, στους Πορτογάλους οδηγούς των λεωφορείων, που ήταν υπέροχοι. Τέλος, σε όλα τα μέλη και φίλους του Συλλόγου, που έλαβαν μέρος στην εκδρομή, ιδιαίτερα δε σε εκείνους, που με κάποιον τρόπο συνετέλεσαν και βοήθησαν στην επιτυχία της. Ξεχωριστά ευχαριστήρια αξίζουν στην Ελληνίδα ξεναγό μας, Μαρίνα, μόνιμο κάτοικο της Πορτογαλίας, η οποία γοήτευσε, εντυπωσίασε και αγαπήθηκε από τους εκδρομείς.

Το Δ.Σ. προγραμματίζει την επόμενη πολυήμερη εκδρομή στο Εξωτερικό, εφόσον το επιτρέπουν οι συνθήκες, για την οποία θα ενημερωθείτε.

ΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΑΚΡΙΤΙΚΗ ΡΟΔΟ ΚΑΙ ΣΤΗ ΣΥΜΗ ΑΠΟ 26 ΕΩΣ 30 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2022

Την Τετάρτη 26 Οκτωβρίου, ημέρα εορτής του Αγίου Δημητρίου, ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος πραγματοποίησε μία ακόμη πολυήμερη εκδρομή προς δύο ακριτικά μας νησιά, την καταπράσινη Ρόδο και την πανέμορφη και γραφική Σύμη, η οποία ολοκληρώθηκε με απόλυτη επιτυχία,.

Την εκδρομή προετοίμασε το μέλος του Δ.Σ. του Συλλόγου μας, κ. Χρήστος Παυλούδης, σε συνεργασία με το πρακτορείο GRECOS, που επελέγη, μετά την κατάθεση προσφορών.

Το μεσημέρι της **Τετάρτης 26 Οκτωβρίου** μαζευτή-

καμε στο αεροδρόμιο «Μακεδονία» και αναχωρήσαμε για τη Ρόδο, με έναν υπέροχο καιρό, που μας έδωσε τη δυνατότητα να δούμε από ψηλά τα νησιά του Αιγαίου και να διαπιστώσουμε την εγγύτητά τους με τις τουρκικές ακτές.

Κατά τη διάρκεια της διαδρομής προς την πόλη, ανεβήκαμε στον ψηλότερο λόφο της πόλης, που μας προσέφερε μια πρώτη πανοραμική εικόνα των δύο θαλασσών, της Ρόδου, καθώς και των απέναντι μικρασιατικών παραλίων. Εκεί είδαμε την ακρόπολη και το στάδιο της αρχαίας Ρόδου.

Μετά την τακτοποίηση στο ξενοδοχείο Mitsis - LA VITA Beach Hotel, που βρισκόταν στο κέντρο της πόλης και σε απόσταση 200 μέτρων από το ενυδρείο και το καζίνο της Ρόδου, δειπνήσαμε στο πεντάστερο Mitsis Grand Hotel, που ήταν ακριβώς δίπλα και που, κατά γενική ομολογία, προσέφερε τεράστια ποικιλία και εξαιρετική ποιότητα εδεσμάτων, με δωρεάν ποτά και αναψυκτικά. Στη συνέχεια, βγήκαμε βόλτα, για μια πρώτη γνωριμία με το «νησί των Ιπποτών», στο Μανδράκι, στο κέντρο της πόλεως.

2η ημέρα, Πέμπτη 27 Οκτωβρίου

Μετά το πρωινό ξεκινήσαμε, με καραβάκι, από το λιμάνι της Ρόδου, για την ημερήσια εκδρομή στην πανέμορφη Σύμη. Πρώτη μας στάση για προσκύνημα στον «Αρχάγγελο» στην Ιερά Μονή του Ταξιάρχη Μιχαήλ, στο λιμανάκι του Πανορμίτη, με το επιβλητικό καμπαναριό και τα αμέτρητα κελιά. Ακολουθώντας, αποπλεύσαμε για την πρωτεύουσα της Σύμης, με τα χαρακτηριστικά σπιτάκια και τις ατέλειωτες σκάλες, που γεμίζουν τα κενά μεταξύ των αμφιθεατρικών κάτασπρων σπιτιών. Εκεί μας περίμεναν δύο μικρά λεωφορεία, τα οποία μας οδήγησαν στην παλιά πόλη, που έχει παραμείνει άθικτη στον χρόνο, κρατώντας τη φυσική της ομορφιά και το νησιώτικο χρώμα, απ' όπου οι πιο γενναίοι κατέβηκαν με τα πόδια την «Τρανή Σκάλα». Το απόγευμα, επιστρέψαμε στη Ρόδο για ένα ακόμη υπέροχο δείπνο –το δειλινό, κάποιοι βούτηξαν και στη θάλασσα. ακριβώς μπροστά από το ξενοδοχείο μας.

3η ημέρα, Παρασκευή 28 Οκτωβρίου

Αφού παρακολουθήσαμε την επίσημη δοξολογία στον Ιερό Ναό του Ευαγγελισμού, απολαύσαμε τη μαθητική και στρατιωτική παρέλαση, μαζί με πλήθος κόσμου, που είχε μαζευτεί στο κέντρο της πόλης, στο Μανδράκι, πλημμυρισμένοι από υπερηφάνεια.

Μετά το τέλος της παρέλασης, ξεναγηθήκαμε στη μεσαιωνική πόλη της Ρόδου, την πόλη των Ιπποτών του Τάγματος του Αγίου Ιωάννου, στο περίφημο παλάτι του Μεγάλου Μαγίστρου, στην οδό των Ιπποτών, και στο Αρχαιολογικό Μουσείο (με δωρεάν είσοδο, λόγω της ημέρας), όπου πραγματικά νιώσαμε τον χρόνο σταματημένο. Κατόπιν, επιστρέψαμε στο ξενοδοχείο, και, όσοι ήθελαν, πήγαν στο ενυδρείο.

4η ημέρα, Σάββατο 29 Οκτωβρίου

Ξεκινήσαμε με την ξεναγό μας, για τη γνωριμία με το ανατολικό τμήμα του νησιού. Αφού περάσαμε από τις Ιαματικές Πηγές της Καλλιθέας, και το κοσμοπολίτικο θέρετρο «Φαληράκι», φθάσαμε για προσκύνημα στην Παναγιά Τσαμπίκα.

Συνεχίσαμε για τη γραφική Λίνδο, ένα πανέμορφο μέρος, με παραδοσιακά άσπρα, κιβωτιόσχημα σπίτια,

αιγαιοπελαγίτικης αρχιτεκτονικής, με μικρά δρομάκια και πολλές εκκλησίες. Όσοι είχαμε αντοχή στο περπάτημα, ανεβήκαμε και στην περίφημη Ακρόπολη της Λίνδου, που είχε χρησιμοποιηθεί και ως κάστρο Ιπποτών, τον Μεσαίωνα. Κατά την επιστροφή, σταματήσαμε για καφέ στις «Επτά Πηγές» σε ένα όμορφο μέρος, με αιωνόβια

Στη Φιλήρημο

πλατάνια και άφθονα τρεχούμενα νερά.

5η ημέρα, Κυριακή 30 Οκτωβρίου

Αναχωρήσαμε με τις αποσκευές και με την ξεναγό μας, για να κλείσουμε τον κύκλο νωριμίας μας με το νησί. Επισκεφθήκαμε το δυτικό τμήμα του νησιού, ανεβαίνοντας στο λόφο του Φιλερήμου, και, στη συνέχεια, πήγαμε στην κοιλάδα με τις Πεταλούδες, όπου όμως, δυστυχώς, λόγω εποχής, δεν συναντήσαμε καμία πεταλούδα, είδαμε όμως το όμορφο τοπίο, με τα ξύλινα γεφυράκια, τα ρυάκια και τα υπέροχα ψηλά δέντρα. Ο επόμενος προορισμός μας ήταν η Κάμειρος, μια από τις αρχαίες πόλεις/κράτη του νησιού, που έμεινε ανέγγιχτη από τον χρόνο, για περισσότερο από 2.000 χρόνια, αφού εγκαταλείφθηκε από τους κατοίκους της, καλύφθηκε με τον καιρό από δέντρα και ανασκάφηκε στις αρχές του 20ού αιώνα.

Ακολουθώντας, φθάσαμε στο αεροδρόμιο της Ρόδου «Διαγόρας», για την πτήση της επιστροφής στη Θεσσαλονίκη, βάζοντας τέλος σ' αυτό το υπέροχο ταξίδι, που ολοκληρώθηκε χωρίς κανένα απρόοπτο, χάρη στην άρτια οργάνωση του Συλλόγου μας και του ταξιδιωτικού γραφείου.

Δράσεις άλλων φορέων

ΣΤΗΝ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ ΕΓΙΝΕ Η ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ «ΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ

Την Κυριακή 13/11/2022, στην αίθουσα εκδηλώσεων του 1ου Δημοτικού Σχολείου Κασσάνδρας, με αφορμή την επέτειο του Χαλασμού, έγινε η παρουσίαση του βιβλίου του κ. Απόστολου Στρατή, αξιωματικού ε.α. του Πολεμικού Ναυτικού και μέλος του Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού, με τίτλο «Οι αγώνες για την ελευθερία της Κασσάνδρας.

Η συμμετοχή της Κασσάνδρας στα γεγονότα του Εθνοκοαπελευθερωτικού Αγώνα του 1821-1828».

Σε μια κατάμεστη αίθουσα, οι εκπαιδευτικοί Στέλλα Τσιάλα και Χρήστος Ανεστόπουλος, με καταπληκτικό και κυρίως κατανοητό τρόπο, αναφέρθηκαν στα 8 κεφάλαια του βιβλίου, για την συμμετοχή της Κασσάνδρας στον Απελευθερωτικό αγώνα. Συντονίστρια της εκδήλωσης ήταν η κ. Μαρία Βασιλικού.

Την ξεχωριστή και πολύ πετυχημένη βραδιά διοργάνωσε ο Τομέας Βιβλιοθήκης και Λέσχης Ανάγνωσης του Πολιτιστικού Συλλόγου «Η ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ».

Ο συγγραφέας στο εξώφυλλο του βιβλίου, μεταξύ άλλων, αναφέρει.

«Η επική και συνάμα τραγική ιστορία του τόπου μου, στα ηρωικά χρόνια του 1821, με παρακίνησε να ερευνησω και να ανιστορήσω την Επανάσταση της Χαλκιδικής, και ιδιαίτερα της Κασσάνδρας, από το 1821 έως και το 1828.

Οι Κασσανδρινοί, παρά τις δυσοίωνες προβλέψεις για το αποτέλεσμα μιας εξέγερσης στον τόπο τους, δεν δίστασαν να σηκώσουν το λάβαρο της Επανάστασης, από τους πρώτους ήδη μήνες της έναρξης του Αγώνα, διεκδικώντας την απαλλαγή τους από τη σκλαβιά των 400 χρόνων, έχοντας βαθιά στην καρδιά τους την αγάπη για την ελευθερία και την πατρίδα. Η επιθυμία τους για μια ελεύθερη πατρίδα, όπου όλοι μαζί θα ζούσαν με το «εμείς» και όχι με το «εγώ», υπερίσχυσε κάθε ορ-

θολογισμού και μικροσυμφερόντων. Με ηρωισμό και αυταπάρνηση, καθολικά όλοι τους, πλούσιοι και απλοί, καθημερινοί άνθρωποι, ξεσηκώθηκαν, χωρίς περίσκεψη και δισταγμό, ενάντια στον Τύραννο-κατακτητή και επέλεξαν να ζήσουν ελεύθεροι ή να πεθάνουν...

Στην εκδήλωση παρευρέθηκαν η Δήμαρχος Κασσάνδρας κ. Χαλκιά, οι πρώην δήμαρχοι κ.κ. Κυρίτσης και Παπαγιάννης, ο πρόεδρος της Πανελληνίας Ομοσπονδίας Ξενοδόχων κ. Γρηγόρης Τάσιος, δημοτικοί και κοινοτικοί σύμβουλοι του Δήμου Κασσάνδρας, εκπρόσωποι φορέων και κάτοικοι της Κασσάνδρας. Τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο εκπροσώπησε ο Πρόεδρος κ. Ιωάννης Κοτσάνης και ο Αντιπρόεδρος κ. Τριαντάφυλλος Οικονόμου.

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού συγχαίρει θερμά τον συγγραφέα και τους συντελεστές της εκδήλωσης.

ΦΩΤΑΓΩΓΗΘΗΚΕ

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΔΕΝΤΡΟ ΣΤΟΝ ΤΑΞΙΑΡΧΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

Το βράδυ της Δευτέρας 7/11/2022, την παραμονή του πολιούχου και προστάτη του χωριού, Αρχάγγελου Μιχαήλ, μετά το τέλος του Πανηγυρικού Εσπερινού, φωταγωγήθηκε το πρώτο Χριστουγεννιάτικο δέντρο στον Ταξιάρχη, εγκαινιάζοντας έτσι την περίοδο των Χριστουγέννων.

Είναι ένα έθιμο, που ξεκίνησε το έτος 2011, σταμάτησε για αρκετά χρόνια, και τα τελευταία 3 χρόνια αναβιώνει, με πρωτοβουλία του Δήμου Πολυγύρου, σε συνεργασία με την Κοινότητα Ταξιάρχη. Η εκδήλωση παίρνει μεγάλη δημοσιότητα και προβάλλεται σε όλη την Ελλάδα από τους τηλεοπτικούς σταθμούς. Μεγάλος αριθμός επισκεπτών, κυρίως το Σαββατοκύριακο, έρχεται στον Ταξιάρχη να φωτογραφηθεί στο δέντρο.

Τα φώτα του Χριστουγεννιάτικου δέντρου άναψε ο Δήμαρχος Πολυγύρου κ. Ζωγράφος, σε μία πολύ όμορφη ατμόσφαιρα, ανάμεσα σε μικρά παιδιά της όμορφης Κοινότητας, που τραγουδούσαν τα κάλαντα. Στη συνέχεια, ο Δήμαρχος ευχήθηκε «Καλά Χριστούγεννα» στο πολυπληθές ακροατήριο.

Χαιρετισμό απεύθυναν ο Αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής κ. Γιώργος, ο Βουλευτής Χαλκιδικής κ. Πάνας, ο Αντιδήμαρχος Πολυγύρου κ. Παπακωνσταντίνου και ο Πρόεδρος της Κοινότητας κ. Ξάκης.

Αμέσως μετά, η χορωδία από τον Πολύγυρο και η μπάντα του Δήμου απέδωσαν χριστουγεννιάτικα και άλλα τραγούδια. Ακολούθησε κέρασμα, λουκουμάδες και ζεστό κρασί, προσφορά του Δήμου Πολυγύρου.

Η γιορτή συνεχίστηκε με γλέντι, στην πλατεία του χωριού, μέχρι αργά το βράδυ.

Στην υπέροχη αυτή βραδιά, εκτός των παραπάνω, παρευρέθηκαν επίσης: ο Βουλευτής Χαλκιδικής κ. Βαγιωνάς, αντιδήμαρχοι του Δήμου Πολυγύρου, δημοτικοί και κοι-

νοτικοί σύμβουλοι, εκπρόσωποι πολιτιστικών και λοιπών φορέων και πλήθος κόσμου. Τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο εκπροσώπησε ο Πρόεδρος κ. Κοτσάνης και ο Γεν. Γραμματέας κ. Λυρτζής.

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού συγχαίρει θερμά τους συντελεστές της εκδήλωσης.

ΕΟΡΤΑΣΤΗΚΕ

Η 201η ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΟΥ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ

Με κάθε λαμπρότητα, εορτάστηκε, την Δευτέρα 14 Νοεμβρίου, η επέτειος του Ολοκαυτώματος της Χερσονήσου Κασσάνδρας, το 1821, στη Ν. Ποτίδαια.

Μετά τη θεία λειτουργία στον Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου, τελέστηκε δοξολογία. Τον πανηγυρικό εκφώνησε ο Αντιπρόεδρος της Κ.Ε.Δ.Ε και Δήμαρχος Αμπελοκήπων-Μενεμένης κ. Λάζαρος Κυριζογλου. Στη συνέχεια, στο μνημείο, εψάλη επιμνημόσυνη δέηση και έγινε η κατάθεση στεφάνων. Ακολούθησε παρέλαση μαθητών/τριών σχολείων των δήμων Κασσάνδρας και Νέας Προποντίδας.

Στην εκδήλωση παρευρέθηκαν οι βουλευτές Χαλκιδικής κ.κ. Βαγιωνάς και Πάνας, η Περιφερειακή σύμβουλος κ. Ζωγράφου, οι δήμαρχοι Ν. Προποντίδας και Κασσάνδρας κ.κ. Καρράς και Χαλκιά, ο αντιδήμαρχος Πολυγύρου κ. Βορδός, δημοτικοί και κοινοτικοί σύμβουλοι, εκπρόσωποι στρατιωτικών Αρχών, σωμάτων Ασφαλείας, συλλόγων και άλλων φορέων, ο πρόεδρος του Επιμελητηρίου Χαλκιδικής κ. Κοφίδης και κάτοικοι της περιοχής. Τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο εκπροσώπησαν ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος, κ.κ. Κοτσάνης και Οικονόμου, και το μέλος του Δ.Σ. κ. Σρατής.

Το Ολοκαύτωμα της Κασσάνδρας, το πρώτο ολοκαύτωμα του Αγώνα του 1821 είναι αντίστοιχο των Ψαρών, της Χίου και άλλων "χαλασμών", που έγιναν κατά την Επανάσταση. Σήμερα, η εξέγερση εκείνη των προγόνων μας, με τους ποταμούς του αίματος και τη γενική καταστροφή και ερήμωση του τόπου μας, περιμένει την εθνική ιστοριογραφία να της δώσει την ισότιμη θέση, που της αξίζει. Επίσης, περιμένει από τους αρμόδιους να την εντάξουν στην ύλη των σχολικών βιβλίων, ισότιμα με τις θυσίες των άλλων τόπων, στο πρώτο κρίσιμο εξάμηνο του πρώτου έτους της Επανάστασης, για λόγους ιστορικής και εθνικής δικαίωσης.

Ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος, τα τελευταία χρόνια, για τον σκοπό αυτόν αγωνίζεται.

ΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΕΚΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΤΑΞΙΑΡΧΙΩΤΩΝ

Μια ακόμα καταπληκτική πενθήμερη οδική εκδρομή του Συλλόγου μας σε Κεφαλονιά και Ιθάκη 24-28/9/2022. Τέσσερις διανυκτερεύσεις στο πανέμορφο Αργοστόλι, σε ένα καταπληκτικό ξενοδοχείο, στην κεντρική πλατεία.

Την 1η μέρα, με διάφορες μικρές στάσεις, μασάλια,

προβολές βίντεο στο λεωφορείο, τσίπουρα και τραγούδια, αφού περάσαμε τη γέφυρα Ρίου - Αντιρρίου, φτάσαμε στην Πάτρα, όπου επισκεφτήκαμε τον ναό του Αγίου Ανδρέα. Στη συνέχεια, από το λιμάνι της Κυλλήνης, περάσαμε στην Κεφαλονιά, όπου, μετά την τακτοποίηση στο ξενοδοχείο, περιηγηθήκαμε, στην κεντρική πλατεία, τον πανέμορφο πεζόδρομο και την παραλία της Κεφαλονιάς.

Τη 2η μέρα, επισκεφτήκαμε το μοναστήρι του Αγίου Γερασίμου, πολιούχου και προστάτη του νησιού, όπου προσκυνήσαμε το σκήνωμα του Αγίου, κατόπιν πήγαμε στο σπήλαιο της Δρογκαράτης, το μοναδικό σπήλαιο στην Ελλάδα, όπου διοργανώνονται συναυλίες, και το απaráμιλλης ομορφιάς λιμνοσπήλαιο της Μελισσάνης, το οποίο επισκεφτήκαμε με βάρκες. Στη συνέχεια, επισκευθήκαμε το γραφικό παραλιακό χωριό της Αγίας Ευφημίας και τον παραδοσιακό και κοσμοπολίτικο οικισμό του Φισκάρδου.

Επιστρέφοντας στο Αργοστόλι, από κάποιες στάσεις θέας, απολαύσαμε την ιστορική χερσόνησο της Άσσου, το γραφικό χωριό με το ενετικό κάστρο και την ξακουστή παραλία του Μύρτου, με τα γαλαζοπράσινα νερά. Λίγο πριν το Αργοστόλι, σταματήσαμε στην άκρη της πέτρινης γέφυρας Δεβοσέτου, και την περπατήσαμε όλοι μαζί παρέα.

Την 3η μέρα, επισκεφτήκαμε την Ιθάκη και τα χωριά Σταυρός και Κίονι, και καταλήξαμε για γεύμα και περιήγηση στην πρωτεύουσα του νησιού Βαθύ.

Την 4η μέρα, επισκεφτήκαμε το μοναδικό γεωλογικό φαινόμενο «καταβόθρες» και τον φάρο των Αγίων Θεοδώρων. Συνεχίσαμε στο Κάστρο του Αγίου Γεωργίου, πρώτη πρωτεύουσα του νησιού, και τη Μονή Αγίου Ανδρέα Μηλαπιδιάς, και καταλήξαμε στο Ληξούρι, για μεσημεριανό γεύμα και καφέ. Το βράδυ, όλοι μαζί πήγαμε σε ταβέρνα με μουσική, όπου, για άλλη μια φορά, έγινε ένα καταπληκτικό γλέντι.

Την 5η μέρα, επισκεφτήκαμε την Παναγία τη Φιδούσα, στο Μαρκόπουλο, έναν από τους διασημότερους ναούς του νησιού. Στη συνέχεια, περάσαμε από το χωριό Σκάλα. Η απέραντη παραλία του αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα αξιοθέατα της περιοχής. Συνεχίσαμε για τον Πόρο, από όπου πήραμε το καράβι, για την επιστροφή. Μετά από τις απαραίτητες στάσεις, φτάσαμε στην πόλη μας, τα μεσάνυχτα, με καταπληκτικές αναμνήσεις.

ΠΡΟΣΕΧΕΙΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Για τις προσεχείς εκδηλώσεις, τη γενική συνέλευση, την κοπή πίτας, τον ετήσιο χορό του Συλλόγου, τις εκδρομές κ.λπ., τα μέλη μας θα ενημερώνονται με sms.

Φυσικά, όλοι μπορούν να ενημερώνονται και να αντλούν περισσότερες πληροφορίες για τον Σύλλογο και το χωριό μας, από την Ιστοσελίδα του Συλλόγου των Απανταχού Ταξιαρχιωτών Χαλκιδικής, στη διεύθυνση <http://www.taxiarchis.net>, και το facebook του Συλλόγου.

ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΕ Η ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΙΟΥΤΗ, ΜΕ ΤΙΤΛΟ: “ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ”

Το Σάββατο 1η Οκτωβρίου, στον κήπο του Συλλόγου Ελλήνων Αρχαιολόγων, στην Αθήνα, πραγματοποιήθηκε η παρουσίαση του βιβλίου του κ. Κωνσταντίνου Χιούτη, με τίτλο: “Βασίλειος Αθανασίου. Βιογραφία ενός ήρωα Χαλκιδικιώτη αγωνιστή του 1821, με καταγωγή από τα Ριζά Χαλκιδικής, και με επαναστατική δράση σε Μολδοβλαχία, Ρούμελη και Κρήτη».

Την παρουσίαση συνδιοργάνωσαν ο Παγχαλκιδικιώτικος Σύλλογος Αθηνών «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ», με ομιλητή τον Πρόεδρο κ. Γιώργο Σουλινάρη, και η Ένωση των Απανταχού Σφακιανών, μεταξύ των οποίων έγινε και Αδελφοποίηση.

Για τον Βασίλειο Αθανασίου ο Στρατηγός Ιωάννης Μακρυγιάννης ανέφερε τα ακόλουθα στα «Απομνημονεύματά» του: «Όρκισα εγώ και τον Βασίλη Αθανασίου. Ήταν αρχηγός της καβαλαρίας στην Κρήτη και ήρθε στο Άργος και τον στεφάνωσα. Ήταν και αυτός Μακεδόνας [...]. Πολλά τίμιος άνθρωπος και γενναίος.».

Παρά τη σημαντική δράση του Βασίλη Αθανασίου σε Μολδοβλαχία, Εύβοια, Αράχωβα, Δίστομο, Αττική και παρότι τελείωσε την επαναστατική του δράση ως επικεφαλής του Ιππικού των Κρητών, παρέμεινε ένας αφανής αγωνιστής.

Η σημαντικότερη συμβολή του συγκεκριμένου βιβλίου είναι ότι, μέσα από ανέκδοτο πρωτογενές υλικό, τεκμηριώνει την άγνωστη, έως σήμερα, στρατιωτική του δράση. Αποτελεί προϊόν πολυετούς έρευνας του συγγραφέα και, ενδεχομένως, είναι η πληρέστερη βιογραφία Μακεδόνα αγωνιστή του 1821.

Για το βιβλίο μίλησαν οι: Φωκίων Κοτζαγεώρ-

γης, αναπληρωτής καθηγητής ΑΠΘ, και Μανώλης Βουρλιώτης. Ο συγγραφέας Κωνσταντίνος Χιούτης αναφέρθηκε στο ιστορικό της μακρόχρονης ερευνητικής του προσπάθειας.

Την βιβλιοπαρουσίαση προλόγισε και συντόνισε η ιστορικός κ. Χαρίκλεια Δημακοπούλου.

Ο κ. Κωνσταντίνος Χιούτης, με πολυετή έρευνα και διάθεση πολύτιμου προσωπικού χρόνου και κόστους, κατάφερε να αναδείξει την ύπαρξη του ήρωα Χαλκιδικιώτη Βασίλη Αθανασίου.

Εκφράζουμε τις ιδιαίτερες ευχαριστίες μας στον συγγραφέα, ερευνητή κ. Κωνσταντίνο Χιούτη!

Παρόντες στην εκδήλωση ήταν: Εκπρόσωπος της Αρχιεπισκοπής Αθηνών, η Βουλευτής Χαλκιδικής κ. Κυριακή Μάλαμα, ο πρώην Βουλευτής Χαλκιδικής και Πρόεδρος της Ε.Μ.Σ. κ. Βασίλειος Πάππας, ο Αντιδήμαρχος Δημοτικής Ενότητας Ζερβοχωριών του Δήμου Πολυγύρου κ. Χρήστος Κομπόγιαννος, ο Αντιπρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου κ. Τριαντάφυλλος Οικονόμου, ο Δημοτικός Σύμβουλος κ. Αναστάσιος Γιάννος, ο Πρόεδρος της Κοινότητας Ριζών κ. Αστέριος Βουλγαράκης, ο Πρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου Ριζών κ. Αστέριος Στύλος, καθώς επίσης και μέλη Συλλόγων των Αθηνών και κάτοικοι των Ριζών.

Κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης, πραγματοποιήθηκε ζωντανή μουσική επένδυση από τον Κρητικό Μιχάλη Πολυχρονάκη.

ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ, ΤΑΧΥΤΕΡΗ ΚΑΙ ΑΝΕΞΟΔΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Όσοι δεν το στείλατε, στείλτε μας το e-mail σας.

Το ξαναγράφουμε, για άλλη μία φορά, και παρακαλούμε όλα τα μέλη μας:

Προκειμένου να εκσυγχρονίσουμε τον τρόπο επικοινωνίας μεταξύ μας, **σας παρακαλούμε** να στείλετε το e-mail σας στην ηλεκτρονική διεύθυνση του Συλλόγου, **panchalkidikos@gmail.com**, προτάσσοντας επίθετο και όνομα.

Νέα μνημειώδης έκδοση της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών 80ΧΡΟΝΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ. ΧΘΕΣ-ΣΗΜΕΡΑ-ΑΥΡΙΟ

Με αφορμή τον εορτασμό των 80 χρόνων από της ιδρύσεώς της (1939-2019) η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Μαυρογένης Α.Ε. την εμβληματική έκδοση υπό τον τίτλο «80ΧΡΟΝΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ. ΧΘΕΣ-ΣΗΜΕΡΑ-ΑΥΡΙΟ». Ευγενικοί χορηγοί είναι τα ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ, το Κτήμα Agrovision και η κυρία Λάνα Ι. Μανδύλα

Ο Τόμος, ο οποίος είναι συλλεκτικός, περιλαμβάνει 800 σελίδες μεγάλου σχήματος σε χαρτί πολυτελείας και είναι αφιερωμένος με βαθύ σεβασμό «σε όλους εκείνους οι οποίοι πρωτοστάτησαν με το έργο τους στην ανάδειξη της Ιστορίας και του Πολιτισμού της Μακεδονίας». Το μνημειώδες έργο, που παρουσιάζει όλες τις δράσεις με τις οποίες η Ε.Μ.Σ. εμπράκτως εόρτασε την 80χρονη αδιάκοπη επιστημονική προσφορά της στην Ιστορία και τον Πολιτισμό της Μακεδονίας, προλογίζει και ευλογεί η Α.Θ.Π. ο Οικουμενικός Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως κ.κ. Βαρθολομαίος και η Α.Ε., ο τέως Πρόεδρος της Δημοκρατίας, κ. Προκόπιος Παυλόπουλος. Την αναδρομή στη βαρυσήμαντη και καρποφόρο πορεία της Εταιρείας εξιστορεί ο Πρόεδρος της Ε.Μ.Σ. Δρ Βασίλειος Ν. Πάππας στο κεφάλαιο που ακολουθεί, «Χρονικό της Εταιρείας (1939-2019)» πλαισιωμένο από πλούσιο φωτογραφικό αρχειακό υλικό.

Ο εν λόγω καλαίσθητος Τόμος δομείται σε τρία μέρη:

Το Α' Μέρος περιλαμβάνει τις Επετειακές Ομιλίες - Εκδηλώσεις που υλοποίησε η Ε.Μ.Σ. κατά τη διάρκεια της εορταστικής αυτής περιόδου, εκκινώντας από την Εκδήλωση Τιμής στην Α.Θ.Π. τον Οικουμενικό Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως κ.κ. Βαρθολομαίο και συνεχίζει με ενδιαφέρουσες διαλέξεις ομιλητών εγνωσμένου κύρους, Πανηγυρικές Εκδηλώσεις για τον εορτασμό των εθνικών επετείων, παρουσιάσεις αξιολογών νέων εκδόσεων και την Κεντρική Εκδήλωση Εορτασμού των 80 χρόνων της Ε.Μ.Σ. με ομιλητές την Α.Ε., τον τ. Πρόεδρο της Δημοκρατίας, κ. Προκόπιο Παυλόπουλο, και τον π. Πρωθυπουργό, Βουλευτή Θεσ/νίκης και μέλος της Ε.Μ.Σ. κ. Κώστα Αλ. Καραμανλή.

Στο Β' Μέρος της έκδοσης εμπεριέχονται οι δύο ιδιαίτερες ενδιαφέρουσες επιστημονικές Ημερίδες

που πραγματοποίησε η Εταιρεία για τη Συμφωνία των Πρεσπών [1. «Πρώτη Αποτίμηση της Υπογραφείσας Συμφωνίας Ελλάδος-ΠΓΔΜ» και 2. «Νεότερες εξελίξεις της Συμφωνίας των Πρεσπών»] και τρία Διεθνή Επιστημονικά Συμπόσια [1. «Οι δρόμοι του ελληνικού πνεύματος στον κόσμο των Σλάβων. Κύριλλος και Μεθόδιος, Ησυχασμός, Άγιον Όρος», 2. «Όψεις του σύγχρονου Φιλελληνισμού στην Ευρώπη και 3. «Πόντος, Ιστορία-Πολιτισμός»], με ομιλητές διεθνώς καταξιωμένους ερευνητές και καθηγητές Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων.

Το Γ' Μέρος παρουσιάζει τις επτά σπουδαίες περιοδικές Εκθέσεις καλλιτεχνών που φιλοξενήθηκαν στον χώρο της Πινακοθήκης της Εταιρείας και προσήλκυσαν το ενδιαφέρον πολλών επισκεπτών [1. Αρχιτεκτονική Κληρονομιά στη Μακεδονία και τη Θράκη. Το έργο του Τμήματος Παραδοσιακών Οικισμών, 2. TURKCELL – Η Τέχνη στην Επικοινωνία, 3. Μια Περιφέρεια πολλές ομορφίες, 4. Watercolor International IV, 5. Ετήσια Έκθεση ΣΚΕΤΒΕ 2018, 6. Ιωάννης Τζοβανάκης, 70 χρόνια Καλλιτεχνικής Δημιουργίας, 7. Η Θεσσαλονίκη στους Ζωγράφους], και την Έκθεση Χαρτών και Εκδόσεων στη Βιβλιοθήκη της Ε.Μ.Σ., υπό τον τίτλο, Μακεδονία χαρτογραφικές αποτυπώσεις.

Ο Επετειακός Τόμος κλείνει με την προσφορά του νέου εκδοτικού έργου της Εταιρείας, τον πλήρη κατάλογο των Δημοσιευμάτων της αλλά και όλων των Διοικητικών Συμβουλίων που υπηρέτησαν την Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών μέχρι σήμερα.

Την εργώδη και πολύπλευρη δράση της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, που με ευσύνοπτο τρόπο παρουσιάζει η ανωτέρω νέα έκδοση, συνεχίζει αδιάλειπτα στην αυγή του 21ου αιώνα η Ε.Μ.Σ., με παρεμβάσεις στα επιστημονικά δρώμενα της Μακεδονίας και της Ελλάδας ευρύτερα. Οδηγό της αποτελούν πάντοτε οι καταστατικές αρχές και αξίες της, οι οποίες ενέπνευσαν και καθοδήγησαν τους ιδρυτές της αλλά και όλους όσους συνέχισαν το έργο τους έως σήμερα. Η επιστημονική παραγωγή μέσω των ερευνητικών Προγραμμάτων και των εκδόσεων που τεκμηριώνουν τα απαραίτητα ιστορικά Δίκαια του Ελληνισμού στον μακεδονικό χώρο πρόκειται να συνεχισθεί. Θα καταβληθεί μάλιστα ιδιαίτερη προσπάθεια για τη διάχυσή τους στο ξένο κοινό. Προς την ίδια κατεύθυνση, της ενημέρωσης της διεθνούς Κοινής Γνώμης, στοχεύει και η διοργάνωση Διεθνών Συνεδρίων και Ημερίδων με θέματα που σχετίζονται με την ιστορία και την πολιτισμική κληρονομιά της Μακεδονίας. Οι σχετικές

ενέργειες εγκαινιάστηκαν με τη διοργάνωση του Διεθνούς Επιστημονικού Συμποσίου με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 200 ετών από την Εθνεγερσία, με ιδιαίτερη έμφαση στην Επανάσταση στη Μακεδονία και το Άγιον Όρος και ήδη εντατικοποιούνται με τη συμπλήρωση 100 ετών από τη βίαιη εκδίωξη των προσφύγων από τις Αλησμόνητες Πατρίδες του Ελληνισμού και την άφιξή τους στη μακεδονική γη.

Σε ένα άλλο, παράλληλο, επίπεδο η Ε.Μ.Σ. στοχεύει στη συνέχιση της χορήγησης υποτροφιών σε αριστούχους νέους των ελληνικών Πανεπιστημίων. Η ενέργειά της αυτή δεν έχει μόνο κοινωνικό πρόσημο, ιδιαίτερα την περίοδο της οικονομικής κρίσης, αλλά στοχεύει στη δημιουργία ενός νέου επιστημονικού δυναμικού, πολύγλωσσου και εξωστρεφούς που

θα προάγει την επιστημονική γνώση για τη Μακεδονία, θα την επικοινωνήσει σε φορείς και Ιδρύματα του εξωτερικού και θα στελεχώσει στο εγγύς μέλλον τα επιστημονικά Ιδρύματα της πατρίδας μας.

Τέλος, η Ε.Μ.Σ. σχεδιάζει πρωτοβουλίες προκειμένου να προσεγγίσει και να κινητοποιήσει τις νεότερες γενιές της πατρίδας μας, εκείνες που φοιτούν στην Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Η επένδυση στη νεολαία, η ενημέρωση, η ευαισθητοποίηση και η συμμετοχή της σε πρωτοβουλίες και επιστημονικές δράσεις γύρω από την ιστορία και τον πολιτισμό της Μακεδονίας έχουν κριθεί από το Δ.Σ. της Ε.Μ.Σ. ως η καλύτερη παρακαταθήκη για ένα ευοίωνο και λαμπρό μέλλον για τη Μακεδονία και την Ελλάδα μας.

Νέα μέλη του Συλλόγου εγγραφέντα μέχρι 30/11/2022

1. Παπαδημητρίου Μαρία	N. Φώκαια	Αρ.Μητρώου	1888	6. Πράπα Χριστίνα	Πυργαδίκια	Αρ.Μητρ.	1893
2. Παναγιωτίδου Ελευθερία	Θεσσαλονίκη	1889	7. Σουβατζή Νίνα	Πυργαδίκια	1894		
3. Τάσιος Γρηγόρης	Πολύγυρος	1890	8. Κουφίδης Ιωάννης	N. Σύλατα	1895		
4. Χριστάκης Γεώργιος	Άγιος Νικόλαος	1891	9. Μυλωνάς Ζαφείρης	N. Καλλικράτεια	1896		
5. Κωνσταντοπούλου Ιωάννα	M. Παναγία	1892	10. Ανεστοπούλου Μυρσίνη	Κασσάνδρα	1897		

Σημ. Το Δ.Σ. καλωσορίζει με χαρά τα νέα μέλη και τα προσκαλεί σε ενεργό συμμετοχή στη ζωή και την δράση του Συλλόγου μας.

ΠΕΝΘΗ

Έφυγαν από την ζωή:

- Ο **Ιωάννης Οικονόμου**, από τη Γαλάτιστα, επίτιμο και το αρχαιότερο μέλος του Συλλόγου μας, με Α.Μ. 2. Υπηρέτησε επί 10 έτη το Διοικητικό Συμβούλιο, από το 1989 μέχρι το 1998 ως Ταμίας, έφορος Δημ. Σχέσεων και μέλος, με προέδρους τους αείμνηστους Νικόλαο Παπανικολάου και Βρασίδα Κυριαφίνη. Στην κηδεία του παρέστη ο Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού κ. Κοτσάνης ο οποίος και απηύθυνε επικήδειο λόγο.

- Η **Ελένη Μαυρίδου-Μπινουμάκη**, από τη Ν. Ηράκλεια, επίλεκτο μέλος του Συλλόγου μας, με Α.Μ. 298. Υπήρξε μέλος του Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού τα έτη 2005-2006 και δραστήριο μέλος του Συλλόγου με συμμετοχή σε πολλές εκδηλώσεις.

- Ο **Νικόλαος Κυργιαζίδης**, από τα Ν. Καλίνδοια, επίλεκτο μέλος του Συλλόγου μας, με Α.Μ. 1579. Υπήρξε ανταποκριτής του Παγχαλκιδικού, τα τελευταία χρόνια, στα Ν. Καλίνδοια (πρώην Καλαμωτού)

- Η **Παπατζίκου Μαγδαληνή**, από την Αρναία, επίλεκτο μέλος του Συλλόγου μας, με Α.Μ. 1278, και συμμετοχή σε αρκετές εκδηλώσεις του Παγχαλκιδικού.

- Ο **Νικόλαος Λαλιώτης**, από την Αρναία, επίλεκτο μέλος του Συλλόγου μας, με Α.Μ. 1175. Εκ των ιδιοκτητών της βιομηχανίας κατεψυγμένης ζύμης Αφοί Γ. Λαλιώτη Ο.Ε. "ΣΠΙΤΙΚΗ ΝΟΣΤΙΜΙΑ", με έδρα την Αρναία, η οποία διαθέτει τα προϊόντα της σ' όλη την Ελλάδα και στο Εξωτερικό. Μεγάλη ήταν η προσφορά του στην κοινωνική-πολιτιστική και αθλητική ζωή της ιδιαίτερας πατρίδας του, καθώς επίσης και στη Χαλκιδική. Μετείχε σε πολλές εκδηλώσεις του Παγχαλκιδικού Συλλόγου.

Το Δ.Σ. απευθύνει θερμά συλλυπητήρια στους οικείους των μεταστάντων, ευχόμενο την εξ ύψους παρηγορία.

Σ.Σ.: Παρακαλούνται όλα τα μέλη, οι συγγενείς και οι φίλοι, να ειδοποιούν για εκδημίες μελών μας, ώστε να ενημερώνεται το Περιοδικό, και να παρίσταται, αν είναι δυνατόν, αντιπροσωπεία του Δ.Σ.

ΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ

Μέχρι σήμερα, χορηγοί του Περιοδικού είναι:

**ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΓΙΩΝΑΣ (τ. 1-4), ΑΣΤΕΡΙΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ (τ. 5-6),
ΕΥΡΥΔΙΚΗ ΜΑΣΑΛΑ-ΜΟΥΣΤΟΥ (τ. 7), ΜΟΣΧΟΣ ΜΟΣΧΟΣ (τ. 8),
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ & ΟΛΥΜΠΙΑ ΓΡΑΜΜΕΝΑ (τ. 9), ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ (τ. 10),
ΧΡ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑΣ (τ. 11), ΠΕΡΙΦ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (τ. 12),
ΚΩΝ. & ΑΦΡ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ (τ. 13), ΔΗΜΟΣ ΣΙΘΩΝΙΑΣ (τ. 14),
ΜΑΓΔΑ ΚΕΚΕΡΗ-ΣΛΙΝΗ (τ. 15), ΗΛΕΚΤΡΑ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ (τ. 16),
ΕΛΛΗ, ΜΑΡΙΑ, ΚΑΙΤΗ & ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ (τ. 17),
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ (τ. 18), ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΙΧΟΣ (τ. 19),
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΙΝΩΝ & ΘΩΜΑΣ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ (τ. 20),
ΧΡΗΣΤΟΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΓΛΟΥ (τ. 21), ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΙΤΖΙΟΣ (τ. 22),
ΕΚΜΕ Α.Ε. Ι. & Β. ΚΑΡΥΩΤΗΣ (τ.23), ΠΑΥΛΟΣ ΔΕΑΣ (τ. 24),
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΑΡΑΒΑΤΟΥ (τ. 25),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 26), ΟΡΕΣΤΗΣ ΣΙΜΩΝΗΣ (τ. 27),
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΙΤΖΙΟΣ (τ. 28), ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΙΝΩΝ (τ. 29),
ΑΣΤΕΡΙΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ (τ. 30), ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΙΣΚΙΝΗΣ (τ. 31),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 32), ΟΡΕΣΤΗΣ ΣΙΜΩΝΗΣ (τ. 33),
ΕΛΛΗ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ & ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΣΤΑΜΠΟΥΛΗ (τ. 34),
ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ ΑΣΤ. ΣΧΟΙΝΑΣ (τ. 35), ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ (τ. 36),
ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΚΟΥΚΟΥΜΠΗΣ (τ. 37), ΑΡΓΥΡΙΟΣ ΤΣΑΚΝΗΣ (τ. 38),
ΣΤΕΛΙΟΣ ΒΑΛΙΑΝΟΣ (τ. 39), ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΓΙΩΝΑΣ (τ. 40),
ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ "ΒΑΛΜΑΣ" Ο.Ε. (τ. 41),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ & ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ-CONDITO Α.Ε.Β.Ε. (τ. 42),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ & ΜΑΡΙΑ ΤΣΟΧΑ-ΠΑΛΙΟΥΡΑ (τ. 43),
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ (ΤΟΜΕΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ) (τ. 44),
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (τ. 45),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 46), ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 47),
ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΤΖΙΚΑ-ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ (τ. 48),
ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ Ν. ΚΑΤΣΑΜΟΥΡΗ-ΠΑΠΑΟΙΚΟΝΟΜΟΥ (τ. 49),
ΙΕΡΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΗ ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΦΑΡΜΑΚΟΛΥΤΡΙΑΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (τ. 50), ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΤΑΣΙΟΣ (τ. 51),
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (τ. 52), ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΒΑΛΙΑΝΟΣ (τ. 53).**

ΖΗΤΕΙΤΑΙ ΧΟΡΗΓΟΣ

Ζητείται χορηγός για το επόμενο, 54ο τεύχος, Ιανουάριος - Φεβρουάριος - Μάρτιος 2023.
Η εκτύπωσή του κοστίζει 2.000 ευρώ. Η χορηγία μπορεί να γίνει από ένα πρόσωπο ή φορέα ή και από περισσότερα. Για εκδήλωση ενδιαφέροντος, στο τηλέφωνο του Προέδρου κ. Ιωάννη Κοτσάνη 6936950188 ή σε οποιοδήποτε μέλος του Δ.Σ. του Συλλόγου.

Το Δ.Σ.

Η Χ Ο Ρ Η Γ Ι Α

Χορηγός της έκδοσης του παρόντος 53ου τεύχους είναι

Ο κ. Στυλιανός Βαλιάνος, από την Αρναία

δικηγόρος

ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΔΗΜΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ

Εις μνήμην του αείμνηστου πατρός του

ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΒΑΛΙΑΝΟΥ

Ο **Θεολόγος Βαλιάνος** (1949-2020) υπηρέτησε ως υπάλληλος της Εθνικής Τράπεζας στην Αρναία και ασχολήθηκε, για πολλά χρόνια, με τα Πολιτιστικά-Αθλητικά και Κοινωνικά δρώμενα της ιδιαίτερης πατρίδας του.

Διετέλεσε Αντιδήμαρχος Αρναίας και, για τέσσερις τετραετίες Δημοτικός Σύμβουλος. Επίσης Πρόεδρος της Πολιτιστικής και Επιμορφωτικής Εταιρείας Αρναίας, μέλος του Δ.Σ. του Απόλλωνα Αρναίας, Εκκλησιαστικός Επίτροπος και μέλος του Δ.Σ. του ιδρύματος Αγάπης της Μητροπόλεως.

Τελευταία, ήταν Πρόεδρος του ΚΑΠΗ Αρναίας.

Άφησε αγαθή μνήμη στους κατοίκους της πατρίδας του, που θα τον θυμούνται παντοτινά.

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου

Ευχαριστεί

Εκ βαθέων, τον αξιότιμο κ. **Στέλιο Βαλιάνο**, για την ευγενική του χειρονομία-χορηγία, με την οποία δίνει ευκαιρία για τη συνέχεια της έκδοσης του περιοδικού ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ, που κυκλοφορεί ανελλιπώς σε 2.500 αντίτυπα, από το 2009, και στοχεύει στην ενημέρωση και καλλιέργεια των αναγνωστών του, καθώς και στην ανάδειξη της ιστορίας, της παράδοσης και του πολιτισμού της Χαλκιδικής.

Ο συμπατριώτης μας **Στυλιανός Βαλιάνος**, επίλεκτο μέλος του Συλλόγου μας, με Α.Μ. 567, γεννήθηκε το 1979. Διετέλεσε Περιφερειακός Σύμβουλος και Αντιπρόεδρος του Περιφερειακού Συμβουλίου της Κεντρικής Μακεδονίας, εκλεγμένο μέλος της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Κεντρικής Μακεδονίας και μέλος της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος.

Είναι παντρεμένος με την Ευθυμία Καμάρη, επίσης δικηγόρο, με την οποία έχουν μια κόρη, τη Δέσποινα.

Όπως δήλωσε, θα είναι εκ νέου υποψήφιος δήμαρχος του Δήμου ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ.

ΑΞΙΟΤΙΜΕ ΚΥΡΙΕ ΒΑΛΙΑΝΟ, ΑΚΡΙΒΕ ΜΑΣ ΣΥΜΠΑΤΡΙΩΤΗ, ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΘΕΡΜΑ,

και εγγράφουμε το όνομά σας στον κατάλογο των χορηγών, για παντοτινή ανάμνηση.

Το Δ.Σ.

Ο ΕΤΗΣΙΟΣ ΧΟΡΟΣ ΜΑΣ

Λόγω της πανδημίας, ο ετήσιος χορός, που οργάνωνε με μεγάλη επιτυχία, κάθε χρόνο ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος, δεν πραγματοποιήθηκε, τα τελευταία 3 χρόνια.

Το Δ.Σ του Συλλόγου αποφάσισε, το έτος 2023, να πραγματοποιηθεί ο χορός, εφόσον, βέβαια, το επιτρέπουν οι συνθήκες.

Ο χώρος και η ημερομηνία του χορού θα σας ανακοινωθούν, με email και sms.

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ»

Έτος ιδρύσεως 1903

Θεσσαλονίκη, Δεκέμβριος 2022

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

προς όλα τα μέλη του Συλλόγου

Θέμα: ΣΥΓΚΛΗΣΗ ΕΤΗΣΙΑΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 19 του καταστατικού μας, καλούμε όλα τα ΤΑΚΤΙΚΑ μέλη του Συλλόγου, στην ετήσια Γενική Συνέλευση, που θα πραγματοποιηθεί στην αίθουσα «**Αριστοτέλης**» του **Ξενοδοχείου Μακεδονία Παλλάς**, την **Κυριακή 15 Ιανουαρίου 2023** και ώρα 11.00', με τα παρακάτω θέματα:

- Εκλογή προεδρείου Γενικής Συνέλευσης
- Έκθεση πεπραγμένων του Δ.Σ.
- Οικονομικός Απολογισμός για το έτος 2022-Προϋπολογισμός έτους 2023
- Έκθεση Εξελεγκτικής επιτροπής
- Έλεγχος Πεπραγμένων- Προτάσεις
- Δευτερολογία
- Έγκριση ή μη των πεπραγμένων
- Απονομή ηθικών διακρίσεων

Σε περίπτωση μη απαρτίας, όπως συνήθως συμβαίνει, η Γενική Συνέλευση θα επαναληφθεί, την Κυριακή 22 Ιανουαρίου 2023, την ίδια ώρα (11.00'), στον ίδιο χώρο αίθουσα «Αριστοτέλης» του Ξενοδοχείου Μακεδονία Παλλάς, με τα ίδια θέματα της Η.Δ., χωρίς άλλη πρόσκληση.

Για την οικονομική τακτοποίηση των μελών και επιβεβαίωση των στοιχείων, ο Ταμίας και ο Γραμματέας του Συλλόγου θα βρίσκονται στην αίθουσα της Γενικής Συνέλευσης, μία ώρα νωρίτερα.

Η παρουσία όλων στη Γενική Συνέλευση κρίνεται απαραίτητη.

Ο Πρόεδρος
Ιωάννης Κοτσάνης

Ο Γεν. Γραμματέας
Αστέριος Λυριτζής

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Παγχαλκιδικού Συλλόγου με τον τιμηθέντα κ. Γεώργιο Βαγιωνά.